

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ISBN

974-8056-87-2

ข้อมูลพื้นฐาน Basic Information

ภัยแล้ง

สวิตา พลพิชน์

saweena@parliament.go.th

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961155996

คำนำ

ภัยแล้งในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นซ้ำซากประจำทุกปี และเมื่อเกิดขึ้นแล้วมักจะมีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเกษตรกรรวมทั้งชีวิตพืชและสัตว์ โดยพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรงส่วนใหญ่จะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เอกสารเล่มนี้ได้นำเสนอความเป็นมาของปัญหาภัยแล้งในประเทศไทย พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบตั้งแต่ปี 2510 ถึงปี 2547 แผนดำเนินการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2548 ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และแผนดำเนินการของกระทรวงมหาดไทย สถานการณ์ความแห้งแล้งปี 2547/48 ที่มีความรุนแรงมากกว่าทุกปีที่ผ่านมา ผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง และแนวทางการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งที่อาจจะเกิดขึ้นในปีต่อ ๆ ไป และในภาคผนวกได้แสดงปริมาณน้ำฝนที่วัดได้จากสถานีวัดฝนของกรมอุตุนิยมวิทยาทั่วประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2547 และ ปี 2548 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ผู้เรียบเรียงหวังว่าข้อมูลพื้นฐานเล่มนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกรัฐสภา และผู้ที่สนใจต่อไป

สวีณา พลพีชน์

วิทยากร 7

กลุ่มงานบริการวิชาการ 2

สำนักวิชาการ

มิถุนายน 2548

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 ความเป็นมา	1
บทที่ 2 แผนดำเนินการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2548	17
บทที่ 3 สถานการณ์ความแห้งแล้ง ปี 2547/48	43
บทที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหภัยแล้ง	63
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	77
เอกสารอ้างอิง	82
ภาคผนวก	84

บทที่ 1

ความเป็นมา

ภัยแล้งในประเทศไทย

ภัยแล้ง หมายถึง ความแห้งแล้งของลมฟ้าอากาศ อันเกิดจากการที่มีฝนน้อยกว่าปกติ หรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเป็นระยะเวลาสั้นกว่าปกติ และครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง ทำให้เกิดการขาดแคลน น้ำดื่ม น้ำใช้ พืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ขาดน้ำ ทำให้ไม่เจริญเติบโตตามปกติเกิดความเสียหาย และความอดอยากทั่วไป ความแห้งแล้งเป็นภัยธรรมชาติประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนกลางของประเทศไทย เพราะเป็นบริเวณที่อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง ทำให้เกิดความอดอยากเรื้อรังแค้น ซึ่งหากปีใดที่ไม่มีพายุเคลื่อนผ่านเลยก็จะก่อให้เกิดความแห้งแล้งรุนแรงมากขึ้น อันเนื่องมาจากฝนทิ้งช่วงยาวนาน พอจะสรุปได้ว่าภัยแล้งในประเทศไทย ส่วนใหญ่เกิดจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งฝนแล้งเป็นภาวะปริมาณฝนตกน้อยกว่าปกติหรือฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล

โดยภัยแล้งที่เกิดขึ้นทุกปีจะอยู่ระหว่างเดือนมิถุนายนต่อเนื่องถึงเดือนกรกฎาคม ในช่วงดังกล่าวพืชไร่ที่เพาะปลูกจะขาดน้ำได้รับความเสียหายมนุษย์ - สัตว์ขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ส่งผลกระทบต่อการค้าขายรวมทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม ทั้งนี้ความรุนแรงจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น ความชื้นในอากาศ ความชื้นในดิน ระยะเวลาที่เกิดความแห้งแล้ง และขนาดของพื้นที่ที่มีความแห้งแล้ง เป็นต้น

การเกิดภัยแล้งในประเทศไทย

โดยทั่วไปจะเกิดขึ้น 2 ช่วง ดังนี้

1. ในฤดูหนาวระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ และต่อเนื่องมาถึงฤดูร้อน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนพฤษภาคม คือช่วงสิ้นสุดของฤดูฝน ซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคม เป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน(ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก) จะไม่มีฝนตกลงมา หรือถ้ามีก็จะมีเพียงจำนวนเล็กน้อย ส่วนมากจะเป็นฝนจากพายุฝนฟ้าคะนอง จึงทำให้เกิดความแห้งแล้งเป็นประจำทุกปีในช่วงนี้ และมักจะมีไฟป่าเกิดขึ้นตามมาด้วย

2. ในฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม ในช่วงของกลางฤดูฝน ตั้งแต่ปลายเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม ในบริเวณประเทศไทยตอนบนจะเกิดความแห้งแล้ง เนื่องจากมีฝนทิ้งช่วงเกิดขึ้น ประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ หรืออาจถึง 1 เดือน ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณ บางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ ปริมาณฝนในช่วงนี้จะลดลงมีผลกระทบต่อเกษตรกรมาก ทำให้พืชขาดน้ำ เหี่ยวเฉา และแห้งตายไปในที่สุด

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดภัยแล้ง

สำหรับประเทศไทยนอกจากฝนแล้ง ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นองค์ประกอบอีกหลายอย่าง เช่น ระบบการหมุนเวียนของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงส่วนผสมของบรรยากาศ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศ กับน้ำทะเล หรือมหาสมุทร ดังนั้นการเกิดภัยแล้งจึงมิใช่เกิดจากสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งเพียงอย่างเดียว ซึ่งพอจะประมวลสาเหตุของการเกิดภัยแล้งได้ ดังนี้

1. เนื่องจากสภาวะอากาศในฤดูร้อนที่ร้อนมากกว่าปกติ
2. เนื่องจากการพัดพาของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้
3. ความผิดปกติของตำแหน่งร่องมรสุม ทำให้ฝนตกในพื้นที่ไม่ต่อเนื่อง
4. ความผิดปกติ เนื่องจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยน้อยกว่าปกติ
5. การเปลี่ยนแปลงความสมดุลของพลังงานที่ได้รับจากดวงอาทิตย์ เช่น การเผาฟอสซิล น้ำมัน และถ่านหิน ทำให้เกิดรูโหว่ในชั้นโอโซน
6. ผลกระทบจากปรากฏการณ์ภาวะเรือนกระจก เนื่องจากส่วนผสมของบรรยากาศ เช่น คาร์บอนไดออกไซด์ ไอน้ำ ลอยขึ้นไปเคลือบชั้นล่างของชั้นโอโซน ทำให้ความร้อนสะสมอยู่ในอากาศใกล้ผิวโลกมากขึ้น ทำให้อากาศร้อนกว่าปกติ
7. การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมต่างๆ
8. การตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอันเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบของภูมิอากาศ เช่น ฝน อุณหภูมิ และความชื้น ฤดูกาลเกิดภัยแล้ง

พื้นที่ใดในประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง

ภัยแล้งในประเทศไทยส่วนใหญ่มีผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม โดยเป็นภัยแล้งที่เกิดจากขาดฝนหรือฝนแล้ง ในช่วงฤดูฝน และเกิด ฝนทิ้งช่วง ในเดือนมิถุนายนต่อเนื่องเดือนกรกฎาคม พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมาก ได้แก่บริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง เพราะเป็นบริเวณที่อิทธิพลของมรสุมตะวันตกเฉียงใต้เข้าไปไม่ถึง และถ้าปีใดไม่มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในแนว ดังกล่าวแล้วจะก่อให้เกิดภัยแล้งรุนแรงมากขึ้น นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวแล้ว ยังมีพื้นที่อื่น ๆ ที่มักจะประสบปัญหาภัยแล้งเป็นประจำอีกดังตารางข้างล่าง

ภาค/ เดือน	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	กลาง	ตะวันออก	ใต้	
					ฝั่งตะวันออก	ฝั่งตะวันตก
ม.ค.						ฝนแล้ง
ก.พ.		ฝนแล้ง	ฝนแล้ง			ฝนแล้ง
มี.ค.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง
เม.ย.	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง	ฝนแล้ง		ฝนแล้ง
พ.ค.						ฝนแล้ง
มิ.ย.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		
ก.ค.	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง	ฝนทิ้งช่วง		

ความหมายของฝนแล้ง

ด้านอุตุนิยมวิทยา หมายถึง สภาวะที่มีฝนน้อยหรือไม่มีฝนเลยในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งตามปกติควรจะต้องมีฝน โดยขึ้นอยู่กับสถานที่และฤดูกาล ณ ที่นั้น ๆ ด้วย

ด้านการเกษตร หมายถึง สภาวะการขาดแคลนน้ำของพืช

ด้านอุทกวิทยา หมายถึง สภาวะที่ระดับน้ำผิวดินและใต้ดินลดลง หรือน้ำในแม่น้ำลำคลองลดลง

ด้านเศรษฐศาสตร์ หมายถึง สภาวะการขาดแคลนน้ำ ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจในภูมิภาค

ความหมายของฝนทิ้งช่วง

ฝนทิ้งช่วง หมายถึง ช่วงที่มีปริมาณฝนตกไม่ถึงวันละ 1 มิลลิเมตรติดต่อกันเกิน 15 วัน ในช่วงฤดูฝน เดือนที่มีโอกาสเกิดฝนทิ้งช่วงสูงคือ เดือนมิถุนายนและกรกฎาคม

ในอดีตภาวะภัยแล้งเกิดขึ้นที่ใดและเมื่อใด

ในช่วงปี 2510-2536 เกิดภัยแล้งในหลายพื้นที่เนื่องจากฝนทิ้งช่วงกลางฤดูฝนเป็นระยะเวลายาวนานกว่าปกติ ตั้งแต่กรกฎาคมถึงกันยายน บริเวณที่ได้รับผลกระทบเป็นบริเวณกว้างคือ ภาคเหนือต่อภาคกลางทั้งหมด ตอนบนและด้านตะวันตกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และตอนบนของภาคใต้ฝั่งตะวันออก

พ.ศ. 2510 พื้นที่ตั้งแต่จังหวัดชุมพรขึ้นมา รวมถึงตอนบนของประเทศเกือบทั้งหมดในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวมทั้งกรุงเทพมหานคร มีปริมาณฝนน้อยมาก ทำให้เกิดภัยแล้งขึ้น

พ.ศ. 2511 พื้นที่ตั้งแต่ตอนกลางของภาคเหนือบริเวณจังหวัดพิษณุโลก ภาคกลางทั้งภาคตลอด ถึงด้านตะวันตกของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และตลอดฝั่งอ่าวไทยของภาคใต้เกือบทั้งหมด ได้รับปริมาณฝนน้อยมาก และส่งผลให้เกิดภัยแล้ง

พ.ศ. 2520 มีรายงานว่าเกิดภัยแล้วในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนสิงหาคม พื้นที่ที่ประสบภัยเกือบทั่วประเทศ

พ.ศ. 2522 เป็นปีที่เกิดฝนแล้งรุนแรง โดยมีรายงานว่าเกิดภัยแล้งในช่วงครึ่งหลังของเดือนกรกฎาคม และช่วงปลายเดือนสิงหาคมต่อเนื่องถึงสัปดาห์ที่ 3 ของเดือนกันยายน เนื่องจากปริมาณฝนตกลงมามีน้อยมาก ทำความเสียหายและมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมรวมทั้งการผลิตไฟฟ้า นอกจากนั้นยังกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศเพราะขาดน้ำกิน น้ำใช้ บริเวณที่แล้งจัดนั้นมีบริเวณกว้างที่สุดคือ ภาคเหนือต่อภาคกลางทั้งหมด ทางตอนบนและด้านตะวันตก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน

พ.ศ. 2529 มีรายงานความเสียหายจากสำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กระทรวงมหาดไทย ว่าบริเวณที่ประสบภัยมีถึง 41 จังหวัด ซึ่งภัยแล้งในปีนี้เกิดจากภาวะฝนทิ้งช่วงที่ปรากฏ ชัดเจนเป็นเวลาหลายวัน คือช่วงปลายเดือนพฤษภาคมถึงต้นเดือนมิถุนายน ช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม ช่วงครึ่งหลังของเดือนกันยายนและช่วงครึ่งแรกของเดือนตุลาคม

พ.ศ. 2530 เป็นปีที่ประสบภัยแล้งหนักอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ประสบมาแล้วจากปี 2529 โดยพื้นที่ที่ประสบภัยเป็นบริเวณกว้างใน เกือบทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคตะวันออก และทวีความรุนแรงมากขึ้นในช่วงตอนกลางฤดูฝน

พ.ศ. 2533 มีฝนตกน้อยมากในเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายนทั่วประเทศ พื้นที่ทางการเกษตรที่ประสบปัญหาภัยแล้งส่วนใหญ่อยู่ในภาคใต้

พ.ศ. 2534 เป็นปีที่ปริมาณฝนสะสมมีน้อยตั้งแต่ต้นฤดูฝน เนื่องจากมีฝนตกในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางน้อยมาก อีกทั้งระดับน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ

มาก กรมชลประทานไม่สามารถที่จะระบายน้ำลงมาช่วงเกษตรกรที่อยู่ได้เชื่อมได้ ทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำขึ้น ในหลายพื้นที่บริเวณภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันตก

พ.ศ. 2535 มีรายงานว่าเกิดภัยแล้งขึ้นในช่วงเดือนมีนาคมต่อเนื่องถึงเดือนมิถุนายนจากภาวะที่มีฝนตกในช่วงฤดูร้อนน้อย และมีภาวะฝนทิ้งช่วงปลายเดือนมิถุนายนต่อเนื่องต้นเดือนกรกฎาคม โดยพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งส่วนใหญ่อยู่ใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้และภาคเหนือตามลำดับ

พ.ศ. 2536 มีรายงานว่าเกิดภัยแล้ง ในช่วงเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนพฤษภาคม และในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เนื่องจากเกิดภาวะฝนทิ้งช่วงตั้งแต่ประมาณกลางเดือนมิถุนายนถึงต้นเดือนกรกฎาคม นอกจากนั้นในช่วงปลายฤดูเพาะปลูก ฝนหมดเร็วกว่าปกติ โดยพื้นที่ที่ประสบภัยส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและภาคใต้ตามลำดับ

ปัญหาภัยแล้งในประเทศไทยส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้าง กับการดำรงชีวิตของประชาชน

ภัยแล้งในประเทศไทยมีผลกระทบโดยตรงกับการเกษตรและแหล่งน้ำ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ภัยแล้งจึงส่งผลเสียหายต่อกิจกรรมทางการเกษตร เช่น พื้นดินขาดความชุ่มชื้น พืชขาดน้ำ พืชชะงักการเจริญเติบโต ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพต่ำ รวมถึงปริมาณลดลง ส่วนใหญ่ภัยแล้งที่มีผลต่อการเกษตรมักเกิดในฤดูฝนที่มีฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน ผลกระทบที่เกิดขึ้นรวมถึงผลกระทบด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ ลื่นเปลี่ยนและสูญเสียผลผลิตด้านเกษตร ปศุสัตว์ ป่าไม้ การประมง เศรษฐกิจทั่วไป เช่น ราคาที่ดินลดลง โรงงานผลิตเสียหาย การว่างงาน สูญเสียอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว พลังงาน อุตสาหกรรมขนส่ง ผลผลิตทางการเกษตรลดลง ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ทำให้สินค้าบางอย่างขาดแคลน ทำให้ราคาสินค้าอื่นสูงขึ้น รัฐต้องสูญเสียงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งปีหนึ่ง ๆ เป็นเงินจำนวนมาก

2. ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อสัตว์ต่าง ๆ ทำให้ขาดแคลนน้ำ เกิดโรคกับสัตว์ สูญเสียความหลากหลายพันธุ์ รวมถึงผลกระทบด้านอุทกวิทยา ทำให้ระดับและปริมาณน้ำลดลง พื้นที่ชุ่มน้ำลดลง ความเค็มของน้ำเปลี่ยนแปลง ระดับน้ำในดินเปลี่ยนแปลง คุณภาพน้ำเปลี่ยนแปลง เกิดการกัดเซาะของดิน ไฟป่าเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพอากาศและสูญเสียทัศนียภาพ เป็นต้น

3. ด้านสังคม เกิดผลกระทบในด้านสุขภาพอนามัย เกิดความขัดแย้งในการใช้น้ำและการจัดการคุณภาพชีวิตลดลง การขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค ประชาชนไม่มีงานทำ ต้องอพยพเข้ามาทำงานในเมืองใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาด้านสังคม

ภัยซ้ำซ้อนที่เกิดจากภัยแล้ง

1. เกิดไฟป่าขึ้น เช่น ต้นไม้เสียดสีกัน หรือฟ้าผ่าทุ่งหญ้าแห้ง หรือเกษตรกรจุดไฟเผาฟางข้าวเผาหญ้า ทำให้เกิดลูกกลมกว้างขวาง บางทีอาจลูกกลมไหม้อาคารบ้านเรือน ไร่นา เสียหาย ควันไฟที่เผาไหม้ข้างทางมีผลเสียต่อทัศนวิสัย ทำให้เกิดอุบัติเหตุทางจราจรขึ้นได้ เป็นต้น

2. มีลักษณะสภาวะของอากาศแปรปรวน เนื่องมาจากอากาศร้อนจัดติดต่อกันหลายๆ วัน ทำให้เกิดการสะสมความร้อนในบรรยากาศบริเวณหนึ่งไว้มาก เกิดลมสองกระแสพัดสอบเข้าหากัน ทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดเป็นแนวตีบของลมจะเกิดพายุฤดูร้อน หรือพายุฟ้าคะนองขึ้น มีลมกระโชกแรงเป็นพักๆ มีฝนตกหนัก ฟ้าผ่า เกิดในระยะสั้นไม่เกิน 2 ชั่วโมงบางครั้งกำลังลมทำให้พัดอาคารบ้านเรือน ทรัพย์สินเสียหายได้ อาจมีลูกเห็บตกเกิดร่วมด้วย

วิธีการแก้ปัญหาภัยแล้งทำได้อย่างไร

วิธีการแก้ปัญหาภัยแล้งสามารถกระทำดังนี้

1. แก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น แจกน้ำให้ประชาชน ขุดเจาะน้ำบาดาล สร้างศูนย์จ่ายน้ำ จัดทำฝนเทียม
2. การแก้ปัญหาระยะยาว โดยพัฒนากลุ่มน้ำ เช่น สร้างฝาย เขื่อน ขุดลอกแหล่งน้ำ รักษาป่าและปลูกป่า ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมมือในการจัดทำและพัฒนาชลประทาน

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย

: กรมอุตุนิยมวิทยา, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สรุปสถานการณ์ความเสียหายแห่งเมืองประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2532-2546

พ.ศ.	พื้นที่ประสบภัย						ความเสียหาย						การให้ความช่วยเหลือ			
	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ปลัดสัตว์ (ตัว)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	รถบรรทุกน้ำ	เครื่องสูบน้ำ (เครื่อง)	แจกจ่ายน้ำ(ลิตร)	เงินอุดหนุน (บาท)		
2532	29	222	-	1,517	6,628	1,760,192	496,062	1,294,240	197	121,966,702	987	-	-	-		
2533	48	253	-	1,490	7,234	2,107,100	536,550	1,970,703	872	92,170,601	814	-	-	-		
2534	59	479	-	2,120	12,192	4,926,177	1,221,416	1,037,271	290	262,170,159	1,120	-	-	-		
2535	70	719	-	2,410	25,766	8,100,916	2,430,663	5,334,471	417	176,180,163	967	-	-	-		
2536	68	650	-	1,970	24,176	9,107,675	2,533,194	2,040,443	726	198,760,140	1,401	-	-	-		
2537	66	645	-	2,360	29,191	8,763,014	2,736,643	17,923,817	510	98,762,160	1,207	-	-	-		
2538	72	717	-	5,020	26,354	12,482,502	2,661,678	3,001,437	462	177,620,420	986	-	-	-		
2539	61	588	-	4,125	21,067	10,967,930	2,277,787	101,900	573	289,164,000	1,187	-	-	-		
2540	64	702	-	4,924	25,426	14,678,373	3,094,280	1,431,296	197	249,160,170	1,241	-	-	-		
2541	72	698	-	4,170	18,902	6,510,111	1,531,295	1,789,285	1,107	69,170,111	1,450	-	-	-		
2542	58	568	-	3,197	16,170	6,127,165	1,546,107	3,144,932	980	1,520,500,651	1,401	-	-	-		
2543	59	584	-	3,754	20,593	10,561,526	2,830,297	4,727	2,071	641,712,873	834	-	-	-		
2544	51	571	48	4,968	24,176	18,933,905	7,334,816	1,712,691	192	71,962,973	976	-	826,177,250	-		
2545	68	628	68	4,460	25,060	12,658,317	2,922,687	5,033,411	-	330,772,669	1,149	-	1,243,241,469	51,082,371		
2546	63	373	39	2,288	12,904	5,939,282	1,399,936	484,189	-	174,329,410	863	150	488,326,610	54,147,210		
รวม	908	8397	155	48,773	295,839	133,624,185	35,553,411	46,304,813	8594	4,474,403,202	16583	150	1,731,568,079	105,229,581		

ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2546

ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร 0-2241-7450-6

ศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งปี 2547
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย

โทร./โทรสาร. 0-2241-7450-5 มท.55045-9 <http://www.disaster.go.th>

สรุปลสถานการณ์ความแห้งแล้ง 2547

(ระหว่างวันที่ 1 พ.ย. 2546 - 30 มิ.ย. 2547)

1. สาเหตุการเกิดความแห้งแล้ง

ในห้วงตั้งแต่พฤศจิกายน 2546 ถึงปลายเดือนมิถุนายน 2547 ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและมีมวลอากาศร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ประกอบกับจะมีลมใต้พัดปกคลุมอ่าวไทยและประเทศไทย ในหลายพื้นที่ ทำให้ทั่วทุกภาคของประเทศมีอากาศร้อนอบอ้าวในตอนกลางวัน ซึ่งบางพื้นที่จะมีอุณหภูมิสูง 40-43 องศาเซลเซียส เนื่องจากในห้วงนี้บริเวณประเทศไทยยังคงมีฝนตกน้อย ทำให้ประเทศไทยเริ่มประสบกับสภาวะความแห้งแล้ง ในหลายจังหวัดมากขึ้น

2. สรุปลสถานการณ์ในภาพรวม (เป็นข้อมูลสะสมความเสียหายที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มมีสถานการณ์)

2.1. พื้นที่ประสบภัย

จำนวน 64 จังหวัด 446 อำเภอ 43 กิ่งอำเภอ 2,936 ตำบล 19,027 หมู่บ้าน แยกได้ ดังนี้

ภาคเหนือ จำนวน 17 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพะเยา เชียงราย ลำปาง ตาก อุตรดิตถ์ พิจิตร แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก น่าน กำแพงเพชร ลำพูน แม่ฮ่องสอน นครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี และเชียงใหม่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 19 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา อุรธานี ร้อยเอ็ด หนองคาย เลย กาฬสินธุ์ ยโสธร ขอนแก่น มหาสารคาม บุรีรัมย์ หนองบัวลำภู ชัยภูมิ สุรินทร์ อำนาจเจริญ ศรีสะเกษ อุบลราชธานี นครพนม สกลนคร และมุกดาหาร

ภาคกลาง จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยนาท ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ ลพบุรี อ่างทอง สระบุรี และกาญจนบุรี

ภาคตะวันออก จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรี สระแก้ว ชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา นครนายก และตราด

ภาคใต้ จำนวน 10 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สตูล กระบี่ ระนอง พัทลุง ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ภูเก็ต และสงขลา

2.2 ความเสียหาย

ราษฎรเดือดร้อน 8,388,728 คน 1,970,516 ครัวเรือน พื้นที่การเกษตรเสียหาย 1,480,209 ไร่

มูลค่าความเสียหาย 190,668,884 บาท

2.3 ทุกจังหวัดที่ประสบความแห้งแล้งได้ประกาศเป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินแล้ว

2.4 จังหวัดที่มีสถานการณ์ความแห้งแล้งค่อนข้างรุนแรง

จำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี ศรีสะเกษ ลำปาง สุโขทัย ยโสธร พิจิตร สุรินทร์ ฉะเชิงเทรา นครสวรรค์ และนครศรีธรรมราช

3. สถานการณ์ปัจจุบัน

สถานการณ์ความแห้งแล้งในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศยุติแล้วตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2547

4. การให้ความช่วยเหลือของจังหวัด/อำเภอ

4.1 การแจกจ่ายน้ำบริโภค จำนวน 424,145,012 ลิตร จำนวนรถบรรทุกน้ำ 571 คัน 39,676 เที่ยว

4.2 การแจกจ่ายน้ำอุปโภค จำนวน 408,236,982 ลิตร จำนวนรถบรรทุกน้ำ 418 คัน 45,578 เที่ยว

4.3 การใช้จ่ายเงินทดรองราชการของจังหวัด/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1) การใช้จ่ายเงินทดรองราชการของจังหวัด 71,267,710 บาท

2) การใช้จ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 28,570,613 บาท

4.4 การแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งของจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 301 โครงการ

งบประมาณ 391,523,086 บาท

5. การดำเนินการของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เตรียมการป้องกัน และแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งในพื้นที่ต่างๆ โดยมีหนังสือสั่งการไปยังจังหวัดทุกจังหวัด ดังนี้

1. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0601/ว 4337 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2546
2. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 240 ลงวันที่ 22 มกราคม 2547
3. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 354 ลงวันที่ 29 มกราคม 2547
4. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 419 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2547
5. วิทยุสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 859 ลงวันที่ 11 มีนาคม 2547
6. วิทยุสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 294 ลงวันที่ 26 มี.ค. 2547
7. วิทยุสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 328 ลงวันที่ 8 เม.ย. 2547

โดยให้จังหวัดทุกจังหวัด ดำเนินการ ดังนี้

- 1) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งจังหวัด/อำเภอและกิ่งอำเภอ
- 2) จัดทำบัญชีหมู่บ้านและชุมชนที่ประสบปัญหาความแห้งแล้ง
- 3) จัดทำแผนเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง
- 4) จัดเตรียมกำลังคน วัสดุ อุปกรณ์ และซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี
- 5) สำรวจ ตรวจสอบแหล่งน้ำ ภาชนะเก็บกักน้ำ ชุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ
- 6) รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด
- 7) จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งน้ำโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 8) ประสานและบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการด้านน้ำอย่างใกล้ชิด

9) พิจารณาให้ความช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา ความแห้งแล้งตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุน ราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546

10) เตรียมการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่อที่อาจเกิดขึ้นในช่วงฤดูแล้ง

11) แบ่งพื้นที่รับผิดชอบให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ

12) ประชุมซักซ้อมแนวทางปฏิบัติและเร่งรัดให้เกิดผลในการปฏิบัติอย่างแท้จริง

6. การตรวจเยี่ยมราชการของผู้บังคับบัญชา

6.1 วันที่ 2 เมษายน 2547 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายประมวล รุจนเสรี) ได้มอบหมาย ให้ นายอำนาจ คลังผา ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมคณะ ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมผล การช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบความแห้งแล้งในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอุตรดิตถ์ ในการนี้ได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องกวดขัน ดูแลและให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความแห้งแล้งอย่างเร่งด่วน

6.2 วันที่ 30 เมษายน 2547 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายประมวล รุจนเสรี) ได้มอบหมาย ให้ นายอำนาจ คลังผา ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพร้อมคณะ ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมผล การช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบความแห้งแล้งในพื้นที่จังหวัดลพบุรี และจังหวัดนครสวรรค์ ในการนี้ได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ ผู้เกี่ยวข้องกวดขัน ดูแลและให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความแห้งแล้งอย่างเร่งด่วน

6.3 วันที่ 5 เมษายน 2547 นายฐิระวัตร กุลละวณิชย์ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย และนายพงศ์ไพยม วาศภูติ อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พร้อมคณะได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมผลการช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบ ความแห้งแล้งในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา ในการนี้ได้กำชับให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกวดขัน ดูแลและให้ ความช่วยเหลือราษฎรที่ประสบความแห้งแล้งอย่างเร่งด่วน

สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้งปี 2547
(ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 - 30 มิถุนายน 2547)

ลำดับ ที่	ภาค / จังหวัด	พื้นที่ประสบความแห้งแล้ง					ความเดือดร้อน					การให้ความช่วยเหลือ										วันปิด-เปิด สถานการณ์				
		อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่ การเกษตร เสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	จำนวน หมู่บ้าน ที่เสียหาย	จำนวน ราษฎร ที่เสียหาย	จำนวน ที่เสียหาย	จำนวน หมู่บ้าน ที่เสียหาย	จำนวน ราษฎร ที่เสียหาย	จำนวน ที่เสียหาย	จำนวน หมู่บ้าน ที่เสียหาย	จำนวน ราษฎร ที่เสียหาย	จำนวน ที่เสียหาย	เงินพระราชทาน/เงินสมทบ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	เงินอุดหนุน ราชการส่วน จังหวัด (บาท)	เงินอุดหนุน ปกครองส่วน ท้องถิ่น(บาท)		งบประมาณ (บาท)	งบเงินช่วยเหลือ จำนวน (โครงการ)		
1	ภาคเหนือ																									24 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47
1	กำแพงเพชร	1		4	41	15,250	3,350	900	720,000	50,000	1	5	5	50,000	1	5										15 พ.ย.47 - 30 มิ.ย.47
2	เชียงใหม่	12	1	65	399	80,366	33,334	51,468	12,880,254	7,480,000	13	32	32	14,091,349					2,390,400			150,000	1		31 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47	
3	เชียงใหม่	3		12	40	20,530	4,660	11,400	540,000	216,000	2	21	21	400,000	1	20									18 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
4	ตาก	8	1	46	233	104,251	26,702	-	200,000	8,236,000	5	837	837	-	-	-			1,914,364			1,573,635	20		6 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
5	นครสวรรค์	13	2	101	664	302,445	83,762	513,625	37,059,814	13,407,000	22	1,480	1,480	6,001,000	12	819			555,855		1,424,122	46,850,000	48		25 ธ.ค.46 - 15 มิ.ย.47	
6	น่าน	12	1	55	188	101,180	22,895	2,725	2,908,816	2,155,000	24	323	323	2,214,000	19	250			-		261,924	69,027,100	11		9 มิ.ค.47 - 30 มิ.ย.47	
7	พะเยา	1		6	44	25,147	6,021	-	-	100,000	1	10	10	100,000	1	10			-		-	-	-	-	11 พ.ย.46 - 31 พ.ค.47	
8	พิจิตร	9	3	80	472	190,235	45,043	103,330	240,000	36,552,000	15	3,643	3,643	15,402,600	7	1,512			536,550		89,043	16,575,984	18		6 พ.ค.46 - 12 มิ.ย.47	
9	พิจิตร	9		72	415	106,344	28,810	19,165	-	18,350,000	27	2,348	2,348	1,247,000	8	206			10,835		328,130	6,347,237	37		8 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47	
10	เพชรบูรณ์	9		59	329	167,334	45,531	16,410	-	10,162,000	27	1,113	1,113	3,569,000	6	487			-		100,410	-	-	-	21 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
11	แพร่	8		68	338	158,390	35,834	43,964	800,000	2,500,000	11	223	223	-	-	-			22,180,009		276,410	-	-	-	18 มิ.ค.47 - 27 พ.ค.47	
12	แม่ฮ่องสอน	1		2	3	470	134	-	81,000	60,000	1	5	5	50,000	1	5			-		-	-	-	-	3 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
13	ลำปาง	13		77	378	220,703	62,332	23,416	500,000	40,000	1	4	4	27,860,125	13	2,399			1,621,093		4,619,660	-	-	-	1 มี.ค.47 - 30 มิ.ย.47	
14	ลำพูน	4		15	117	46,647	13,636	50	-	2,187,000	7	312	312	897,000	5	170			-		455,510	8,127,042	24		15 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
15	สุโขทัย	9		60	475	210,895	52,729	-	-	5,968,000	10	678	678	11,815,000	5	1,197			-		4,428,419	-	-	-	30 ม.ค.47 - 11 มิ.ย.47	
16	สุราษฎร์ธานี	9		49	167	70,357	20,091	31,000	90,000	6,587,000	15	688	688	7,656,000	11	803			-		4,000	-	-	-	22 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47	
17	สุพรรณบุรี	1		7	20	10,639	2,529	-	-	-	-	-	-	-	-	-			-		-	-	-	-	1 พ.ย.46 - 30 มิ.ย.47	
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ																										
1	กาฬสินธุ์	14	4	106	597	233,732	53,977	57,250	55,800,000	13,077,000	25	1,316	1,316	3,050,000	6	285			1,041,066		689,450	401,100	1		1 ม.ค.47 - 10 มิ.ย.47	
2	ขอนแก่น	23	2	182	1,210	693,791	149,689	-	-	49,443,000	24	3,200	3,200	20,754,275	27	3,469			6,883,392		289,758	-	-	-	1 ธ.ค.46 - 30 มิ.ย.47	
3	ชัยภูมิ	15	1	118	1,322	295,919	64,098	157,143	11,924,000	9,689,000	20	981	981	4,880,000	14	500			7,441,225		376,621	-	-	-	1 พ.ค.46 - 30 มิ.ย.47	

สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้งปี 2547
(ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 - 30 มิถุนายน 2547)

ลำดับ ที่	ภาค / จังหวัด	พื้นที่ประสบความแห้งแล้ง				ความเสียหาย				การให้ความช่วยเหลือ						วันเปิดบัญชี สถานการณ์						
		อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่ การเกษตร เสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	จำนวน ครัวเรือน ที่แจกจ่าย น้ำดื่ม	จำนวน รถบรรทุก น้ำดื่ม	จำนวน อุปโภค ที่แจกจ่าย	จำนวน รถบรรทุก น้ำดื่ม	จำนวน รถบรรทุก น้ำดื่ม	จำนวน รถบรรทุก น้ำดื่ม		เงินอุดหนุน โครงการ จังหวัด (บาท)	เงินอุดหนุน โครงการ/เงินอุดหนุน โครงการส่วนท้องถิ่น (บาท)	เงินอุดหนุน โครงการ/เงินอุดหนุน โครงการส่วนท้องถิ่น (บาท)	เงินอุดหนุน โครงการ/เงินอุดหนุน โครงการส่วนท้องถิ่น (บาท)	การมอบจากหน่วยงานภายนอก อื่น ๆ	รวมเงินอุดหนุน ทั้งหมด
4	นครพนม	4	1	13	22	15,413	3,412	-	180,000	3	16	280,000	4	28	-	122,284	-	-	-	-	-	11 ม.ค.46 - 30 มี.ย.47
5	นครราชสีมา	9	49	250	49	138,941	33,330	36,545	1,127,000	4	82	2,545,000	9	238	-	572,642	14	207,572,535	-	14	207,572,535	15 ธ.ค.46 - 11 มี.ย.47
6	บุรีรัมย์	21	2	185	1,822	905,881	185,513	22,183	18,325,000	8	1,322	32,380,000	15	2,697	428,616	64,023	-	-	-	-	-	14 ม.ค.47 - 15 มี.ย.47
7	มหาสารคาม	6	2	74	699	208,073	42,823	2,500	6,120,000	7	760	5,920,000	4	538	485,460	41,451	-	-	-	-	-	1 ก.พ.46 - 30 มี.ย.47
8	มุกดาหาร	4		14	28	17,727	3,663	-	340,000	4	34	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15 มี.ค.47 - 25 พ.ค.47
9	ยโสธร	9		68	478	227,702	60,664	5,712	10,491,400	7	861	1,100,000	1	110	-	437,022	-	-	-	-	-	5 ม.ค.47 - 30 มี.ย.47
10	ร้อยเอ็ด	9	2	65	283	73,219	20,546	-	4,765,000	11	515	180,000	2	14	-	151,059	-	-	-	-	-	28 พ.ย.46 - 30 มี.ย.47
11	เลย	8	2	58	387	183,128	44,849	45,190	39,195,382	11	3,844	2,983,882	7	298	2,587,568	79,152	-	-	-	1	84,635	28 ธ.ค.46 - 30 มี.ย.47
12	ศรีสะเกษ	17	2	115	754	305,815	37,815	55,621	12,968,000	29	1,364	770,000	5	77	-	541,192	-	-	-	-	-	1 พ.ย.46 - 30 มี.ย.47
13	สกลนคร	9		39	216	148,219	33,274	-	1,520,000	14	153	320,000	5	32	-	104,300	-	-	-	-	-	1 ม.ค.47 - 30 มี.ย.47
14	สุรินทร์	10	2	98	1,026	523,523	96,836	-	12,912,400	11	891	8,800,000	1	264	-	653,896	-	-	-	99	3,719,535	1 ม.ค.47 - 30 มี.ย.47
15	หนองคาย	1		4	60	18,000	4,031	4,900	2,000,000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 ก.พ.47 - 30 มี.ย.47
16	หนองบัวลำภู	6		53	351	180,039	42,728	21,560	3,525,000	8	397	5,075,000	10	673	6,244,615	103,600	-	-	-	-	-	1 ก.พ.47 - 30 มี.ย.47
17	อำนาจเจริญ	6		20	137	79,287	18,616	-	1,425,000	15	155	230,000	1	23	-	33,500	-	-	-	-	-	1 ก.พ.47 - 14 มี.ย.47
18	อุตรดิตถ์	14	2	96	562	289,621	64,508	-	8,704,127	16	830	1,386,000	7	166	-	5,857,578	-	-	-	-	-	8 พ.ย.46 - 18 พ.ค.47
19	อุบลราชธานี			2	4	26,757	5,327	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-	-	-	-	-	15 มี.ค.47 - 30 มี.ย.47
	ภาคกลาง																					
1	กาญจนบุรี	13		55	148	57,978	14,740	1,800	3,895,000	12	-	2,802,000	4	2	-	174,000	-	-	-	-	-	1 ก.พ.47 - 30 มี.ย.47
2	ชัยนาท	4	2	21	150	39,437	10,891	1,500	5,100,000	7	533	1,860,000	4	200	-	13,800	2	330,900	-	-	-	21 ก.พ.47 - 30 มี.ย.47
3	นครปฐม	1		1	1	44	11	116	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8 มี.ค.47 - 31 พ.ค.47
4	ประจวบคีรีขันธ์	4	1	22	126	77,720	16,400	3,000	1,590,000	5	165	1,010,000	4	92	-	-	-	-	-	-	-	1 มี.ค.47 - 6 พ.ค.47
5	เพชรบุรี	6		44	244	103,596	26,511	4,220	6,462,000	8	656	2,632,000	6	266	-	217,664	-	-	-	-	-	1 ม.ค.47 - 30 มี.ย.47

สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้งปี 2547

(ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 - 30 มิถุนายน 2547)

ลำดับ ที่	พื้นที่ประสบความแห้งแล้ง					ความเดือดร้อน				การให้ความช่วยเหลือ						วันเปิด-ยุติ สถานการณ์				
	ภาค / จังหวัด	อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่ เสียหาย	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	จำนวน ไร่/อีด ที่แจกจ่าย	จำนวน ไร่/อีด ที่แจกจ่าย	จำนวน ไร่/อีด ที่แจกจ่าย	จำนวน ไร่/อีด ที่แจกจ่าย	จำนวน ไร่/อีด ที่แจกจ่าย	เงินช่วยเหลือ จากกรมการ/เงินของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		จำนวน งบประมาณ (บาท)			
6	ราชบุรี	6	1	23	129	47,865	10,606	-	-	22,463,000	11	1,810	-	-	215,617	-	16 ม.ค.46 - 30 มิ.ย.47			
7	สุพรรณบุรี	9		89	505	315,666	80,100	-	-	90,000	-	-	-	-	-	-	19 เม.ย.47 - 30 มิ.ย.47			
8	สมุทรสงคราม	1		7	44	28,878	5,880	-	44,000	440,000	1	444	440,000	1	444	500,000	1 ก.พ. 47 - 30 มิ.ย.47			
9	สระบุรี	3		3	13	2,332	327	215	322,500	286,000	4	39	220,000	1	22	30,000	5 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47			
10	อ่างทอง	2		17	120	13,334	3,471	-	-	3,066,000	3	305	-	-	5,100	60,000	31 มี.ค.47 - 30 มิ.ย.47			
ภาคตะวันออก																				
1	จันทบุรี	7	1	41	265	56,405	22,673	128,027	-	22,966,300	9	2,537	30,437,000	26	2,075	191,501	792,835	12	469,983	1 ม.ค. 46 - 30 มิ.ย.47
2	ฉะเชิงเทรา	8	1	84	573	232,967	65,817	11,408	828,144	1,179,000	6	119	34,110,000	32	3,602	-	565,497	-	-	1 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47
3	ชลบุรี	2		6	14	2,440	606	-	-	79,000	2	3	27,000	1	3	-	3,000	-	-	1 ก.พ.47 - 30 มิ.ย.47
4	ตราด	3		13	80	63,822	21,375	4,641	-	918,000	20	153	3,716,000	21	582	498,450	1,025,700	-	-	30 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47
5	นครนายก	1		7	51	-	-	-	-	12,000	1	12	-	-	-	-	-	-	-	31 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47
6	ปราจีนบุรี	7		42	237	136,010	38,285	40	2,000,000	10,672,000	4	1,308	-	-	2,446,518	-	-	-	-	12 ม.ค.46 - 18 มิ.ย.47
7	ระยอง	6		25	122	19,803	8,787	-	-	1,048,000	8	157	84,432,000	31	14,072	-	-	-	-	16 ก.พ.47 - 24 มิ.ย.47
8	สระแก้ว	7	2	56	448	242,232	66,726	97,765	-	17,693,000	14	1,836	5,050,000	1	505	-	170,324	-	-	1 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47
ภาคใต้																				
1	กระบี่	8		50	240	88,359	18,218	-	-	5,279,500	9	510	19,881,500	13	2,124	687,108	-	7	1,692,000	1 ก.พ.47 - 30 เม.ย.47
2	สุราษฎร์	3		25	144	16,043	3,979	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25 มี.ค.47 - 30 มิ.ย.47
3	ตรัง	8		35	117	10,969	2,408	-	-	673,000	9	64	1,289,900	9	170	-	18,100	-	-	23 ม.ค.47 - 30 มิ.ย.47
4	นครศรีธรรมราช	5	1	33	171	167,595	43,036	-	-	1,856,500	7	226	830,000	4	84	-	43,900	-	-	2 ก.พ.47 - 10 มิ.ย.47
5	นราธิวาส	6		17	51	22,595	4,822	-	-	470,000	4	47	220,000	1	9	-	2,600	-	-	1 เม.ย.47 - 30 มิ.ย.47
6	พัทลุง	1		3	12	13,154	3,083	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	15 ก.พ.47 - 28 พ.ค.47
7	ภูเก็ต	3		15	51	81,588	22,991	-	-	974,400	12	163	20,875,700	23	3,445	-	122,500	-	-	16 มี.ค.47 - 28 พ.ค.47

สรุปสถานการณ์ความเสียหายปี 2547
(ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2546 - 30 มิถุนายน 2547)

ลำดับ ที่	ภาค / จังหวัด	พื้นที่ประสบความเสียหาย				ความเสียหาย				การให้ความช่วยเหลือ						วันเปิด-ปิด สถานการณ์			
		อำเภอ	กิ่งอำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	ราษฎร (คน)	ราษฎร (ครัวเรือน)	พื้นที่ การเกษตร เสียหาย (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย (บาท)	การแจกจ่ายวัสดุอุปโภค			เงินอุดหนุนการช่วยเหลือ				จำนวน ของเงินช่วยเหลือ งบประมาณ (บาท)		
										จำนวน ครัวเรือน ที่ได้รับ (ครัวเรือน)	จำนวน ที่แจกจ่าย (ตัน)	จำนวน ที่แจกจ่าย (ไร่)	เงินอุดหนุน รายการของ จังหวัด (บาท)	เงินอุดหนุน รายการของ ปกครองส่วน ท้องถิ่น(บาท)	จำนวน (โครงการ)				
8	ระยอง	4	1	27	132	76,311	13,933	-	-	-	-	2,145,000	2	97	-	-	-	15 มี.ค.47 - 30 มี.ค.47	
9	สงขลา	5		10	47	19,913	4,466	-	-	1,000,000	3	50	3,037,000	12	346	-	59,254	1 มี.ค.47 - 10 มี.ค.47	
10	สุล	6	1	26	195	66,082	16,182	400	100,000	6,036,000	13	216	23,306,000	13	179	483,735	763,139	1 มี.ค.47 - 1 มี.ค.47	
รวม	64 จังหวัด	446	43	2,536	19,027	8,388,728	1,970,516	1,480,208	190,668,884	424,145,012	571	39,676	408,235,982	418	45,678	71,267,710	28,570,613	301	391,523,086

ศูนย์อำนวยการบรรเทาสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โทร 0-2241-7450-5 <http://www.disaster.go.th>

รายงานความเสียหายเบื้องต้นด้านพืช ภัยแล้ง ปี 2547

กรมส่งเสริมการเกษตร

ช่วงที่เกิดภัย ระหว่างวันที่ 15 มกราคม - 24 พฤษภาคม 2547

หน่วย : ไร่

ลำดับ	จังหวัด	ช่วงการเกิดภัย	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ การเกษตร	พื้นที่การเกษตรคาดว่าจะเสียหาย										รวมทั้งสิ้น	ประมาณการมูลค่า ความเสียหาย (บาท)	
					ข้าว	ข้าวโพด	ถั่วเหลือง	ถั่วเขียว	พืชไร่			พืชผัก	ไม้ดอก ไม้ประดับ	ไม้ผล ไม้ยืนต้น			อื่นๆ
									ข้าวโพด	ถั่วเหลือง	ถั่วเขียว						
รวมทั้งประเทศ จำนวน 34 จังหวัด					118,031.00	9,513.00	3,789.00	19,193.00	48,901.50	201,870.00	283,268.50	3,875.00	2.00	382,120.00	1,866.00	769,160.50	246,286,998.50
1	ภาคเหนือ		65,388	1,512,240.00	42,890.00	9,258.00	3,635.00	7,500.00	-	52,429.00	72,822.00	1,421.00	2.00	26,046.00	-	143,181.00	41,603,889.00
			14,899	304,920.50	345.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	345.00	83,835.00
2	ภาคกลาง		284	36,128.00	11,115.00	6,703.00	1,151.00	-	-	10,876.00	18,730.00	467.00	-	706.00	-	31,018.00	8,546,752.00
3	ภาคอีสาน		254	7,492.50	1,516.00	-	9.00	-	-	26.00	35.00	184.00	2.00	1,356.00	-	3,093.00	947,501.00
4	ภาคตะวันออก		-	76,919.00	21,999.00	1,654.00	7,500.00	-	-	50.00	9,204.00	-	-	300.00	-	31,503.00	8,116,413.00
5	ภาคใต้		1,693	5,560.00	-	-	-	-	-	4,390.00	4,390.00	730.00	-	410.00	-	5,530.00	1,699,370.00
6	กรุงเทพมหานคร		1,389	23,000.00	-	-	-	-	-	15,050.00	15,050.00	-	-	-	-	15,050.00	4,349,450.00
7	นครราชสีมา		407	2,731.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,731.00	-	2,731.00	1,007,739.00
8	บุรีรัมย์		-	16,275.00	445.00	901.00	2,475.00	-	-	95.00	3,471.00	40.00	-	5,691.00	-	9,647.00	3,225,993.00
9	สุรินทร์		129	14,170.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	181.00	-	181.00	66,789.00
10	ชัยภูมิ		1,145	10,266.00	6,890.00	-	-	-	-	748.00	748.00	-	-	1,774.00	-	9,502.00	2,566,918.00
11	ขอนแก่น		5,854	64,133.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12,000.00	-	12,000.00	4,428,000.00
12	อุดรธานี		3,729	27,701.00	490.00	-	-	-	-	21,194.00	21,194.00	-	-	897.00	-	22,581.00	6,575,129.00
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		18,797	283,329.50	38,666.00	255.00	154.00	11,693.00	48,817.50	87,100.00	146,019.50	763.00	-	721.00	-	186,371.50	52,192,155.50
1	กาฬสินธุ์		3	12.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.00	-	9.00	3,321.00
2	ขอนแก่น		440	28,265.00	30.00	-	-	1,500.00	700.00	-	2,200.00	-	-	-	-	2,230.00	643,090.00
3	ชัยภูมิ		702	9,812.00	-	255.00	154.00	2,489.00	1,176.00	1,555.00	5,629.00	130.00	-	634.00	-	6,393.00	1,908,697.00
4	นครราชสีมา		9,585	123,904.50	842.00	-	-	-	36,825.50	67,375.00	103,200.50	36.00	-	78.00	-	104,158.50	30,072,354.50
5	บุรีรัมย์		2,259	39,457.00	-	-	-	1,730.00	890.00	18,170.00	20,790.00	-	-	-	-	20,790.00	6,008,310.00
6	ร้อยเอ็ด		5,397	79,848.00	37,114.00	-	-	5,974.00	8,226.00	-	14,200.00	-	-	-	-	51,314.00	13,122,502.00
7	ศรีสะเกษ		43	1,134.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	580.00	214,020.00
8	สุรินทร์		328	662.00	882.00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	882.00	214,326.00
9	อุบลราชธานี		40	15.00	-	-	-	-	-	-	-	15.00	-	-	-	15.00	5,535.00

บทที่ 2

แผนดำเนินการเตรียมรับสถานการณ์ภัยแล้ง ปี 2548

สรุปแผนการดำเนินการในช่วงฤดูแล้งปี 2548

ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำแผนรับสถานการณ์ภัยธรรมชาติด้านการเกษตรในช่วงฤดูแล้งปี 2548 เพื่อเป็นแนวทางในการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ให้สอดคล้อง ประสาน และเป็นเอกภาพ รวมทั้ง สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๆ นอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนการดำเนินงานประกอบด้วย

1. การเตรียมรับสถานการณ์ กำหนดมาตรการและแผนการจัดสรรน้ำเพื่อให้เพียงพอต่อการคาดการณ์ปลูกพืชฤดูแล้ง การสำรองปัจจัยที่จำเป็น ได้แก่ การสำรองเมล็ดพันธุ์พืช เสบียงอาหารสัตว์ และพันธุ์สัตว์น้ำ เบื้องต้น ดังนี้

1) กรมชลประทานสำรองเครื่องสูบน้ำ จำนวน 750 เครื่อง รถยนต์บรรทุกน้ำจำนวน 55 คัน สามารถขอรับความช่วยเหลือได้ที่โครงการชลประทานจังหวัด

2) สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร มีแผนจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงจำนวน 9 ศูนย์ โดยขอรับการสนับสนุนฝนหลวงได้ที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด

3) กรมส่งเสริมการเกษตร สำรองปัจจัยการผลิตเมล็ดพันธุ์พืช

4) กรมปศุสัตว์ สำรองเสบียงอาหารสัตว์และเวชภัณฑ์

5) กรมประมง สำรองพันธุ์สัตว์น้ำ

6) จัดทำโครงการเพื่อลดการเพาะปลูกพืช

การประชาสัมพันธ์ แนะนำด้านการทำการเกษตรและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชให้เหมาะสมในช่วงฤดูแล้งนี้ มีการแจ้งเตือนภัย ติดตามสถานการณ์ และรายงาน

ทั้งนี้ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตั้งหน่วยประสานงาน ดังนี้

- ส่วนกลาง มีศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เป็นหน่วยงานกลางในการประสานการดำเนินงานในระดับกระทรวงในการติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนภัย หมายเลขโทรศัพท์ (และโทรสาร) 0-2281-9401, 0,2281-5836 E-mail : disas_moac@hotmail.com

- ส่วนภูมิภาค สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด เป็นหน่วยงานกลางระดับจังหวัด ในการรายงานและการให้ความช่วยเหลือ โดยมีศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เป็นหน่วยงานกลางในระดับพื้นที่

2. แผนการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัย กำหนดให้มีแผนการช่วยเหลือเครื่องสูบน้ำและรถบรรทุกน้ำ การจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง เพื่อเพิ่มปริมาณความชื้นให้พื้นที่ป่าและบรรเทาปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ขั้นตอนการให้ความช่วยเหลือขณะเกิดภัย

1. การช่วยเหลือเกี่ยวกับรถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำ รวมทั้งปัจจัยการผลิตที่หน่วยงานต่าง ๆ ได้เตรียมแผนการให้ความช่วยเหลือไว้แล้ว เกษตรกรประสานได้ที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในระดับจังหวัด หน่วยงานระดับกรม และศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ส่วนกลาง

2. การขอรับการบริการปฏิบัติการฝนหลวง แจ้งขอรับการสนับสนุนได้ที่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดทุกจังหวัด ศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง หรือศูนย์เฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. การให้ความช่วยเหลือในระยะฉุกเฉิน นอกจากขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดโดยตรงแล้ว จังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถใช้จ่ายเงินอุดหนุนจากราชการในอำนาจอนุมัติวงเงิน 50 ล้านบาท ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนจากราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2546 ช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันที ถ้าไม่เพียงพอสามารถขอรับการสนับสนุนจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ในวงเงินไม่เกิน 50 ล้านบาท

3. แผนการให้ความช่วยเหลือหลังเกิดภัย เป็นการช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกร และการฟื้นฟูพื้นที่โดยหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง เสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาผ่านคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ เพื่อขอเงินงบกลางจากรัฐบาล

นโยบาย และมาตรการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 ของกรมส่งเสริมการเกษตร

สถานการณ์

สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48 สรุปได้ ดังนี้

1. ปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ต่างๆ ทั่วประเทศส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ คือ ประมาณร้อยละ 53-100 ของความจุของอ่าง ประกอบกับในปีนี้เป็นฝนหมดเร็วกว่าปกติทำให้มีแนวโน้มปริมาณน้ำในแต่ละอ่างเก็บน้ำจะน้อยกว่าปีที่ผ่านมา เมื่อเทียบกับระยะเวลาเดียวกัน ยกเว้นอ่างเก็บน้ำกระเสี้ยว ทับเสลา ลำตะคอง และลำพระเพลิง มีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยเพียงร้อยละ 22 15 28 และ 24 ตามลำดับ คงต้องสงวนน้ำไว้เพื่อการอุปโภค-บริโภคเท่านั้น สำหรับอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ มีปริมาณน้ำรวมกันน้อยกว่าปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพลมีปริมาณน้ำเพียงร้อยละ 62 ของความจุของเขื่อน ดังนั้น จึงต้องมีการใช้น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างระมัดระวัง และประหยัด

2. แนวโน้มด้านการตลาด คาดว่าข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดหวาน และถั่วเหลือง ราคาจะสูงขึ้นเล็กน้อย ส่วนถั่วลิสง และข้าวโพดฝักอ่อน คาดว่าราคาจะใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

นโยบาย

ด้านการจัดสรรน้ำ จะวางแผนการบริหารจัดการน้ำแบบยั่งยืน โดยจัดสรรน้ำให้สอดคล้องกับปริมาณน้ำต้นทุนในอ่างเก็บน้ำ เพื่อสนับสนุนการใช้น้ำทุกกิจกรรมในพื้นที่ต่างๆ อย่างทั่วถึง และเป็นธรรม รวมทั้งมีน้ำสำรองไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเพาะปลูกพืชฤดูฝน และฤดูแล้งปีถัดไป

แผนการจัดสรรน้ำให้กิจกรรมต่างๆ จะจัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. เพื่อการอุปโภค-บริโภค การประปา และการอุตสาหกรรม
2. เพื่อการรักษาระบบนิเวศน์ทางน้ำ เช่น การผลักดันน้ำเค็ม การชลประทาน
3. เพื่อการเกษตรกรรม
4. เพื่อการคมนาคมทางน้ำ

สำหรับการจัดสรรน้ำเพื่อการเกษตร จัดลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. พื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับความเสียหายจากฤดูนาปี และสวนผลไม้

2. พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในรอบเวรการส่งน้ำ
3. พื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้น้ำน้อย เช่นการปลูกพืชไร่-ผัก
4. การทำนาปรังเพื่อเพิ่มพูนรายได้

ด้านการเกษตร

1. ส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูกข้าวนาปรังได้ไม่เกิน 7.52 ล้านไร่ โดยในส่วนของโครงการเจ้าพระยาใหญ่ โครงการกำแพงเพชร และโครงการพิษณุโลก ให้ปลูกข้าวนาปรังได้ไม่เกิน 3.3 ล้านไร่ และให้งดการปลูกข้าวนาปรัง ครั้งที่ 2 อย่างเด็ดขาด โดยเน้นให้ส่งเสริมประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต ปรับปรุงคุณภาพผลผลิต กระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว การใช้สารชีวภาพ และลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ปลอดภัย

2. เร่งรัดการผลิตและขยายพื้นที่พืชไร่-ผัก ที่มีลู่ทางการตลาดดี พืชทดแทนการนำเข้า และพืชอุตสาหกรรม ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักอ่อน ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ถั่วลิสง และผัก

มาตรการ

เพื่อให้บรรลุตามนโยบายที่กำหนดมาตรการที่ใช้ส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/48 คือ

ด้านการจัดสรรน้ำ

1. เขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำแม่กลอง ให้วางแผนจัดสรรน้ำแบบระมัดระวัง และประหยัด โดยจัดรอบเวรการส่งน้ำ และไม่ส่งน้ำเพื่อการทำนาปรัง ครั้งที่ 2

2. เขตลุ่มน้ำอื่นๆ ให้จัดสรรน้ำตามปริมาณน้ำที่มีอยู่ ยกเว้นพื้นที่ซึ่งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำกระเสียว ทับเสลา ลำตะคอง และลำพระเพลิง ให้สงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภค-บริโภคเท่านั้น

3. เขตสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ให้สูบน้ำอย่างระมัดระวัง และประหยัด จัดรอบเวรการใช้น้ำในแต่ละสถานี และในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นการสูบน้ำเพื่อปลูกพืชไร่-ผัก เป็นหลัก

5. พื้นที่ในเขตชลประทานที่อยู่นอกเป้าหมายการปลูกพืชฤดูแล้ง และพื้นที่ซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งน้ำ จะพิจารณาจัดสรรน้ำเป็นรอบเวร เพื่อสนับสนุนการอุปโภค-บริโภค และการปลูกพืชใช้น้ำน้อย เป็นหลัก

ด้านการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง

ให้นับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงคุณภาพผลผลิต ตามแนวทางการเกษตรที่ดีเหมาะสม (GAP) และเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ระบบการตรวจรับรองคุณภาพ

1. ข้าวนาปรัง ให้ส่งเสริม

- 1.1 การใช้พันธุ์ข้าวพันธุ์ดี เหมาะสมกับความต้องการของตลาด
- 1.2 ใช้ปุ๋ยเคมีที่เหมาะสม โดยเพิ่มการใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ
- 1.3 ลดการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช โดยวิธีการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แบบผสมผสาน (IPM)
- 1.4 ให้เกษตรกรจัดระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวข้าวในช่วงต้นฤดูฝน และถ่ายทอดความรู้เรื่องกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เช่น การตาก การอบลดความชื้น เป็นต้น

2. พืชไร่-ผัก ให้ส่งเสริม

- 2.1 ให้เกษตรกรใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเน้นการใช้สารสกัดจากธรรมชาติ และการป้องกันกำจัดศัตรูพืช แบบผสมผสาน
- 2.2 การจัดระบบปลูกพืชที่เหมาะสม เพื่อหลีกเลี่ยงการเก็บเกี่ยวในต้นฤดูฝน
- 2.3 ส่งเสริมกระบวนการหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เช่น การตาก การอบลดความชื้น เพื่อป้องกันสารพิษบางชนิด เช่น อะฟลาทอกซินใน ถั่วเหลือง ถั่วลิสง และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

3. ด้านการประชาสัมพันธ์ ให้ทุกหน่วยงานประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนต่างๆ ในทุกระดับอย่างต่อเนื่องและการนำสื่อมวลชนดูงานในพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรและบุคคลทั่วไปรับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สามารถวางแผนกิจกรรมการใช้น้ำต่างๆได้อย่างเหมาะสม โดยมีประเด็นในการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

- 3.1 สถานการณ์น้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ แผนการจัดสรรน้ำของกรมชลประทาน
- 3.2 รณรงค์ให้เกษตรกรและผู้ใช้น้ำในกิจกรรมต่างๆ มีการใช้น้ำอย่างประหยัด และปฏิบัติตามแผน หรือรอบเวรการส่งน้ำ
- 3.3 รณรงค์ให้เกษตรกร งดการทํานาปรัง ครั้งที่ 2
- 3.4 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชไร่-ผักที่มีสู่ทางการตลาดดี
- 3.5 เทคโนโลยีการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพืช และการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ และปลอดภัย

3.6 การเตือนภัยเรื่องศัตรูพืช และภัยแล้ง รวมทั้งการดูแลพืชผลเมื่อประสบภัยแล้ง

3.7 พื้นที่ส่งเสริมการปลูกพืชไร่-ผักฤดูแล้งทดแทนนาปรังที่ประสบผลสำเร็จ

โครงการสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

ในฤดูแล้งปี 2547/48 กรมส่งเสริมการเกษตรมีโครงการสนับสนุน 2 โครงการ คือ

1) โครงการส่งเสริมการผลิตข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งทดแทนนาปรังปี 2547/48 จำนวน 50,000 ไร่ เกษตรกร 5,000 ราย โดยดำเนินการในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา พิษณุโลก พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี อุดรธานี ชัยนาท อ่างทอง ลพบุรี สระบุรี นครราชสีมา ชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ในระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2547-เมษายน 2548

2) โครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย (พื้นที่เขตชลประทาน) จำนวน 8,000 ไร่ เกษตรกร 4,000 ราย โดยดำเนินการในพื้นที่ชลประทาน 36 จังหวัด

- ภาคเหนือ 11 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำปาง เชียงราย อุดรธานี พะเยา พิษณุโลก กำแพงเพชร อุทัยธานี นครสวรรค์ พิจิตร และเพชรบูรณ์

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 10 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ อุบลราชธานี ชัยภูมิ อุดรธานี ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และสกลนคร

- ภาคกลาง 5 จังหวัด ได้แก่ สระบุรี ลพบุรี ชัยนาท สิงห์บุรี และอ่างทอง

- ภาคตะวันออก 3 จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี นครนายก และสระแก้ว

- ภาคตะวันตก 5 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี

- ภาคใต้ 2 จังหวัด ได้แก่ สงขลา และพัทลุง

สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้วิเคราะห์สถานการณ์ และแนวโน้มด้านการตลาดพืชเศรษฐกิจที่สำคัญในฤดูแล้ง ปี 2547/48 ดังนี้

สถานการณ์การผลิตข้าวของโลก กระทรวงเกษตรสหรัฐฯ ได้คาดคะเนว่า ผลผลิตข้าวโลกปี 2547/48 จะมี 592 ล้านตันข้าวเปลือก(397.87 ล้านตันข้าวสาร)เพิ่มขึ้นจากปีก่อน

ร้อยละ 2.79 โดยใช้ภายในประเทศ 412.83 ล้านตันข้าวสาร ส่งออก 24.99 ล้านตันข้าวสาร ทำให้สต็อกปลายปีคงเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร ลดลงจากปีก่อนร้อยละ 17.97

ข้าวนาปี ปี 2547/48 ประเทศไทยคาดว่าจะมีพื้นที่ปลูกข้าวนาปี 57.480 ล้านไร่ ได้ผลผลิต 20.965 ล้านตันข้าวเปลือก พื้นที่ลดลงจากปี 2547/48 ร้อยละ 0.32 เนื่องจากปริมาณน้ำฝนสะสมน้อยกว่าและฤดูฝนมาล่าช้า ผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.27 เนื่องจากราคาปีที่ผ่านมามีแนวโน้มสูงมากจูงใจให้เกษตรกรเร่งการผลิต

แนวโน้มราคาข้าวในปี 2547/48 ราคาข้าวในปี 2547/48 คาดว่าจะอยู่ในเกณฑ์สูงเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ เนื่องจาก การค้าข้าวโลกคาดว่าจะสูงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.32 ประกอบกับ สต็อกข้าวโลกลดลงเหลือ 68.71 ล้านตันข้าวสาร จากในช่วงปี 2541/42 - 2545/46 ซึ่งอยู่ระหว่าง 107.32 - 149.08 ล้านตันข้าวสาร นอกจากนี้ประเทศอินเดียซึ่งเป็นประเทศผู้ส่งออกข้าวรายใหญ่รองจากไทย คาดว่าผลผลิตข้าวจะลดลง ประกอบกับมาตรการรับจำนำข้าวเปลือกนาปี 2547/48 ของประเทศ กนข. ได้กำหนดราคาสูงจากปีที่ผ่านมา โดยข้าวเปลือกเหนียวสูงขึ้นตันละประมาณ 1,300 บาท ข้าวเปลือกเจ้าสูงขึ้นตันละประมาณ 1,265-1,440 บาท และข้าวเปลือกหอมมะลิสูงขึ้นตันละ 2,000 บาท

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ปี 2547 (ม.ค.-ต.ค.)เกษตรกรขายได้ราคา 5.05 บาท/กก. เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 12.47 คาดการณ์ว่าราคาข้าวโพดปี 2547/48 จะอยู่ในเกณฑ์ดีเช่นเดียวกับปีที่ผ่านมา เนื่องจากความต้องการของตลาดโลกมีมาก และสต็อกของโลกลดลงจำนวนมาก ความต้องการภายใน ประเทศไทย แม้ว่าลดลงจากการเกิดของไข้หวัดนก รอบ 2 ระบาด แต่ข้าวโพดที่เหลือสามารถส่งออกขายตลาดต่างประเทศได้ ดังนั้น คาดว่าราคาข้าวโพดในช่วงฤดูแล้งปี 2548 จะมีราคาประมาณ 5.00-5.50 บาท/กก.

ถั่วเหลือง ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคา(ม.ค.-มิ.ย.47) 13.95 บาท/กก. เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 39.08 ในปี 2547 รัฐบาลอนุญาตให้นำเข้าถั่วเหลืองโดยไม่จำกัดอัตราภาษี นำเข้า 0% ในช่วงเดือนมกราคม-สิงหาคม มีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองและกากถั่วเหลืองประมาณ 0.868 ล้านตัน และ 0.765 ล้านตันตามลำดับ จนถึงสิ้นปีคาดว่าจะนำเข้าทั้งหมด 1.27 ล้านตัน หากการระบาดไข้หวัดนก ไม่สร้างปัญหามากนัก คาดว่าความต้องการใช้เมล็ดถั่วเหลืองปี 2548 จะมากกว่าปี 2547

ถั่วลิสง ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย(ม.ค.-มิ.ย.47) 14.23 บาท/กก. ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 6.69 เนื่องจากมีพืชตระกูลถั่วอื่นๆ ทดแทนถั่วลิสงมากขึ้น คาดว่าราคาถั่วลิสงในปี 2548 จะยังคงใกล้เคียงกับปี 2547 เนื่องจากตลาดยังคงมีความต้องการ

ถั่วเขียว ในฤดูแล้งปี 2546/47 เกษตรกรขายได้ราคาเฉลี่ย(ม.ค.-มิ.ย.47)14.41 บาท/กก. สูงขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 50.10 บาท คาดว่าราคาในปี 2547/48 จะมีแนวโน้มสูงขึ้น เพราะความต้องการใช้ภายในประเทศสูงขึ้น

ข้าวโพดฝักอ่อน ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือกราคา กิโลกรัมละ 2.65 บาท ลดลงจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 17 และข้าวโพดฝักอ่อนปอกเปลือกราคา กิโลกรัมละ 20.39 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 9 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดฝักอ่อนทั้งเปลือก และปอกเปลือกมีแนวโน้มสูงขึ้นเล็กน้อย เนื่องจากปริมาณผลผลิตลดลง

ข้าวโพดหวาน ในปี 2547 เกษตรกรขายข้าวโพดหวานกิโลกรัมละ 5.68 บาท สูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 12 ในปี 2548 คาดว่าราคาข้าวโพดหวานที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มที่สูงขึ้น เนื่องจากปริมาณการส่งออกเพิ่มขึ้น ทำให้โรงงานต้องการวัตถุดิบเพิ่มขึ้น

สถานการณ์น้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ ของกรมชลประทาน

ในระหว่างวันที่ 1 มกราคม - 30 กันยายน 2547 ปริมาณฝนในภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ฝั่งตะวันออก เพิ่มขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2546 โดยมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,187 1,375 และ 912 มม. ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 14.5 14.6 และ 5.9 ตามลำดับ ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ฝั่งตะวันตก ปริมาณฝนลดลงเมื่อเทียบกับปี 2546 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยร้อยละ 12.8 16.9 และ 11.5 ตามลำดับ สภาพน้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน ณ วันที่ 2 พฤศจิกายน 2547 เป็นดังนี้

ภาคเหนือ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสูงขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2546 โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 95-100 ของความจุของอ่าง ยกเว้นเขื่อนภูมิพล และเขื่อนแม่งวง มีปริมาณน้ำอยู่ร้อยละ 62 และ 40 ของความจุของเขื่อน ตามลำดับ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่ตอนบน ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2546 โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 60-87 ของความจุของอ่าง ส่วนตอนล่างของภาค ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำลงเมื่อเทียบกับปี 2546 โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 20-26 ของความจุของอ่าง ยกเว้นเขื่อนลำตะเป๋มีปริมาณน้ำอยู่ร้อยละ 50 ของความจุของอ่าง

ภาคกลาง ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำลงเมื่อเทียบกับปี 2546 โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 15-21 ของความจุของอ่าง ยกเว้นเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์มีปริมาณน้ำร้อยละ 100 ของความจุของอ่าง

ภาคตะวันตก มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำลงเมื่อเทียบกับปี 2546 อยู่ระหว่างร้อยละ 77-88 ของความจุของอ่าง

ภาคตะวันออก มีปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำต่ำลงเมื่อเทียบกับปี 2546 อยู่ระหว่างร้อยละ 44-81 ของความจุของอ่าง

ภาคใต้ มีปริมาณน้ำในอ่างสูงขึ้น เมื่อเทียบกับปี 2546 อยู่ระหว่างร้อยละ 70-73 ของความจุของอ่าง ยกเว้นเขื่อนแก่งกระจานและเขื่อนปราณบุรี มีปริมาณน้ำในอ่างต่ำลงเมื่อเทียบกับปี 2546 โดยมีปริมาณน้ำอยู่ร้อยละ 52 และ 44 ของความจุของอ่าง ตามลำดับ

สถานการณ์น้ำในเขื่อนและแผนการระบายน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต

ตารางแผนการระบายน้ำจากอ่างเก็บน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ฤดูแล้งปี 2547/48

โครงการชลประทาน	รับน้ำจากเขื่อน	ปริมาณน้ำต้นทุนปัจจุบัน (1 พ.ย.47) (ล้าน ลบ.ม.)	แผนระบายน้ำช่วงฤดูแล้ง (ล้าน ลบ.ม.)	ช่วงเวลาการระบายน้ำ
เจ้าพระยา	ภูมิพล	4,575	5,500	ม.ค.-มิ.ย. 48
	สิริกิติ์	6,477		ม.ค.-มิ.ย. 48
แม่กลอง	ศรีนครินทร์	5,277	4,500	ม.ค.-มิ.ย. 48
	วชิราลงกรณ์	3,775		ม.ค.-มิ.ย. 48
หนองหวาย	อุบลรัตน์	1,105	600	ธ.ค.47-เม.ย. 48
ลำโดมน้อย	สิรินธร	810	100	ธ.ค.47-พ.ค. 48
น้ำเชิญ	จุฬารามณ์	69	30	ธ.ค.47-พ.ค.48
น้ำพรม	ห้วยกุ่ม	1	30	ธ.ค.47-เม.ย. 48
เพชรบุรี	แก่งกระจาน	332	250	ก.พ.48-พ.ค. 48
แม่จัด-แม่แฝก	แม่จัด	272	200	ม.ค.48-มิ.ย. 48
ปัตตานี	บางยาง	762	400	เม.ย.48-ก.ค. 48

หมายเหตุ : ที่เขื่อนสิรินธรเป็นปริมาณน้ำที่สูบจากอ่าง

: เขื่อนห้วยกุ่มใช้น้ำจากเขื่อนจุฬารามณ์มาสนับสนุนการเพาะปลูกพืชฤดูแล้ง

ที่มา : การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

ตาราง แสดงประมาณการมูลค่าจากการปลูกพืชฤดูแล้งของเกษตรกร ปีเพาะปลูก 2546/47

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ผลผลิต เฉลี่ย (กก./ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ราคาเฉลี่ย (บาท/กก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
1.ข้าวนาปรัง	9.432	671	6.332	5.36	33,940
2.พืชไร่	1.653	-	-	-	4,517
- ถั่วเหลือง	(0.651)	234	0.162	11.17	(1,810)
- ถั่วเขียว	(0.439)	115	0.051	13.44	(685)
- ถั่วลิสง	(0.145)	269	0.039	13.90	(542)
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	(0.105)	644	0.067	4.32	(289)
- ข้าวโพดฝักสด	(0.170)	1.846	0.314	6,000บ./ไร่	(1,020)
- พืชไร่อื่นๆ	0.143	-	-	1,200บ./ไร่	(171)
3.พืชผัก	0.811	-	-	6,000บ./ไร่	4,866
รวม	11,896	-	-	-	43,323

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0616/ว ๑๐๖

หนังสือราชการ

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

25 มีนาคม 2548

เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2548

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท 0616/ว 773 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2548

ตามที่ได้เกิดสถานการณ์ความแห้งแล้งขึ้นในพื้นที่หลายจังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ เป็นเหตุให้พื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของประชาชน และกระทรวงมหาดไทยได้แจ้งแนวทางและมาตรการในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยแล้งให้จังหวัดทราบและถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า ในปัจจุบันปัญหาภัยแล้งของประเทศเริ่มทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนทั่วประเทศ และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปจนถึงเดือนมิถุนายน 2548 ซึ่งการแก้ไขปัญหาภัยแล้งจำเป็นจะต้องดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะน้ำอุปโภคบริโภค ถือเป็นสิ่งสำคัญเร่งด่วนลำดับแรกที่จะต้องดำเนินการโดยด่วนที่สุด อยาให้ประชาชนขาดน้ำอุปโภค บริโภค และจากการประชุมแก้ไขปัญหาภัยแล้งของรองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลตำรวจเอกชิดชัย วรรณสถิตย์) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช และนายสมชาย สุนทรวัฒน์) ระหว่างวันที่ 17 - 20 มีนาคม 2548 ร่วมกับผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดในแต่ละภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดมาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ให้ทุกจังหวัดดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2548 ดังนี้

1. ให้จังหวัดประสานงานสำนักฝนหลวง เร่งปฏิบัติการฝนหลวงทันทีเมื่อมีเมฆหรือสภาวะอากาศเอื้ออำนวย

2. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดระบบการแจกจ่ายน้ำโดยประสานกับจุดจ่ายน้ำของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในพื้นที่ต่างๆ จำนวน 2,000 แห่ง เพื่อรับน้ำไปแจกจ่าย หมู่บ้านประสบภัยแล้ง และแจ้งให้ผู้จัดการการประปาภูมิภาค จำนวน 528 หน่วย บริการ เตรียมการผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 แจกจ่ายให้หมู่บ้านประสบภัยแล้ง

3. ให้จังหวัดประสานงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เร่งซ่อมบ่อบาดาลเดิม โดยเป่าล้างบ่อ 20,000 บ่อ ซ่อมเครื่องสูบน้ำบ่อบาดาล 9,500 เครื่อง ปรับระดับเครื่องสูบน้ำ (ระดับน้ำใต้ดินต่ำลง) และขุดบ่อบาดาลเพิ่มเติม ในหมู่บ้านแล้งรุนแรง 4,628 บ่อ ให้แล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2548 หากดำเนินการไม่ทันให้จ้างเอกชนเข้าร่วมดำเนินการ โดยให้ประสานแผนกับจังหวัดกำหนดพื้นที่ดำเนินการในหมู่บ้านแล้งรุนแรงก่อนเป็นลำดับแรก

/สำหรับ...

สำหรับหมู่บ้านที่ไม่อยู่ในแผน แต่มีความจำเป็นต้องเป่าล้างท่อหรือชุดบำบัดเพิ่มเติม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้งบจังหวัด CEO หรืองบฉุกเฉินของจังหวัด (งบ 50 ล้านบาท) ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้โดยด่วนต่อไป

4. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตลุ่มเจ้าพระยาตอนล่างกำกับให้เกษตรกรงดการปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ 2 โดยเด็ดขาด สำหรับในเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำที่อยู่ในชั้นวิกฤต 5 อ่าง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนกระเสียว เขื่อนทับเสลา และเขื่อนจุฬาภรณ์ ให้จังหวัดประกาศให้เกษตรกรงดการปลูกพืชฤดูแล้ง และสงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค เท่านั้น

5. ให้จังหวัดพิจารณาชุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก ก่อสร้างฝายประชาอาสา จัดหาถังน้ำกลางประจำหมู่บ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในเบื้องต้น หากเกินขีดความสามารถให้ร้องขอไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

6. ให้จังหวัดประกาศเชิญชวนเอกชนผู้ประสงค์ที่จะทำการชุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเงิน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการชุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเงิน พศ. 2547 ได้แก่ ลำราง ลำห้วย หนอง บึงคลอง หรือ แหล่งน้ำอื่นๆ โดยวัสดุที่ได้จากการชุดลอก ผู้ชุดลอกนำไปเป็นประโยชน์ของตนแทนค่าจ้าง โดยให้ตีราคาของวัสดุแล้วให้หักกลับจากค่าจ้าง ถ้ามีราคาเกินกว่าค่าจ้างผู้ชุดลอกต้องจ่ายเงินส่วนเกินคืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

7. ให้จังหวัดบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึงและเป็นธรรม

8. รณรงค์ให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ

จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการตามมาตรการโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร 0-2243-2201

โทรสาร 0-2243-2201

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
รายจังหวัด ภาคกลาง

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)		พืชไร่-พืชผัก (ไร่)		รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวม	รวม	
1. กรุงเทพมหานคร	70000 -	-	70000 -	-	70000
2. ชัยนาท	275400	10300	285700	6400	292100
3. นนทบุรี	111100 -	-	111100	13700	124800
4. ปทุมธานี	322000 -	-	322000	4700	326700
5. พระนครศรีอยุธยา	395500 -	-	395500	2300	397800
6. ลพบุรี	170100	9500	179600	1800	186800
7. สระบุรี	100100	8000	108100	1700	118800
8. สิงห์บุรี	88600 -	-	88600	3400	170800
9. อ่างทอง	188800 -	-	188800	500	110500
รวม	1721600	27800	1749400	29000	1799200

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
 ราชจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียง

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม ข้าวนาปรัง	ในเขต ชลประทาน	นอกเขต ชลประทาน	รวม พืชไร่-พืชผัก	
1. จันทบุรี	-	-	-	-	7300	7300	7300
2. ฉะเชิงเทรา	392300	3400	395700	1500	3600	5100	400800
3. ชลบุรี	250	3000	3250	500	11000	11500	14750
4. ตราด	3000	-	3000	100	7000	7100	10100
5. นครนายก	79100	19500	98600	85000	500	85500	184100
6. ปราจีนบุรี	20500	7800	28300	3500	4400	7900	36200
7. ระยอง	11900	-	11900	2000	-	2000	13900
8. สมุทรปราการ	25500	-	25500	-	-	-	25500
9. สระแก้ว	12250	500	12750	1400	6400	7800	20550
รวม	544800	34200	579000	94000	40200	134200	713200

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
 รายจังหวัดภาคตะวันตก

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมข้าวนาปรัง	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมพืชไร่-พืชผัก	
1. ราชบุรี	269900	9800	279700	41200	19400	60600	340300
2. สมุทรสงคราม	3300		3300	1000		1000	4300
3. สมุทรสาคร	10000		10000	19700		19700	29700
4. นครปฐม	371200	1800	373000	162500		162500	535500
5. สุพรรณบุรี	558700	2200	560900	15700	18000	33700	594600
6. กาญจนบุรี	194600	8700	203300	141500	13900	155400	358700
7. เพชรบุรี	74100	5200	79300	14000	900	14900	94200
8. ประจวบคีรีขันธ์	800	600	1400	13000	4700	17700	19100
รวม	1482600	28300	1510900	408600	56900	465500	1976400

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
 ราชจังหวัด ภาคเหนือ

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมข้าวนาปรัง	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมพืชไร่-พืชผัก	
1. กำแพงเพชร	166000	301400	467400	11300	15900	27200	494600
2. เชียงราย	27500	32900	60400	20400	62800	83200	60400
3. เชียงใหม่	23300	6400	29700	55500	104000	159500	189200
4. ตาก	19800	1200	21000	13000	50500	63500	84500
5. นครสวรรค์	110000	521000	631000	-	47700	47700	678700
6. น่าน	-	2500	2500	7500	23300	30800	33300
7. พะเยา	7000	232900	239900	20400	60000	60000	299900
8. พิจิตร	217500	332700	550200	-	53000	53000	603200
9. พิษณุโลก	134000	13700	147700	-	115700	115700	263400
10. เพชรบูรณ์	-	400	400	10000	5300	15300	15700
11. แพร่	-	1600	1600	78300	32800	111100	112700
12. แม่ฮ่องสอน	-	100	100	11100	29500	40600	40700
13. ลำปาง	14100	4800	18900	22750	-	22750	41650
14. ลำพูน	-	300	300	-	26500	26500	26800
15. สุโขทัย	84800	194700	279500	38950	88100	127050	406550
16. อุตรดิตถ์	44300	88900	133200	14300	44000	58300	191500
17. อุทัยธานี	-	34500	34500	-	11600	11600	46100
รวม	848300	1770000	2618300	303500	770700	1074200	3692500

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
รายจังหวัด ภาคใต้

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมข้าวนาปรัง	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมพืชไร่-พืชผัก	
1. กระบี่	-	-	-	1600	10600	12200	12200
2. ชุมพร	-	2600	2600	-	2400	2400	5000
3. นครศรีธรรมราช	150	3000	3150	23100	5300	28400	31550
4. นราธิวาส	-	500	500	500	14800	15300	15800
5. ปัตตานี	750	1500	2250	5000	15300	20300	22550
6. สงขลา	61000	9300	70300	1500	11900	13400	83700
7. ภูเก็ต	-	-	-	-	2300	2300	2300
8. ระนอง	-	-	-	-	2000	2000	2000
9. สตูล	300	400	700	2300	3400	5700	6400
10. สุราษฎร์ธานี	5500	3100	8600	1300	5500	6800	15400
11. พังงา	-	-	-	2000	8200	10200	10200
12. พัทลุง	23700	15300	39000	200	7600	7800	46800
13. ยะลา	5700	300	6000	11000	2800	13800	19800
14. ตรัง	-	-	-	300	4000	4300	4300
รวม	97100	36000	133100	48800	96100	144900	278000

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48

รายจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จังหวัด	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้งหมด (ไร่)
	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมข้าวนาปรัง	ในเขตชลประทาน	นอกเขตชลประทาน	รวมพืชไร่-พืชผัก	
1. กาฬสินธุ์	184800	12600	197400	17100	16500	33600	231000
2. ขอนแก่น	162600	17900	180500	25500	87200	112700	293200
3. ชัยภูมิ	-	19000	19000	6500	72000	78500	97500
4. นครพนม	18700	14300	33000	-	51400	51400	84400
5. นครราชสีมา	6500	1600	8100	16000	69900	85900	94000
6. บุรีรัมย์	200	200	400	9300	50500	59800	60200
7. มหาสารคาม	750	13000	13750	1800	25300	27100	40850
8. ยโสธร	-	12500	12500	2500	8700	11200	23700
9. ร้อยเอ็ด	-	55400	55400	7100	46200	53300	108700
10. เลย	-	1300	1300	8200	31600	39800	41100
11. ศรีสะเกษ	2000	1900	3900	800	48800	49600	53500
12. สตลนคร	10400	4700	15100	19500	29900	49400	64500
13. สุรินทร์	2750	100	2850	6700	28400	35100	37950
14.หนองคาย	70800	42400	113200	4700	81300	86000	199200
15. อุดรธานี	52000	19600	71600	7000	20100	27100	98700
16. อุบลราชธานี	78000	3800	81800	6600	28100	34700	116500
17. มุกดาหาร	100	100	200	3800	8800	12600	12800
18. หนองบัวลำภู	-	5100	5100	2600	26500	29100	34200
19. อ่างนาจเจริญ	-	1200	1200	2100	6000	8100	9300
รวม	589600	226700	816300	147800	737200	885000	1701300

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เป้าหมายพื้นที่เพาะปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48
รายภาค

ภาค	ข้าวนาปรัง (ไร่)			พืชไร่-พืชผัก (ไร่)			รวมทั้ง ไร่(1+2+3+4)
	ในเขต(1) ชลประทาน	นอกเขต(2) ชลประทาน	รวม(1+2) ข้าวนาปรัง	ในเขต(3) ชลประทาน	นอกเขต(4) ชลประทาน	รวม(3+4) พืชไร่-พืชผัก	
เหนือ	848300	1770000	2618300	303500	770700	1074200	3692500
ตะวันออกเฉียงเหนือ	589600	226700	816300	147800	737200	885000	1701300
กลาง	1721600	27800	1749400	29000	20800	49800	1799200
ตะวันออก	544800	34200	579000	94000	40200	134200	713200
ตะวันตก	1482600	28300	1510900	408600	56900	465500	1976400
ใต้	97100	36000	133100	48800	96100	144900	278000
รวม	5400000	2123000	7523000	955200	1721900	2677100	10200100

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 1 แผนการจัดสรรน้ำและการปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547/2548 ในเขตชลประทาน (เป็นรายจังหวัด)

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.			พื้นที่ปaddy - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย	
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปศุสัตว์-ปศุบาล	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ		หยุดส่งน้ำ
สำนักชลประทานที่ 1	230	7	102	339	23,300	66,600	-	71,723	70,643			แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/ฝาย
1. เขื่อนใหม่	219	6	101	326	23,300	55,500	-	65,155	70,573	1 ธ.ค.47	1 พ.ค.48	แม็กวง, แม้งัด, แม่นาง, ขนาดกลาง 11 แห่ง
2. ลำพูน	5	-	-	5	-	-	-	6,368	-	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
3. แม่ฮ่องสอน	6	1	1	7	-	11,100	-	200	70	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 6 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 2	185	19	2	206	48,600	71,050	-	-	-			
1. เขื่อนทราย	6	1	1	7	27,500	20,400	-	-	-	ธ.ค.47	พ.ค.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
2. พะเยา	34	11	-	46	7,000	20,400	-	-	-	1 ม.ค.48	15 พ.ค.48	ขนาดกลาง 16 แห่ง
3. น่าน	8	-	-	8	-	7,500	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
4. ลำปาง	137	7	1	145	14,100	22,750	-	-	-	ธ.ค.47	พ.ค.48	ก๊วยม, ขนาดกลาง 3 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 3	418	34	-	452	468,200	13,400	-	-	-			
1. พิจิตร	174	11	-	185	217,500	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์
2. อุตรดิตถ์	79	2	-	81	44,300	13,400	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์, ขนาดกลาง 1 แห่ง
3. พิชัยโตก	106	-	-	106	134,000	-	-	-	-	ธ.ค.47	เม.ย.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์
4. นครสวรรค์	58	21	-	79	72,400	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์
สำนักชลประทานที่ 4	485	24	31	524	313,200	137,550	-	5,850	27,020			
1. เพชร	53	-	-	53	-	78,300	-	-	-	15 ธ.ค.47	9 เม.ย.48	ฝายแม่ยอน, ขนาดกลาง 4 แห่ง
2. สุโขทัย	192	5	-	197	84,800	38,950	-	5,850	27,020	20 ธ.ค.47	15 เม.ย.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
3. กำแพงเพชร	173	11	-	184	166,000	11,300	-	-	-	25 ธ.ค.47	20 พ.ค.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์
4. ตาก	53	2	-	55	23,800	9,000	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์, ขนาดกลาง 2 แห่ง
5. นครสวรรค์	15	5	-	20	38,600	-	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ภูมิพล, สิริภักดิ์

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ด้าน ข.ม.ม.			พื้นที่ป่าหมาย - ไร่					ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำฝ่าย	
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	นาปิ้ง	พืชไร่-พืชผัก	บ่อทิ้ง-บ่อปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ	หยุดส่งน้ำ		
สำนักชลประทานที่ 5	279	17	21	317	133,200	42,000	1,525	1,093	5,873	15 ธ.ค.47	พ.ค.48	ห้วยหลวง,ขนาดกลาง 13 แห่ง ขนาดกลาง 11 แห่ง น้ำอุน,ขนาดกลาง 18 แห่ง ขนาดกลาง 7 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง
1. อุดรธานี	103	12	18	132	52,000	7,000	1,525	-	1,000	15 ธ.ค.47	พ.ค.48	ห้วยหลวง,ขนาดกลาง 13 แห่ง ขนาดกลาง 11 แห่ง น้ำอุน,ขนาดกลาง 18 แห่ง ขนาดกลาง 7 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง
2. หมอแข้งบัวลำภู	1	1	-	2	-	2,600	-	-	-	25 พ.ย.47	20 เม.ย.48	ขนาดกลาง 11 แห่ง
3. สกลนคร	148	3	1	152	10,400	19,500	-	465	3,167	25 พ.ย.47	20 เม.ย.48	น้ำอุน,ขนาดกลาง 18 แห่ง ขนาดกลาง 7 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง
4. หนองคาย	18	1	-	19	70,800	4,700	-	628	1,706	1 พ.ย.47	30 พ.ค.48	ขนาดกลาง 7 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง
5. เดช	9	-	2	11	-	8,200	-	-	-	-	-	ขนาดกลาง 10 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 6	943	436	15	1,395	348,150	58,000	3,950	425	6,142	-	-	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
1. ขอนแก่น	409	26	-	434	162,600	25,500	-	-	5,997	27 ธ.ค.47	30 มี.ย.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
2. ชัยภูมิ	13	8	13	34	-	6,500	-	425	145	ธ.ค.47	พ.ค.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
3. มหาสารคาม	5	1	-	6	750	1,800	-	-	-	15 ธ.ค.47	1 เม.ย.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
4. ร้อยเอ็ด	14	-	1	15	-	7,100	-	-	-	15 ธ.ค.47	6 เม.ย.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
5. กาฬสินธุ์	503	401	1	905	184,800	17,100	3,950	-	-	16 ธ.ค.47	31 พ.ค.48	อุบลรัตน์,ขนาดกลาง 14 แห่ง จุฬารัตน์,ขนาดกลาง 8 แห่ง ขนาดกลาง 16 แห่ง ขนาดกลาง 10 แห่ง ลำปาว,ขนาดกลาง 13 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 7	194	5	15	214	96,800	15,000	-	-	-	-	-	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
1. นครพนม	31	1	-	32	18,700	-	-	-	-	15 ธ.ค.47	16 เม.ย.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
2. มุกดาหาร	3	1	10	14	100	3,800	-	-	-	1 ธ.ค.47	30 เม.ย.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. อุดมจตุรชัย	5	1	5	11	-	2,100	-	-	-	1 เม.ย.48	15 เม.ย.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
4. ยโสธร	2	2	-	4	-	2,500	-	-	-	15 ธ.ค.47	16 เม.ย.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง
5. อุบลราชธานี	153	1	-	154	78,000	6,600	-	-	-	1 ธ.ค.47	1 พ.ค.48	ขนาดกลาง 15 แห่ง ขนาดกลาง 12 แห่ง ขนาดกลาง 4 แห่ง ขนาดกลาง 2 แห่ง สิรินธร,ขนาดกลาง 8 แห่ง

จังหวัด	ปริมาณน้ำ - ล้าน ลบ.ม.				พื้นที่ป่าหมาย - ไร่				ระยะเวลาส่งน้ำ		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำ/สาย	
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปศุสัตว์-ปศุปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มส่งน้ำ		หยุดส่งน้ำ
สำนักชลประทานที่ 8	42	54	16	113	11,450	32,800	-	-	600			
1. นครราชสีมา	22	46	15	83	6,500	16,000	-	-	600	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ลำตะคอง,ลำพระเพลิง,มูลบน,ลำตะเซ ขนาดกลาง 11 แห่ง
2. บุรีรัมย์	6	2	-	8	200	9,300	-	-	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ลำนางรอง, ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. สุรินทร์	10	4	2	15	2,750	6,700	-	-	-	1 ม.ค.48	31 พ.ค.48	ขนาดกลาง 12 แห่ง
4. ศรีสะเกษ	5	3	-	8	2,000	800	-	-	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 9	250	60	186	486	172,800	17,500	29,280	58,850	2,330			
1. นครราชสีมา	11	2	-	13	14,100	8,500	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 6 แห่ง
2. ปราจีนบุรี	10	1	2	14	20,500	3,500	-	100	50	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
3. สระแก้ว	35	2	-	36	12,250	1,400	-	-	-	ม.ค.48	พ.ค.48	พระปรัง,ขนาดกลาง 7 แห่ง
4. ฉะเชิงเทรา	106	12	49	166	110,800	1,500	29,280	1,500	1,000	ม.ค.48	พ.ค.48	คลองนาคี,ขนาดกลาง 1 แห่ง
5. ชลบุรี	1	32	10	43	250	500	-	350	80	พ.ย.47	พ.ค.48	บางพระ,ขนาดกลาง 7 แห่ง
6. ระยอง	42	9	125	175	11,900	2,000	-	8,700	1,200	ม.ค.48	พ.ค.48	หนองปลาไหล,ขนาดกลาง 2 แห่ง
7. จันทบุรี	9	-	-	-	-	-	-	13,900	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
8. คราคร	36	3	-	39	3,000	100	-	34,300	-	ม.ค.48	พ.ค.48	ขนาดกลาง 5 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 10	1,158	100	-	1,259	616,373	20,265	10,200	61,000	-			
1. เพชรบูรณ์	-	-	-	-	-	10,000	-	-	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ขนาดกลาง 2 แห่ง
2. นครสวรรค์	49	4	-	53	21,000	-	-	4,100	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริภักดิ์
3. ชัยนาท	194	15	-	209	129,803	900	532	1,980	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริภักดิ์
4. สิงห์บุรี	107	8	-	116	58,970	3,400	326	1,500	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ภูมิพล,สิริภักดิ์
5. ลพบุรี	349	28	-	377	170,100	1,800	3,188	9,420	-	1 ม.ค.48	30 มิ.ย.48	ป่าสัก,ขนาดกลาง 2 แห่ง

จังหวัด	ปริมาณหน้า - ส่วน สบ.ม.			พื้นที่ป่าหาย - ไร่				ระยะเวลาสงฆ์		แหล่งมีต้นทุน อ้างถึงฉบับ/ฝ่าย		
	การเกษตร	อุบิถะ-ปริโถก	อื่นๆ	รวม	นาไร่	พืชไร่-พืชผัก	ปอไร่-ปอปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ		เริ่มสงฆ์	หยุดสงฆ์
ชัยภูมิ (๒๑)												
6. สระบุรี	197	19	-	215	100,100	1,700	700	30,700	-	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ป่าสักฯ
7. อ่างทอง	27	2	-	29	27,000	370	395	2,900	-	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
8. พระนครศรีอยุธยา	235	24	-	259	109,400	2,095	5,059	10,400	-	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
สำนักชลประทานที่ 11	1,055	195	-	1,250	1,396,820	29,300	247,674	264,160	34,526			
1. สระบุรี	8	3	-	11	-	-	292	9,931	149	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ป่าสักฯ
2. พระนครศรีอยุธยา	117	20	-	137	233,400	2,300	5,538	20,366	833	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
3. สุพรรณบุรี	60	13	-	73	126,400	3,170	5,260	2,350	165	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
4. ปทุมธานี	270	40	-	310	322,000	4,700	5,224	161,673	7,305	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
5. นนทบุรี	79	22	-	101	111,100	13,700	4,027	23,639	5,061	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
6. นครปฐม	107	25	-	132	181,300	2,800	11,726	23,323	3,260	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
7. สมุทรสาคร	15	3	-	18	5,620	2,630	5,655	5,583	2,418	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
8. กรุงเทพมหานคร	38	10	-	48	70,000	-	4,652	5,280	1,045	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
9. สมุทรปราการ	114	12	-	126	25,500	-	100,065	2,860	2,620	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
10. นครนายก	17	5	-	22	40,000	-	1,100	145	-	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
11. ฉะเชิงเทรา	231	42	-	273	281,500	-	104,135	9,010	11,670	1 ม.ค. 48	30 มี.ย. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์, ป่าสักฯ
สำนักชลประทานที่ 12	1,024	166	7	1,197	669,903	4,200	24,541	60,561	73,938			
1. อุทัยธานี	-	4	7	11	-	-	-	-	-	15 ต.ค. 47	15 มี.ค. 48	ทับเสลา
2. ชัยนาท	202	33	-	235	145,597	-	180	3,359	4,632	10 ม.ค. 48	10 พ.ค. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์
3. สิงห์บุรี	54	26	-	80	29,270	-	364	4,997	16,350	10 ม.ค. 48	10 พ.ค. 48	ภูมิพล.สิริกิติ์

จังหวัด	ปริมาณหน้า - ด้าน ลบ.ม.			พื้นที่ป่าทามาย - ไร่						ระยะเวลาสร้าง		แหล่งน้ำต้นทุน อ่างเก็บน้ำฝาย
	การเกษตร	อุปโภค-บริโภค	อื่นๆ	รวม	นาปรัง	พืชไร่-พืชผัก	ปลูก-บ่อปลา	สวนผลไม้	อื่นๆ	เริ่มสร้าง	หยุดสร้าง	
สำนักชลประทานที่ 15	586	44	596	1,226	121,650	28,260	-	48,220	102,529	1 ม.ค. 48	หยุดสร้าง	
1. สุราษฎร์ธานี	16	-	-	16	5,500	1,300	-	8,680	250	1 ม.ค. 48	30 เม.ย. 48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
2. นครศรีธรรมราช	555	31	594	1,180	116,150	23,100	-	30,204	100,000	1 ม.ค. 48	31 ต.ค. 48	ขนาดกลาง 8 แห่ง
3. พังงา	5	-	2	7	-	2,000	-	3,984	2,279	1 ก.พ. 48	15 มี.ย. 48	ขนาดกลาง 4 แห่ง
4. ภูเก็ต	-	12	-	12	-	-	-	-	-	1 ม.ค. 48	31 ต.ค. 48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
5. กระบี่	1	-	-	1	-	1,600	-	-	-	1 ต.ค. 47	31 พ.ค. 48	ขนาดกลาง 7 แห่ง
6. ตรัง	8	-	-	9	-	300	-	5,352	-	1 ม.ค. 48	31 พ.ค. 48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
สำนักชลประทานที่ 16	342	138	292	645	91,450	20,500	-	6,217	8,195			
1. พัทลุง	58	5	2	65	23,700	200	-	250	60	1 เม.ย. 48	30 ก.ย. 48	ขนาดกลาง 6 แห่ง
2. สงขลา	98	15	-	-	61,000	1,500	-	467	8,120	1 มี.ค. 48	31 ต.ค. 48	ขนาดกลาง 3 แห่ง
3. สตูล	2	2	-	-	300	2,300	-	-	-	1 มี.ค. 48	31 ต.ค. 48	บางตา
4. ปัตตานี	4	1	-	-	750	5,000	-	-	-	1 มี.ค. 48	31 ต.ค. 48	บางตา
5. ยะลา	178	115	290	580	5,700	11,000	-	5,000	-	1 มี.ค. 48	31 ต.ค. 48	บางตา
6. นราธิวาส	2	-	-	-	-	500	-	500	15	1 มี.ค. 48	31 ต.ค. 48	ขนาดกลาง 1 แห่ง
รวมทั้งประเทศ	9,526	1,788	1,287	12,446	5,400,640	954,387	317,170	953,285	904,730			

บทที่ 3

สถานการณ์ความแห้งแล้ง ปี 2547/48

ปัญหาภัยแล้งในปี 2548

ปัญหาภัยแล้งปี 2548 ที่เกิดขึ้นมีความรุนแรงกว่าปัญหาภัยแล้งในปี 2547 เนื่องจากภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายปี 2547 ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ฝนทิ้งช่วงขาดระยะ ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศวิทยา อันเกิดจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกทำลายลงมาก นอกจากนี้ ผศ.ดร.กัณท์ธีรย์ บุญประกอบ อาจารย์ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รายงานไว้ว่าสาเหตุสำคัญของปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรงในปัจจุบัน ยังเกิดจากปัญหาโลกร้อนขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญ โดยมีอุณหภูมิสูงขึ้นประมาณ 0.5-1 องศาเซลเซียส สาเหตุมาจากการเพิ่มขึ้นของก๊าซเรือนกระจก อุณหภูมิที่ร้อนขึ้น ทำให้เกิดสภาวะแห้งแล้ง มีการระเหยของน้ำอย่างรวดเร็ว ขาดน้ำฝนมาช่วย ขณะที่กิจกรรมทางการเกษตรและปศุสัตว์ของมนุษย์ก็จะได้รับผลกระทบ ไม่ใช่เฉพาะขาดน้ำ แต่ความแห้งแล้ง และอากาศร้อนขึ้นทำให้ไก่ไม่ออกไข่ ผลผลิตจากพืชพันธุ์มีน้อยลง เป็นต้น นอกจากนี้ เอลนีโญก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ภูมิภาคเอเชียต้องเผชิญกับภาวะแห้งแล้งและน้ำท่วม นายเฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รายงานสถานการณ์โลกร้อน และสภาวะภัยแล้งนั้นเกิดจากการสะสมของก๊าซเรือนกระจกที่ปล่อยออกสู่ชั้นบรรยากาศโดยกิจกรรมของมนุษย์ ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสภาพอากาศที่ทำให้เกิดฝนแล้ง หรือฝนตกชุกในบางสถานที่ มีผลกระทบต่อการผลิตในภาคเกษตรกรรม แหล่งน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ การประมง และการผลิตในเชิงเศรษฐกิจภาคอื่นๆ ส่วนนายเฉลิมชัย เอกก้านตรง รองอธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา รักษาราชการแทนอธิบดี ได้รายงานทิศทางของสภาพภูมิอากาศว่าปัญหาภัยแล้งค่อนข้างจะวิกฤติ เนื่องจากในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา มีพายุฝนเข้าประเทศไทยน้อย จึงทำให้มีฝนตกน้อย อีกสาเหตุหนึ่ง คือ ร่องมรสุมพาดผ่านตอนใต้ของสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นเวลานาน ทำให้เกิดฝนทิ้งช่วงในประเทศไทย นอกจากนี้ ภาคใต้ซึ่งไม่เคยประสบภัยแล้ง ในปีนี้จะได้รับผลกระทบไปด้วย จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ส่งผลให้ปี 2548 เข้าสู่ฤดูแล้งเร็วกว่าทุกปีที่ผ่านมา ปริมาณน้ำที่เก็บกักไว้ในอ่างเก็บน้ำและเขื่อนหลายแห่งทั่วประเทศมีปริมาณน้ำเหลือน้อยกว่าในปีที่ผ่านมา ซึ่งปริมาณน้ำในเขื่อนที่ลดลง ได้ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญที่ออกสู่ตลาดตั้งแต่ช่วงปลายปี 2547 ลดลงด้วย เกษตรกรผู้เพาะปลูกต้องประสบปัญหาในการทำเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่นอกเขตชลประทานขาดแคลนน้ำอย่างหนัก พืชผล เสียหายแห้งตายไม่สามารถเก็บเกี่ยวได้ เกษตรกรขาดรายได้ เกษตรกรต้องสูญเสียรายได้ ขาดทุน และไม่สามารถหาเงินมาใช้หนี้จากที่กู้ยืมมาเพื่อลงทุนทำการเกษตรได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากเกิดปัญหาทางภาคเกษตรแล้วยังเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค อย่างรุนแรงมากกว่าทุกปีที่ผ่านมาอีกด้วย

ภัยแล้งที่เกิดขึ้นในปี 2548 (แล้งสูงสุด สถานการณ์ ณ วันที่ 21 มีนาคม 2548) ส่งผลให้พื้นที่ 71 จังหวัดทั่วประเทศ 696 อำเภอ 61 กิ่งอำเภอ 5,340 ตำบล 44,519 หมู่บ้าน ราษฎรเดือดร้อน 2,843,540ครัวเรือน จำนวน 11,058,902 คน ต้องประสบกับปัญหาภัยแล้งรุนแรงอย่างหนัก และยาวนานมากที่สุดในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา มีพื้นที่การเกษตรเสียหายไปแล้ว 13,736,660 ไร่ รวมมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น 7,565,961,139 บาท โดยเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2546 และ ปี 2547 พบว่า ปี 2546 มีหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งจำนวน 12,904 หมู่บ้าน ในขณะที่ปี 2547 มี 19,027 หมู่บ้าน จะเห็นว่า ปี 2548 เมื่อคิดเทียบเป็นร้อยละกับปี 2546 , 2547 แล้วมีหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งถึง 60.19 % ในขณะที่ ปี 2546 คิดเป็น 17.51% ปี 2547 คิดเป็น 25.73 % จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมดทั่วประเทศ 73,963 หมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งเรียงตามลำดับร้อยละของหมู่บ้านทั่วประเทศสูงกว่าทุกภาค คิดเป็นร้อยละ 79.03 โดยมีพื้นที่ประสบภัยรวมทั้งสิ้น 25,745 หมู่บ้าน พื้นที่การเกษตร 8,306,419 ไร่ จำนวนครัวเรือน 1,370,647 ครัวเรือน ราษฎรจำนวน 5,649,061 คน รวมมูลค่าความเสียหาย 3,056,913,559 บาท รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคกลาง ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 64.31, 49.87, 43.11 และ 33.78 ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ประสบภัยรวมทั้งสิ้น 3,097 หมู่บ้าน 8,132 หมู่บ้าน 3,702 หมู่บ้าน และ 3,843 หมู่บ้าน ตามลำดับ พื้นที่การเกษตรที่ประสบ ภัย 1,051,519 ไร่, 2,262,793 ไร่, 281,027 ไร่ และ 1,834,902 ไร่ ตามลำดับ จำนวนครัวเรือนที่ประสบ ภัย 147,027 ครัวเรือน, 705,010 ครัวเรือน, 413,957 ครัวเรือน และ 206,899 ครัวเรือน ตามลำดับ ราษฎรที่ประสบภัยจำนวน 579,217 คน 2,534,306 คน, 1,537,138 คน และ 759,180 คน ตามลำดับ รวมมูลค่าความเสียหาย 162,922,832 บาท, 2,720,629,941 บาท, 34,756,875 บาท และ 1,590,637,932 บาท ตามลำดับ ใช้งบประมาณที่ได้ดำเนินการจ่ายไปแล้ว รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,235,807,193.56 บาท จังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้งมากที่สุด ได้แก่ นครสวรรค์ ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด นครราชสีมา กาญจนบุรี บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ ลพบุรี สระแก้ว ส่วนจังหวัดที่ไม่ประสบภัยแล้ง ได้แก่ ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสาคร และนครปฐม ขณะที่ปริมาณน้ำในเขื่อนที่เข้าขั้นวิกฤตมี 6 เขื่อน ได้แก่ เขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนกระเสียว เขื่อนทับเสลา เขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนปราณบุรี เนื่องจากมีปริมาณน้ำน้อยกว่าร้อยละ 10 ต้องหยุดส่งน้ำเพื่อการเพาะปลูก ให้ใช้เฉพาะการอุปโภคและบริโภคเท่านั้น

สำหรับสถานการณ์ภัยแล้ง ณ ปัจจุบัน ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548 ขณะนี้สถานการณ์ภัยแล้งได้ลดลงแล้ว มีจังหวัดที่ประสบภัยแล้งจำนวนลดลงเหลือ 50 จังหวัด 360 ตำบล 43 กิ่งอำเภอ 2,241 ตำบล 13,840 หมู่บ้าน ลดลง 30,679 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 18.79 ของจำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งเรียงตามลำดับร้อยละของหมู่บ้านทั่วประเทศสูงกว่าทุกภาค คิดเป็นร้อยละ 28.33 โดยมีพื้นที่ประสบภัยรวมทั้งสิ้น 9,230 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 845,094 ครัวเรือน ราษฎรจำนวน 3,168,159 คน รองลงมาคือ ภาคใต้ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 17.99, 11.68, 8.58 และ 3.84 ตามลำดับ โดยมีพื้นที่ประสบภัยรวมทั้งสิ้น 1,545 หมู่บ้าน, 1,904 หมู่บ้าน, 975 หมู่บ้าน และ 185 หมู่บ้าน ตามลำดับ จำนวนครัวเรือน 189,307 ครัวเรือน ,

247,956 คริวเรือน, 98,616 คริวเรือน และ 15,600 คริวเรือน ตามลำดับ ราษฎรจำนวน 719,189 คน, 999,773 คน, 379,230 คน และ 56,210 คน ตามลำดับ พื้นที่การเกษตรที่ประสบความแห้งแล้ง (ภาพรวมทั้งประเทศ) โดยเป็นพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหายแล้ว รวม 13,627,014 ไร่ แบ่งเป็น นาข้าว 10,098,546 ไร่ พืชไร่ 3,017,045 ไร่ พืชสวน 511,423 ไร่ พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะประสบความเสียหาย รวม 803,504 ไร่ แบ่งเป็น นาข้าว 107,957 ไร่ พืชไร่ 214,719 ไร่ พืชสวน 480,828 ไร่ ทั้งนี้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกับจังหวัดดำเนินการช่วยเหลือน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน ดังนี้ ใช้รถบรรทุกน้ำ 336 คัน 9,506 เที่ยว ปริมาณน้ำ 898,447,300 ลิตร ใช้เครื่องสูบน้ำ รวม 32,680 เครื่อง สร้างทำนบ/ฝายเก็บกักน้ำ 11,865 แห่ง ขุดลอกแหล่งน้ำ 4,733 แห่ง ส่วนการช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภค/บริโภค ได้นำรถบรรทุกน้ำ จำนวน 2,831 คัน 250,405 เที่ยว แจกจ่ายน้ำไป จำนวน 2,348,114,478 ลิตร เป่าล้างบ่อบาดาล 11,967 บ่อ ซ่อมถังน้ำกลาง คสล. 942 ถัง ซ่อมประปาหมู่บ้าน 1,639 แห่ง รวมทั้งได้ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณไปแล้วรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,663,775,759 บาท โดยมีจังหวัดที่สถานการณ์ภัยแล้งคลี่คลายแล้ว จำนวน 21 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด เชียงใหม่ สมุทรปราการ อ่างทอง สิงห์บุรี สมุทรสงคราม นครนายก บัตตานี พังงา ร้อยเอ็ด แม่ฮ่องสอน มุกดาหาร สระบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี จันทบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ตราด และภูเก็ต ส่วนจังหวัดที่ไม่มีรายงานสถานการณ์ภัยแล้งจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรสาคร

ที่มา : กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, กระทรวงมหาดไทย.

ข่าวกรมประชาสัมพันธ์ วันที่ 21 มี.ค. 2548.

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 21 มี.ค. 2548, วันที่ 26 พ.ค. 48.

หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 14 มี.ค. 2548.

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0616/3003

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะเกล้า กทม. 10200

21 มีนาคม 2548

เรื่อง สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้ง (จนถึงวันที่ 21 มีนาคม 2548)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ตามที่เกิดสถานการณ์ความแห้งแล้งขึ้นในหลายจังหวัดทุกภาคของประเทศ เป็นเหตุให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคแก่ประชาชน และคาดว่าความแห้งแล้งจะยังคงดำรงอยู่ต่อไปอีก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งระดมการให้ความช่วยเหลือและกระทรวงมหาดไทยได้สรุปสถานการณ์และการให้ความช่วยเหลือเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่องแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอสรุปรายงานสถานการณ์ความแห้งแล้งและผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เพื่อโปรดทราบเพิ่มเติม ดังนี้

1. สถานการณ์ความแห้งแล้ง มีจังหวัดประสบภัย จำนวน 71 จังหวัด 696 อำเภอ 61 กิ่งอำเภอ 5,340 ตำบล 44,519 หมู่บ้าน (คิดเป็นร้อยละ 60.19 ของจำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศ 73,963 หมู่บ้าน) ราษฎรเดือดร้อน จำนวน 2,843,540ครัวเรือน 11,058,902 คน (ข้อมูลถึง วันที่ 21 มีนาคม 2548) สรุปได้ ดังนี้

ที่	พื้นที่ประสบภัย						ราษฎรประสบภัย		
	ภาค	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งฯ	ตำบล	หมู่บ้าน	รายชื่อจังหวัด	ราษฎร (ครัวเรือน)	ราษฎร (คน)
1	ภาคเหนือ	17	154	14	1,088	8,132	อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ เพชร พะเยา พิจิตรโลก ลำปาง สุโขทัย น่าน ตาก เชียงราย อุทัยธานี เพชรบูรณ์ เชียงใหม่ กำแพงเพชร พิจิตร ลำพูน แม่ฮ่องสอน	705,010	2,534,306
2	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19	289	34	2,492	25,745	นครราชสีมา บุรีรัมย์ สกลนคร ยโสธร ร้อยเอ็ด อุตรดิตถ์ สุรินทร์ ขอนแก่น ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ เลยหนองคาย มหาสารคาม มุกดาหาร ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู นครพนม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ	1,370,647	5,649,061
3	ภาคกลาง	13	92	3	697	3,843	ชัยนาท ลพบุรี ราชบุรี สระบุรี อ่างทอง สิงห์บุรี กาญจนบุรี สมุทรปราการ สุพรรณบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม พระนครศรีอยุธยา ประจวบคีรีขันธ์	206,899	759,180
4	ภาคตะวันออก	8	57	5	400	3,097	ฉะเชิงเทรา ตราด ระยอง จันทบุรี นครนายก ปราจีนบุรี ชลบุรี สระแก้ว	147,027	579,217
5	ภาคใต้	14	104	5	663	3,702	สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง สตูล ระนอง สงขลา ชุมพร พังงา ภูเก็ต นราธิวาส ยะลา กระบี่ ปัตตานี	413,957	1,537,138
รวมทั้งประเทศ		71	696	61	5,340	44,519		2,843,540	11,058,902

หมายเหตุ 4 จังหวัดที่ยังไม่มีรายงานภัยแล้ง ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรสาคร

2. ตารางข้อมูลหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง 2548 เรียงตามลำดับร้อยละของหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง

ที่	ภาค	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	จำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง	คิดเป็นร้อยละ	หมายเหตุ
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	32,576	25,745	79.03	
2	ตะวันออก	4,816	3,097	64.31	
3	เหนือ	16,306	8,132	49.87	
4	ใต้	8,588	3,702	43.11	
5	กลาง	11,377	3,843	33.78	
	รวม	73,963	44,519	60.19	

ตารางเปรียบเทียบพื้นที่ประสบภัยแล้งปี 2546 - 2548

จำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศ	ปี/จำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง		
	ปี 2546	ปี 2547	ปี 2548
73,963 หมู่บ้าน	12,904	19,027	44,519
คิดเป็นร้อยละ	17.51	25.73	60.19

3. พื้นที่การเกษตรที่ประสบความแห้งแล้ง (ภาพรวมทั้งประเทศ)

ประเภทพืช	พื้นที่การเกษตรที่ประสบความเสียหายแล้ว (ไร่)	พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะประสบความเสียหาย (ไร่)
☼ นาข้าว	10,190,292 ไร่	6,029,059 ไร่
☼ พืชไร่	3,031,745 ไร่	3,445,430 ไร่
☼ พืชสวน	514,623 ไร่	2,281,829 ไร่
รวม	13,736,660 ไร่	11,756,318 ไร่
มูลค่าความเสียหาย	7,565,861,139 บาท	5,909,796,250 บาท

4. ตารางพื้นที่การเกษตรที่ประสบความแห้งแล้งแยกรายภาค

ที่	ภาค	พื้นที่การเกษตรที่เสียหายแล้ว					พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะเสียหาย				
		พื้นที่นา (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	พืชสวน (ไร่)	รวม (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย(บาท)	พื้นที่นา (ไร่)	พืชไร่ (ไร่)	พืชสวน (ไร่)	รวม (ไร่)	มูลค่าความเสียหาย(บาท)
1	เหนือ	1506,963	701,307	55,523	2,262,793	2,720,629,941	999,416	526,296	95,147	1,620,858	1,867,043,972
2	ตะวันออกเฉียงเหนือ	7,206,382	1,041,008	59,029	8,306,419	3,056,913,559	3,078,832	306,248	10,557	3,394,637	2,435,340,484
3	กลาง	775,836	979,976	79,090	1,834,902	1,590,637,932	788,443	2,166,899	165,962	3,121,304	717,052,744
4	ตะวันออก	636,016	285,324	130,179	1,051,519	162,922,832	855,890	415,565	886,309	2,157,764	468,808,582
5	ใต้	66,086	24,130	190,802	281,027	34,756,875	306,479	31,422	1,123,854	1,461,755	421,550,468
	รวม	10,190,292	3,031,746	514,623	13,736,660	7,565,861,139	6,029,059	3,445,430	2,281,829	11,756,318	5,909,796,250

5. การให้ความช่วยเหลือของจังหวัด/อำเภอ/กิ่งอำเภอ

(1) การช่วยเหลือน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

- ใช้รถบรรทุกน้ำ 377 คัน 8,306 เที่ยว ปริมาณน้ำ 75,481,180 ลิตร
- ใช้เครื่องสูบน้ำ รวม 32,901 เครื่อง
- สร้างทำนบ/ฝายเก็บกักน้ำ 7,689 แห่ง ชุดลอกแหล่งน้ำ 4,638 แห่ง
- พื้นที่การเกษตรที่ได้รับการช่วยเหลือ 5,317,000 ไร่

(2) การช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภค/บริโภค

- รถบรรทุกน้ำ จำนวน 2,139 คัน 120,773 เที่ยว
- ปริมาณน้ำที่แจกจ่าย จำนวน 1,013,244,994 ลิตร
- การเป่าล้างบ่อบาดาล 11,967 บ่อ
- ซ่อมถังน้ำกลาง คสล. 942 ถัง
- ซ่อมประปาหมู่บ้าน 1,639 แห่ง

(3) งบประมาณดำเนินการใช้จ่ายไปแล้ว

- งบฉุกเฉินกระทรวงราชการของจังหวัด(งบ 50 ล้านบาท)	896,851,630 บาท
- งบฉุกเฉินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	263,637,264.56 บาท
- งบประมาณอื่น ๆ เช่น งบจังหวัด CEO	75,318,299 บาท
❖ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	1,235,807,193.56 บาท

6. การติดตามแก้ไขปัญหาย้ายแล้ว

รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย(พลตำรวจเอกชิตชัย วรรณสถิตย์) รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช และนายสมชาย สุนทรวัฒน์) ได้เดินทางไปประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อติดตามสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้น การช่วยเหลือ/ปัญหาอุปสรรค และมอบนโยบายมาตรการแก้ไขปัญหาย้ายแล้วในแต่ละภาค ดังนี้

ภาคเหนือ

(1) เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2548 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช) เป็นประธาน ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด 17 จังหวัดภาคเหนือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ โรงแรมอมรินทร์ ลากูน อ.เมืองฯ จ.พิษณุโลก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(2) เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2548 โดยมีรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลตำรวจเอกชิตชัย วรรณสถิตย์) ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด 19 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ โรงแรมเจริญธานีปรีณเซส อ.เมืองฯ จ.ขอนแก่น

ภาคใต้

(3) เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2548 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช) ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด 14 จังหวัดภาคใต้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ โรงแรมลีการ์ตัน พลาซ่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ภาคกลางและภาคตะวันออก

(4) เมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2548 โดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายสมชาย สุนทรวัฒน์) ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัด 25 จังหวัดภาคกลางและภาคตะวันออกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ โรงแรม รามาการ์เด้น บางเขน กรุงเทพมหานคร

เพื่อให้จังหวัดและหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในพื้นที่อย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะในช่วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน 2548 สรุปผลการประชุมติดตามและประเมินสถานการณ์ภัยแล้ง ได้ดังนี้

1. เรื่องน้ำอุปโภคบริโภค ทุกจังหวัดสามารถดูแลช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยแล้ง ได้จนถึงเดือนพฤษภาคม 2548 โดยไม่มีปัญหา โดยพื้นที่ที่ต้องดำเนินการตามมาตรการอย่างเข้มงวด มีดังนี้

- ในพื้นที่ที่ใช้น้ำจากเขื่อนลำตะคอง ลำพระเพลิง (จ.นครราชสีมา) เขื่อนห้วยเสลา (จ.อุทัยธานี) เขื่อนกระเสียว (จ.สุพรรณบุรี) เขื่อนแก่งกระจาน (จ.เพชรบุรี) และเขื่อนปราณบุรี (จ.ประจวบคีรีขันธ์) ต้องสงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคเท่านั้น โดยมีมาตรการเข้มงวดในการใช้น้ำตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด

- จ.สุโขทัยได้แก้ไขปัญหาโดยขุดคลองส่งน้ำเพื่อผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยท่าแพลงสู่แม่น้ำยม เพื่อให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำยมเพียงพอต่อการผลิตประปาในเขตอำเภอศรีสัชกาลัย สวรรคโลก ศรีสำโรง เมืองฯ และกงไกรลาศ

- จ.ชลบุรี ขอให้ชลประทานสนับสนุนน้ำจากอ่างเก็บน้ำหนองปลาไหลให้แก่ประปาเมืองพัทยา และจากเขื่อนคลองสีียด จ.ฉะเชิงเทรา ให้แก่การประปาในพื้นที่ชลบุรี

2. สถานการณ์การปลูกพืชฤดูแล้ง/นาปรัง ปี 2547-2548

● ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547-2548 รวมทุกภาค

เขตพื้นที่	เป้าหมาย (ล้านไร่)			ปลูกจริง (ล้านไร่.)		
	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม
ในเขตชลประทาน	5.40	0.95	6.35	5.04	0.50	5.54
นอกเขตชลประทาน	2.12	1.72	3.84	2.04	1.44	3.48
รวม	7.52	2.67	10.19	7.08	1.94	9.02

หมายเหตุ - ข้างนาปรัง ขณะนี้เพาะปลูก 7.08 ล้านไร่ (94.15 เปอร์เซ็นต์) คาดว่าจะเก็บเกี่ยวหมดภายในเดือนเมษายน 2548

- ในภาพรวมต่ำกว่าเป้าหมาย

● ยกเว้นภาคกลาง ผลการเพาะปลูกพืชฤดูแล้งปี 2547-2548 เกินกว่าเป้าหมายรวม 16.2 %

เขตพื้นที่	เป้าหมาย (ล้านไร่)			ปลูกจริง (ล้านไร่.)		
	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม	นาปรัง	พืชไร่-ผัก	รวม
ในเขตชลประทาน	1,721,600	29,000	1,750,600	2,034,275	336,8533	2,067,928
นอกเขตชลประทาน	27,800	20,800	48,600	277	22,445	22,722
รวม	1,749,400	49,800	1,799,200	2,034,552	56,098	2,090,650
				(เกิน 16%)	(เกิน 12.6%)	(เกิน 16.2%)

● ทุกจังหวัดจะขอความร่วมมือเกษตรกรงดทำนาปรังครั้งที่ 2 และงดปลูกพืชฤดูแล้งในพื้นที่ห้ามปลูกตามมาตรการของกระทรวงเกษตรฯ อย่างเข้มงวด

3. การทำฝนหลวง จังหวัดร้องขอให้สำนักฝนหลวงเร่งทำฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือพื้นที่การเกษตรนอกเขตชลประทาน ส่วนผลไม้และพืชไร่ที่คาดว่าจะเสียหาย ดังนี้

● ภาคเหนือ 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัด จ.อุตรดิตถ์ พะเยา น่าน ลำปาง สุโขทัย อุทัยธานี กำแพงเพชร และพิษณุโลก (ในพื้นที่ อ.นครไทย ชาติตระการ และวังทอง)

● ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทุกจังหวัด 19 จังหวัด ขอให้ช่วยดำเนินการจัดทำฝนหลวงโดยด่วน (โดยในช่วงต้นเดือนมีนาคมที่ผ่านมา สามารถทำให้มีฝนตกบ้างในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา เลย ขอนแก่น มหาสารคาม หนองบัวลำภู แต่ยังไม่เพียงพอ)

● ภาคกลางและภาคตะวันออก 8 จังหวัด ได้แก่ จ.ลพบุรี สระบุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด

● ภาคใต้ 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล และสงขลา

4. การขุดบ่อบาดาล/เป่าล้างบ่อ

ให้กรมทรัพยากรน้ำบาดาลประสานแผนพื้นที่ดำเนินการเป่าล้างบ่อบาดาล ซ่อมเครื่องสูบน้ำบ่อบาดาล และพื้นที่ขุดบ่อบาดาล กับจังหวัดก่อน เพื่อจะได้เข้าไปดำเนินการช่วยเหลือให้แก่หมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งตามลำดับความรุนแรงของปัญหา โดยขอให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน 2548 หากไม่ทันขอให้จ้างเอกชนเข้าช่วยเหลือ

5. การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ขอให้สนับสนุนงบประมาณใน 3 เรื่องหลัก ได้แก่

1) การขุดลอกแหล่งน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ที่ตื้นเขินในหมู่บ้านชนบท เพื่อเก็บกักน้ำในช่วงฤดูฝนไว้ใช้ในฤดูแล้งปีหน้า

2) มอบให้กรมชลประทานสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดกลางในพื้นที่ที่เหมาะสม ซึ่งได้สำรวจออกแบบแล้วให้มากขึ้น

3) สร้างระบบประปาหมู่บ้านในหมู่บ้านแล้งรุนแรง 13,460 หมู่บ้าน (ข้อมูล กชช.2ค. และข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น) ที่ไม่มีระบบประปาหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้าน

● ที่ประชุมซึ่งประกอบด้วยส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักงานประมง กรมบัญชีกลาง การประปาส่วนภูมิภาค หน่วยทหารทั้ง 3 เหล่าทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ฯลฯ ได้รับทราบสถานการณ์และความต้องการของจังหวัดกับได้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่จังหวัดเพื่อปรับแผนและกำหนด มาตรการเร่งด่วน ให้ทุกจังหวัดดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคมถึงมิถุนายน 2548 แก้ไขปัญหาภัยแล้งในภาวะเร่งด่วนดังนี้

1) ให้จังหวัดประสานงานสำนักฝนหลวง เร่งปฏิบัติการฝนหลวงทันทีเมื่อมีเมฆหรือสภาวะอากาศเอื้ออำนวย

2) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดระบบการแจกจ่ายน้ำโดยประสานกับจุดจ่ายน้ำของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ในพื้นที่ต่างๆ จำนวน 2,000 แห่ง เพื่อรับน้ำไปแจกจ่าย หมู่บ้านประสบภัยแล้ง และแจ้งให้ผู้จัดการการประปาภูมิภาค จำนวน 528 หน่วยบริการ เตรียมการผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 20 แจกจ่ายให้หมู่บ้านประสบภัยแล้ง

3) ให้จังหวัดประสานงานกรมทรัพยากรน้ำบาดาล เร่งซ่อมบ่อบาดาลเดิม โดยเป่าล้างบ่อ 20,000 บ่อ ซ่อมเครื่องสูบน้ำบ่อบาดาล 9,500 เครื่อง ปรับระดับเครื่องสูบน้ำ (ระดับน้ำใต้ดินต่ำลง) และขุดบ่อบาดาล

/เพิ่มเติมในหมู่บ้าน

เพิ่มเติมในหมู่บ้านแล้งรุนแรง 4,628 บ่อ ให้แล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2548 หากดำเนินการไม่ทันให้จ้างเอกชนเข้าร่วมดำเนินการ โดยให้ประสานแผนกับจังหวัดกำหนดพื้นที่ดำเนินการในหมู่บ้านแล้งรุนแรงก่อนเป็นลำดับแรก

สำหรับหมู่บ้านที่ไม่อยู่ในแผน แต่มีความจำเป็นต้องเป่าล้างบ่อหรือขุดบ่อบาดาลเพิ่มเติม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดใช้งบจังหวัด CEO หรืองบฉุกเฉินของจังหวัด (งบ 50 ล้านบาท) ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้โดยด่วนต่อไป

4) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ในเขตลุ่มเจ้าพระยาตอนล่างกำกับให้เกษตรกรงดการปลูกข้าวนาปรังครั้งที่ 2 โดยเด็ดขาด สำหรับในเขตพื้นที่อ่างเก็บน้ำที่อยู่ในชั้นวิกฤต 6 อ่าง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนลำตะคอง เขื่อนลำพระเพลิง เขื่อนกระเสียว เขื่อนทับเสลา เขื่อนแก่งกระจาน และเขื่อนปราณบุรี ให้จังหวัด ประกาศให้เกษตรกรงดการปลูกพืชฤดูแล้ง และสงวนน้ำไว้ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค เท่านั้น

5) ให้จังหวัดพิจารณาขุดลอกแหล่งน้ำขนาดเล็ก ก่อสร้างฝายประชาอาสา จัดหาดังน้ำกลางประจำหมู่บ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนงบประมาณในเบื้องต้น หากเกินขีดความสามารถให้ร้องขอไปยังกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

6) ให้จังหวัดประกาศเชิญชวนเอกชนและผู้ประสงค์ที่จะทำการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเงิน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการเกี่ยวกับการขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์ที่ต้นเงิน พ.ศ. 2547 ได้แก่ ลำราง ลำห้วย หนอง บึงคลอง หรือ แหล่งน้ำอื่น ๆ โดยวัสดุที่ได้จากการขุดลอก ผู้ขุดลอกนำไปเป็นประโยชน์ของตนแทนค่าจ้าง โดยให้ตีราคาของวัสดุแล้วให้หักกลับจากค่าจ้าง ถ้ามีราคาเกินกว่าค่าจ้างผู้ขุดลอกต้องจ่ายเงินส่วนเกินคืนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

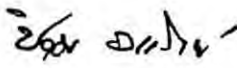
7) ให้จังหวัดบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ทั่วถึงเป็นธรรม

8) รณรงค์ให้ประชาชนประหยัดการใช้น้ำ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(ชิตชัย วรรณสถิตย์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งราชอาณาจักร

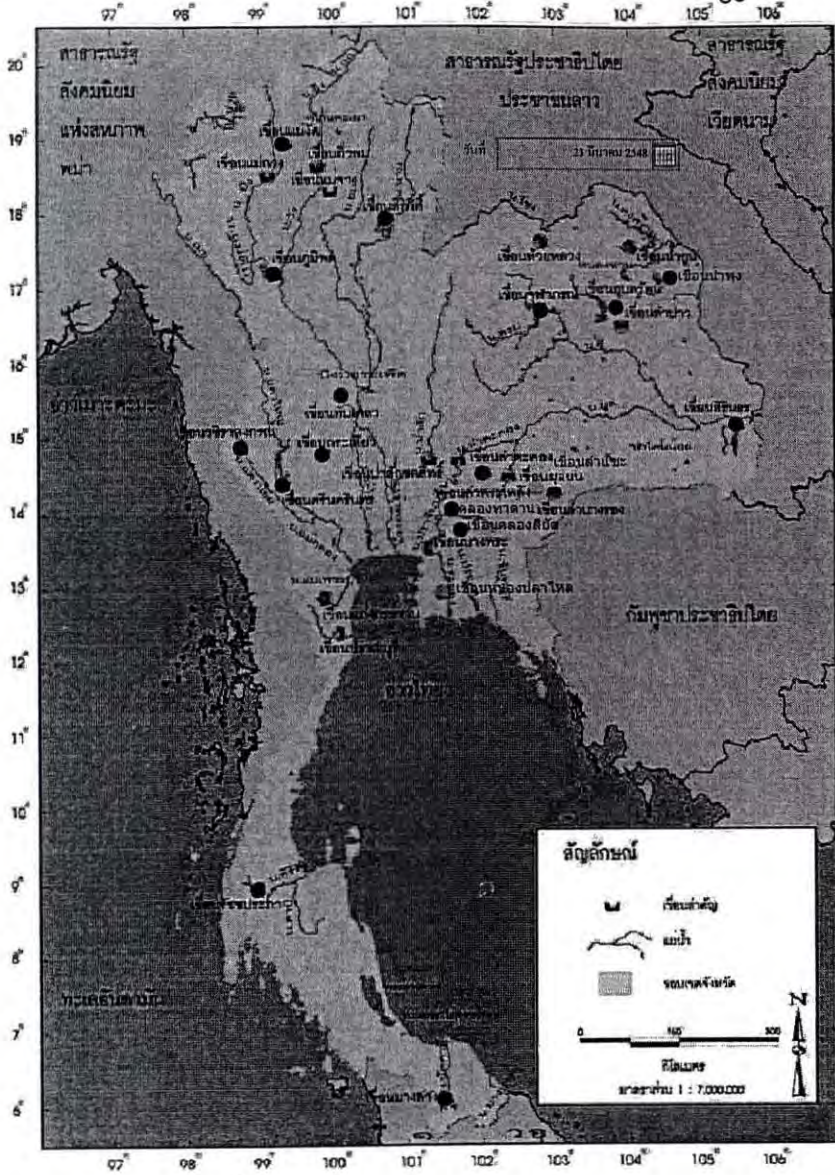
สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร.0-2243-2201 มท. 55045-9

สรุปสถานการณ์ความมั่นคง 2548 (เรียงตามลำดับพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย)

ลำดับที่	พื้นที่ประสบภัย				จำนวนประสบภัย				พื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย										การให้ความช่วยเหลือ				หมายเหตุ						
	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนคน	พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	พื้นที่สวน	พื้นที่ป่า	ได้รับความเสียหาย (ไร่)			การช่วยเหลือ			การช่วยเหลือ			มูลค่าเงินช่วยเหลือ (ล้านบาท)	มูลค่าเงินช่วยเหลือ (ล้านบาท)	มูลค่าเงินช่วยเหลือ (ล้านบาท)		มูลค่าเงินช่วยเหลือ (ล้านบาท)					
											พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	พื้นที่สวน	พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	พื้นที่สวน	พื้นที่นา	พื้นที่ไร่	พื้นที่สวน										
1	กาญจนบุรี	12	538	21,441	87,888	263,086	404,465	64,893	763,523	180,095,227	244,000	446,618	24,505	198,911,787	17	88	53	3,471	24,087,087	183,286,761	1,071,340								
2	อ่างทอง	10	180	42,525	109,856	182,376	248,188	3,419	441,984	926,108,748	83,834	78,291	1,006	164,125	68	29	1,658	14,151,000	62,652,158	668,000	155,404								
3	สุพรรณบุรี	9	44	38,556	161,613	144,252	157,551	2,685	304,488	297,099,191	183,420	1,460,412	2,829	1,648,081	5	75	2,332	16,712,000	1,903,614	1,419,082	516,833								
4	สระบุรี	13	345	6,516	12,800	40,547	81,525	809	124,841	29,028,546	7,402	63,308	70,710	6,991,297	7	1	159	690,000	24,032,477	100,000	3,000								
5	ราชบุรี	7	1	27,054	128,810	34,916	41,860	3,000	78,776	39,161,064	40,382	65,761	9,720	115,863	39	8	3,001	27,126,000	25,468,888	100,440	232,005								
6	ชัยนาท	5	2	229	15,086	49,128	49,712	1,740	14,706	114,067,266	61,602	5,153	1,372	80,027	88	6	1,888	12,223,000	25,468,888	100,440	232,005								
7	สมุทรปราการ	3	6	7,464	34,916	12,700	14,706	3,200	19,170	18,170	1,870	1,870	1,870	748,000	38	1	32	394,000	1,237,729	499,561	12,798								
8	พระนครศรีอยุธยา	16	123	532	13,295	14,704	14,704	14	14,718	3,978,177	88,030	1,870	1,870	88,030	85	147	1	9	70,000	28,847,324	2,280,054								
9	เพชรบุรี	5	66	566	26,976	118,784	6,538	6,538	6,538	3,887,781	36,721	36,721	36,721	150,000	21	21	14	376	2,514,000	1,690,000	200,350	26,825							
10	อ่างทอง	3	29	30	390	2,056	3,995	3,995	3,995	0	56,795	56,795	56,795	56,795	95	3	40	5,028,000	1,690,000	200,350	26,825								
11	สิงห์บุรี	2	8	43	1,377	2,005	2,005	2,005	2,005	0	16,068	16,068	16,068	16,068	28	4	6	36,000	203,506	268,853	218,815								
12	สมุทรสงคราม	1	5	11	15,728	8,978	8,978	8,978	8,978	0	3,540	3,540	3,540	3,540	20	40	40	601,000	26,890	2,200	43,433	15,000							
13	ประจวบคีรีขันธ์	6	20	66	2,264	8,978	8,978	8,978	8,978	0	3,540	3,540	3,540	3,540	15	139	15	139	1,647,500	43,433	15,000								
รวม 13 จังหวัด		82	3,897	3,843	208,899	759,186	1,187,836	76,090	1,834,902	1,590,337,832	788,443	2,165,889	165,942	3,121,394	21	337	276	12,051	104,878,500	308,688,899	7,018,915	1,171,779	0						
1	นครราชสีมา	7	58	687	44,991	166,918	287,099	138,278	2,418	428,793	88,020,382	331,106	183,839	3,318	498,684	149	1	4	23	1,890,000	1,890,000	2,375,430	288,209						
2	ราชบุรี	7	62	382	2,187	178,920	65,432	229,463	7,348,366	197,846	119,854	5,813	263,312	22	58	34	1,287	8,957,000	2,392,379	90,394	3,548,696								
3	จังหวัดบุรีรัมย์	6	1	27	165	16,971	41,081	100	258	126,000	425,500	3,006	54,353	965,217	7	385	92	29	389	4,902,000	1,930,850	1,760,879	3,548,696						
4	บุรีรัมย์	7	1	47	958	6,725	41,322	41,721	77,759	30,170,223	66,704	43,932	110,636	35,488,364	4	1	3	78	1,034	12,992,000	60,000	144,045	16,526						
5	นครราชสีมา	4	41	394	18,213	29,610	86,495	86,495	21,019,700	127,948	208	127,856	28,639,660	1	76	21	1,284	9,818,000	30,795,888	3,984,808	139,779								
6	นครราชสีมา	10	1	89	647	34,480	239,664	41,506	14,449	1,046	97,001	246,629	78,491,510	1	31	42	5,955	78,453,031	37,875,031	3,950,489	300,479								
7	นครราชสีมา	6	39	97	6,520	8,089	725	1,069	1,726	1,287,001	1,091	69,294	70,375	15,098,400	9	154	33	3,087	32,200,000	823,459	823,459								
8	นครราชสีมา	7	37	229	16,940	44,102	1,300	39	1,628	1,287,001	1,091	69,294	70,375	15,098,400	1	232	20	232	1,280,000	3,823,520	1,124,057	8,185,306							
รวม 8 จังหวัด		57	5	400	3,097	147,027	579,217	636,016	285,324	130,179	1,051,519	102,922,832	655,890	415,565	46	528	95	280	14,918	165,718,000	68,111,571	13,321,958	9,478,766	0					
1	อุทัย	6	68	534	34,780	165,317	50	12,400	133,972	16,971,800	100	700	120,661	121,451	63	83	61	1,917	9,048,344	25,000	140,222	245,679							
2	นครราชสีมา	20	2	197	1,001	66,049	296,243	42,339	102,263	14,744,764	203,718	70,246	341,091	49,929,000	1	3	86	3,670	20,818,000	34,314	801,406	582,435							
3	กาญจนบุรี	12	1	78	420	43,918	137,206	19,417	19,417	19,417	706	11,075	11,781	11,781	67	1,280	2	5	476	2,048,800	36,850	89,100	1,800						
4	นครราชสีมา	11	76	366	77,442	417,095	8,320	3,670	1,798	13,798	384,500	13,259	401	26,695	401	110	1,120	12,863,900	4,293,300	89,617	4,293,300	89,617							
5	พิจิตร	5	22	114	19,989	71,073	700	2,415	4,255	1,370	2,450,000	1,650	65,805	77,395	114,887,000	10	288	10	288	2,398,000	122,000	6,300	7,220						
6	พิจิตร	6	19	126	9,062	36,895	200	1,317	1,517	480,000	15,020	6,472	17,976	39,469	13	89	13	89	6,740,000										
7	พิจิตร	10	77	272	7,288	23,983	1,600	1,600	384,500	12,732	150	862	13,744	3,200,044	1	3	100	1,828	11,995,100	641,800	257,617	641,800	257,617						
8	พิจิตร	6	1	38	318	15,094	58,690	181	162	1,194	214,791	1,270	4,644	5,914	2,582,980	4	51	638	4,528,000	1,643,574	824,929	12,744							
9	พิจิตร	3	4	6																									
10	นครราชสีมา	4	1	28	170	17,554	198,481	4	35	38	136,500	4,745	256,700	301,445															
11	นครราชสีมา	8	90	226	101,519	21,338						598,230	569,230																
12	นครราชสีมา	4	26	62	2,837	16,817																							
13	นครราชสีมา	4	12	42	13,815	59,664																							
14	พิจิตร	3	7	35	2,840	52,356																							
รวม 14 จังหวัด		104	5	683	3,702	413,957	1,537,138	66,085	190,802	281,027	34,756,975	308,479	31,422	1,234,854	1,461,755	78	1,323	1,177,100	117	102	79	440	11,844	87,252,644	1,905,833	6,755,253	1,177,612	0	

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

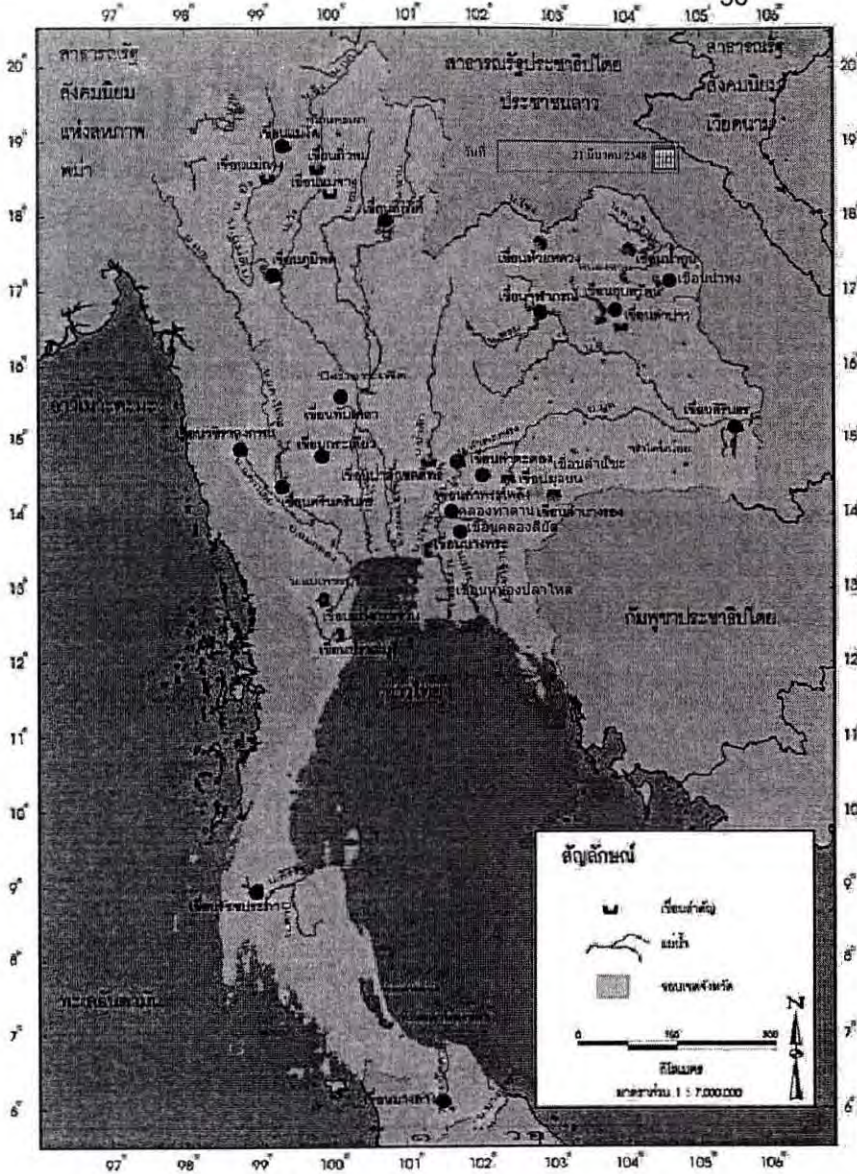
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 70 - 100+ %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 30 - 70 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 10 - 30 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง 0 - 10 %
- ไม่มีข้อมูล

ข้อมูลวันที่ 21/3/2548 ● น้ำเต็มกัก ● น้ำใช้ได้เร็ว

เหนือ			กลาง		
ปริมาณน้ำ	%	ล้านลบม.	ปริมาณน้ำ	%	ล้านลบม.
ภูมิพล			ป่าสัก	40	350
สิริกิติ์			กระเสียว		
แม่งัด			ห้วยเสลา		
กวางม	46	51	รวม		350
แม่งาว	26	68	ตะวันตก		
รวม		119	ศรีนครินทร์		
ออกเฉียงเหนือ			ตะวันออก		
ลำปาว	32	460	บางพระ	27	31
ลำตะคอง	15	46	หนองปลาไหล	31	51
ลำพระเพลิง	9	10	คลองสีชัย		
น้ำจูน	50	261	คลองท่าด่าน		
อุบลรัตน์			รวม		82
สิรินธร			ใต้		
จุฬารัตน์			แก่งกระจาน	38	273
ห้วยหลวง	35	47	ปราณบุรี	26	117
ลำน้ำร่อง	31	38	รัชชประภา		
มูลบน	26	37	บางลาง		
น้ำพุง			รวม		390
ลำแซะ	29	79			
รวม		978			

รวมปริมาณน้ำทั้งประเทศ 1919 ล้านลบม

พัฒนาโดย นายสมนึก จิระศิริโสภณ
 กรมงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร
 ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน
 มีนาคม 2548

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

- ปริมาณน้ำในอ่าง > 70 - 100+ %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 30 - 70 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 10 - 30 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง 0 - 10 %
- ไม่มีข้อมูล

ข้อมูลวันที่ 21/3/2548 ● น้ำกักเก็บ ● น้ำไหลจริง

เหนือ	ปริมาณน้ำ	ฝน	กลาง	ปริมาณน้ำ	ฝน
%	ล้านลบม	มม.	%	ล้านลบม	มม.
ภูมิพล			ป่าสัก	44	347
สิริกิติ์			กระเสียว		
แม่งัด			ทับเสลา		
ก้วลม	42	45	รวม	347	
แม่กาง	22	54	ตะวันตก		
รวม	99		ศรีนครินทร์		
ออกเฉียงเหนือ			วชิราลงกรณ์		
ลำปาว	29	390	รวม	0	
ลำตะคอง	7	19.12	ตะวันออก		
ลำพระเพลิง	8	8.6	บางพระ	17	16
น้ำจูน	45	216	หนองปลาไหล	25	37.84
อุบลรัตน์			คลองสีขี้ตัง		
สิรินธร			คลองท่าด่าน		
จุฬารัตน์			รวม	54	
ห้วยหลวง	31	30	ใต้		
ลำนางรอง	29	34.55	แก่งกระจาน	32	206
มูลบน	22	30	ปราณบุรี	15	57
น้ำพุง			ราชประภา		
ลำแซะ	27	72	บางยาง		
รวม	801		รวม	263	

รวมปริมาณน้ำทั้งประเทศ 1564 ล้านลบม

พัฒนาโดย นายสมนึก จิระศิริโสภณ
 กลมงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร
 ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน
 มีนาคม 2548

ด่วนที่สุด

ที่ มท 0616/5176

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กทม. 10200

20 พฤษภาคม 2548

เรื่อง สรุปรายงานสถานการณ์ความแห้งแล้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ตามที่เกิดสถานการณ์ความแห้งแล้งขึ้นในหลายจังหวัดทุกภาคของประเทศ เป็นเหตุให้พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคแก่ประชาชน และคาดว่าความแห้งแล้งจะยังคงดำรงอยู่ต่อไปอีก ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติมอบหมายให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเร่งระดมการให้ความช่วยเหลือและกระทรวงมหาดไทยได้สรุปรายงานสถานการณ์และการให้ความช่วยเหลือเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่องแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทย โดยสำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขอสรุปรายงานสถานการณ์ความแห้งแล้งและผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ (จนถึงวันที่ 20 พฤษภาคม 2548) เพื่อโปรดทราบเพิ่มเติม ดังนี้

1. สถานการณ์ภัยแล้งปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548) มีจังหวัดที่ประสบภัยจำนวน 50 จังหวัด 360 อำเภอ 43 กิ่งอำเภอ 2,241 ตำบล 13,840 หมู่บ้าน สรุปรุได้ดังนี้

- เปรียบเทียบกับสถานการณ์ภัยแล้งรุนแรงที่สุดของปี 2548 เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2548

ปรากฏว่ามีจังหวัดประสบภัยแล้งจำนวน 71 จังหวัด 44,519 หมู่บ้าน (ร้อยละ 60.19 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ 73,663 หมู่บ้าน)

ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548) ลดลงเหลือ จำนวน 50 จังหวัด 13,840 หมู่บ้าน ลดลง 30,679 หมู่บ้าน

คิดเป็นร้อยละ 18.79 ของจำนวนหมู่บ้านทั่วประเทศ

- ลดลงจากสัปดาห์ที่ผ่านมาจำนวน 9,927 หมู่บ้าน (สัปดาห์ที่ผ่านมายอด 23,767 หมู่บ้าน)

ที่	พื้นที่ประสบภัย						ราษฎรประสบภัย		
	ภาค	จังหวัด	อำเภอ	กิ่งฯ	ตำบล	หมู่บ้าน	รายชื่อจังหวัด	ราษฎร (ครัวเรือน)	ราษฎร (คน)
1	เหนือ	15	81	7	412	1,904	อุตรดิตถ์ นครสวรรค์ แพร่ พะเยา พิษณุโลก ลำปาง สุโขทัย น่าน ตาก เชียงราย อุทัยธานี เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร พิจิตร ลำพูน	247,956	999,773
2	ตะวันออก เฉียงเหนือ	17	174	25	1,317	9,230	นครราชสีมา บุรีรัมย์ สกลนคร ยโสธร เลย อุดรธานี สุรินทร์ ขอนแก่น ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ หนองคาย มหาสารคาม ศรีสะเกษ หนองบัวลำภู นครพนม อุบลราชธานี อำนาจเจริญ	845,094	3,168,159

/พื้นที่ประสบภัย

ที่	พื้นที่ประสบภัย							ราษฎรประสบภัย	
	ภาค	จังหวัด	อำเภอ	กิ่ง	ตำบล	หมู่บ้าน	รายชื่อจังหวัด	ราษฎร (ครัวเรือน)	ราษฎร (คน)
3	กลาง	6	38	3	164	976	ชัยนาท ลพบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี กาญจนบุรี และประจวบคีรีขันธ์	98,616	379,230
4	ตะวันออก	1	7	2	25	185	สระแก้ว	15,600	56,210
5	ใต้	11	60	6	323	1,545	สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง กระบี่ สตูล ระนอง สงขลา ชุมพร พัทลุง ยะลา นราธิวาส	189,307	719,189
รวมทั้งประเทศ		50	360	43	2,241	13,840		1,396,573	5,322,561

หมายเหตุ - จังหวัดที่ไม่มีรายงานสถานการณ์ภัยแล้งจำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรสาคร
 - จังหวัดที่สถานการณ์ภัยแล้งคลี่คลาย 21 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ สมุทรปราการ อ่างทอง สิงห์บุรี สมุทรสงคราม นครนายก ปัตตานี พังงา ร้อยเอ็ด แม่ฮ่องสอน มุกดาหาร สระบุรี ราชบุรี พระนครศรีอยุธยา ปราจีนบุรี จันทบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ระยอง ตราด และภูเก็ต

1.1 ตารางข้อมูลหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้ง 2548 ณ ปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548)

เปรียบเทียบกับยอดสูงสุดของจำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งในปีเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2548

ที่	ภาค	จำนวนหมู่บ้านทั้งหมด	จำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งสูงสุด (ณ 21 มี.ค. 2548)	จำนวนหมู่บ้านที่ประสบภัยแล้งปัจจุบัน (ณ 20 พ.ค. 2548)	เปรียบเทียบ (- ลดลง + เพิ่มขึ้น)	คิดเป็นร้อยละ (ของหมู่บ้านทั้งหมดทั่วประเทศ)
1	ตะวันออกเฉียงเหนือ	32,576	25,745	9,230	-16,515	28.33
2	ใต้	8,588	3,702	1,545	-2,157	17.99
3	เหนือ	16,306	8,132	1,904	-6,228	11.68
4	กลาง	11,377	3,843	976	-2,867	8.58
5	ตะวันออก	4,816	3,097	185	-2,912	3.84
	รวม	73,663	44,519	13,840	-30,679	18.79

1.2 พื้นที่การเกษตรที่ประสบความแห้งแล้ง (ภาพรวมทั้งประเทศ)

ประเภทพืช	พื้นที่การเกษตรที่ได้รับ ความเสียหายแล้ว (ก.ย.-ธ.ค. 2547) (ไร่)	พื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะประสบความเสียหาย (ไร่)			หมายเหตุ
		(ณ 21 มี.ค. 2548)	(ณ 20 พ.ค. 2548)	เปรียบเทียบ (- ลด + เพิ่มขึ้น)	
☼ นาข้าว	10,098,546 ไร่	6,029,059 ไร่	107,957 ไร่	-5,921,102 ไร่	มีการเก็บเกี่ยวข้าวนาปรัง และมีฝนตกทำให้พื้นที่คาดว่าจะเสียหายลดลง
☼ พืชไร่	3,017,045 ไร่	3,445,430 ไร่	214,719 ไร่	-3,230,711 ไร่	
☼ พืชสวน	511,423 ไร่	2,281,829 ไร่	480,828 ไร่	-1,801,001 ไร่	
รวม	13,627,014 ไร่	11,756,318 ไร่	803,504 ไร่	-10,952,814 ไร่	
มูลค่าความเสียหาย	7,544,841,439 บาท	5,909,796,250 บาท	399,819,303 บาท	-5,509,976,947 บาท	

1.3 การดำเนินการแจกจ่ายน้ำของจังหวัด/อำเภอ

(1) การช่วยเหลือน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน

- ใช้รถบรรทุกน้ำ 336 คัน 9,506 เที่ยว
- ปริมาณน้ำ 898,447,300 ลิตร
- ใช้เครื่องสูบน้ำ รวม 32,680 เครื่อง
- สร้างทำนบ/ฝายเก็บกักน้ำ 11,865 แห่ง ชุดลอกแหล่งน้ำ 4,733 แห่ง

(2) การช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภค/บริโภค

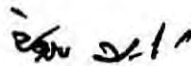
- รถบรรทุกน้ำ จำนวน 2,831 คัน 250,405 เที่ยว
- ปริมาณน้ำที่แจกจ่าย จำนวน 2,348,114,478 ลิตร
- การเป่าล้างบ่อบาดาล 11,967 บ่อ
- ซ่อมถังน้ำกลาง คสล. 942 ถัง
- ซ่อมประปาหมู่บ้าน 1,639 แห่ง

(3) งบประมาณดำเนินการใช้จ่ายไปแล้ว ๕ รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	1,663,775,759	บาท
- งบฉุกเฉินทรงราชการของจังหวัด(งบ 50 ล้านบาท)	1,196,427,415	บาท
- งบฉุกเฉินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	208,324,479	บาท
- งบประมาณอื่น ๆ เช่น งบจังหวัด CEO	259,023,865	บาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(ชิตชัย วรรณเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ผู้อำนวยการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

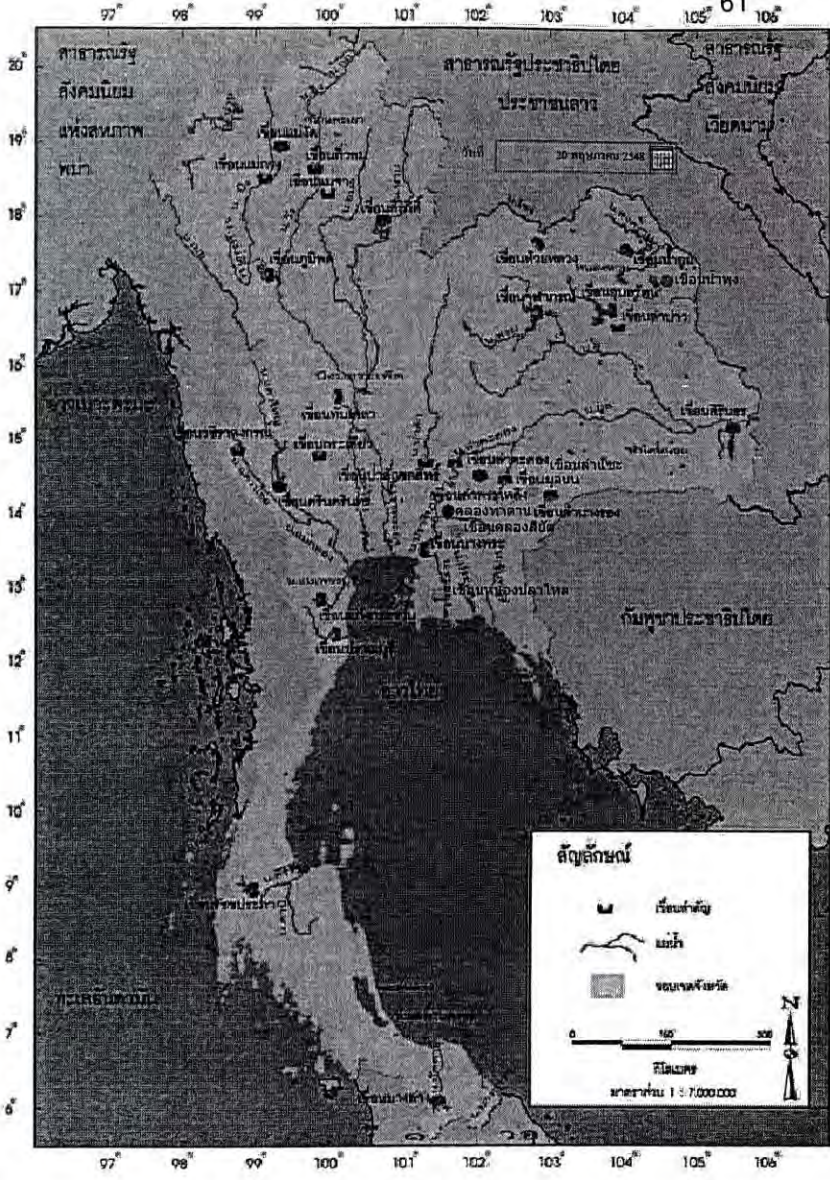
สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

โทร.0-2243-2201 มท. 55045-9

สรุปปริมาณน้ำฝนรายภาคช่วง 7 วัน

ภาค	วันที่ 13 พ.ค.48 (07.00น. 12 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 13 พ.ค.)	วันที่ 14 พ.ค.48 (07.00น. 13 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 14 พ.ค.)	วันที่ 15 พ.ค.48 (07.00น. 14 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 15 พ.ค.)	วันที่ 16 พ.ค.48 (07.00น. 15 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 16 พ.ค.)	วันที่ 17 พ.ค.48 (07.00น. 16 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 17 พ.ค.)	วันที่ 18 พ.ค.48 (07.00น. 17 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 18 พ.ค.)	วันที่ 19 พ.ค.48 (07.00น. 18 พ.ค.) ถึง 07.00 น. 19 พ.ค.)
เหนือ	มีฝนกระจาย อุตรดิตถ์/พิษณุโลก/กำแพงเพชร มากที่สุด 56.9 อ.ปากท่า จ.อุตรดิตถ์	มีฝนกระจาย อุตรดิตถ์/พิษณุโลก/ลำปาง มากที่สุด 24.2 อ.บ้านโคก จ.อุตรดิตถ์	มีฝนเป็นแห่ง ๆ ตาก/สุโขทัย/เพชรบูรณ์ มากที่สุด 13.6 อ.สูงเม่น จ.ตาก	มีฝนเป็นแห่ง ๆ เพชรบูรณ์/ตาก/ลำปาง มากที่สุด 6.1 อ.วิเชียรบุรี จ.เพชรบูรณ์	มีฝนบางแห่ง เชียงใหม่/ตาก/เชียงใหม่ มากที่สุด 21.0 อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่	มีฝนเป็นแห่ง ๆ เชียงใหม่/ตาก/เชียงใหม่ มากที่สุด 38.5 อ.ฝาง จ.เชียงใหม่	มีฝนกระจาย อุตรดิตถ์/เพชรบูรณ์/ลำปาง มากที่สุด 57.0 อ.บ้านโคก จ.อุตรดิตถ์
ตะวันออก	มีฝนกระจาย หนองคาย/รัตนนคร/กาฬสินธุ์	มีฝนกระจาย ร้อยเอ็ด/เลย/อุดรธานี	มีฝนเกือบทั่วไป มหาสารคาม/อุดรธานี/เลย มากที่สุด 75.0 อ.โกสุมพิสัย จ.มหาสารคาม	มีฝนกระจาย สกลนคร/ชัยภูมิ/กาฬสินธุ์ มากที่สุด 44.2 อ.วานรนิวาส จ.สกลนคร	มีฝนกระจาย มุกดาหาร/อุบลราชธานี/ นครราชสีมา มากที่สุด 72.8 อ.คอนคาจ จ.มุกดาหาร	มีฝนเกือบทั่วไป ชัยภูมิ/ขอนแก่น มากที่สุด 55.0 อ.เลิงนกทา จ.ยโสธร	มีฝนกระจาย ชัยภูมิ/นครราชสีมา/ขอนแก่น มากที่สุด 100 อ.หนองบัวระเหว จ.ชัยภูมิ
กลาง	มีฝนเป็นแห่ง ๆ กาญจนบุรี/นครสวรรค์/ราชบุรี มากที่สุด 10.0 อ.สังขละบุรี จ.กาญจนบุรี	มีฝนกระจาย นครสวรรค์/กาญจนบุรี/ราชบุรี มากที่สุด 55.2 อ.ตากฟ้า จ.นครสวรรค์	มีฝนกระจาย นครสวรรค์/ตาก/บุรีรัมย์ มากที่สุด 11.0 อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์	มีฝนเป็นแห่ง ๆ ตาก/บุรีรัมย์/กาญจนบุรี มากที่สุด 47.7 อ.เมือง จ.ตาก	มีฝนกระจาย นครสวรรค์/กาญจนบุรี/สุพรรณบุรี มากที่สุด 50.7 อ.พยุหะคีรี จ.นครสวรรค์	มีฝนกระจาย กาญจนบุรี/สุพรรณบุรี/นครสวรรค์ มากที่สุด 53.1 อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี	มีฝนเกือบทั่วไป นครสวรรค์/ตาก/บุรีรัมย์/กาญจนบุรี มากที่สุด 49.9 อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

- ปริมาณน้ำในอ่าง > 70 - 100+ %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 30 - 70 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 10 - 30 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง 0 - 10 %
- ไม่มีข้อมูล

ข้อมูลวันที่ เก็บเกินกัก ทำไว้ใช้จริง

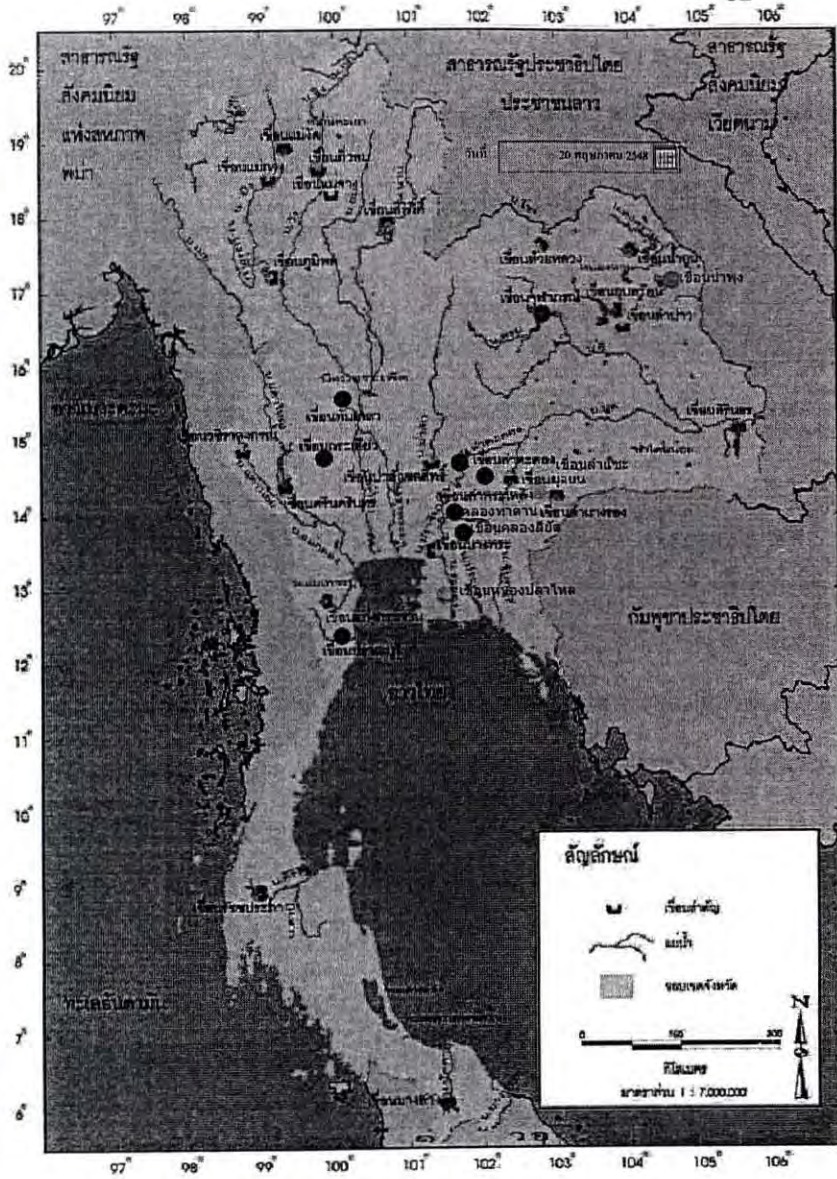
เหนือ	ปริมาณน้ำ		กลาง	ปริมาณน้ำ	
	%	ล้านลบม. มม.		%	ล้านลบม. มม.
ภูมิพล	44	5907	ป่าสัก	21	188 7
สิริกิติ์	50	4739	กระเสียว	11	27 26
แม่งัด	37	99	ห้วยเสลา	12	19 0
ก้วลม	36	40 0	รวม		234
แม่งวง	16	43			
รวม		10828	ตะวันออก		

ศรีนครินทร์	72	12807
วชิราลงกรณ์	42	3683
รวม		16490

ออกเฉียงเหนือ		ตะวันออก	
ลำปาว	23	328	ตะวันออก
ลำตะคอง	13	41 2	บางพระ
ลำพระเพลิง	9	10 8	หนองปลาไหล
น้ำอูน	47	242 0	คลองสีชัย
อุบลรัตน์	29	662	คลองท่าด่าน
สิรินธร	55	1086	รวม
จุฬารัตน์	28	52	
ห้วยหลวง	28	37	
ลำน้ำระยอง	30	36	ใต้
มูลบน	24	34 0	แก่งกระจาน
น้ำพอง	59	98	ปราณบุรี
ลำแซะ	26	72 0	รัชชประภา
รวม		2698	บางยาง

รวมปริมาณน้ำทั้งประเทศ ล้านลบม

พัฒนาโดย นายสมนึก จิระศิริ โสภณ
 กลมงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร
 ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน
 มีนาคม 2548

สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่

- ปริมาณน้ำในอ่าง > 70 - 100+ %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 30 - 70 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง > 10 - 30 %
- ปริมาณน้ำในอ่าง 0 - 10 %
- ไม่มีข้อมูล

ข้อมูลวันที่ 20/5/2548 ● น้ำเกินขีด ○ น้ำใต้ขีด

เหนือ	ปริมาณน้ำ ฝน		ปริมาณน้ำ ฝน	
	%	ล้านลบม. มม.	%	ล้านลบม. มม.
ภูมิพล	22	2107	ป่าสัก	24, 185, 7
สิริกิติ์	28	1889	กระเสียว	0, 0, 26
แม่จัน	35	89	ห้วยเสลา	1, 2, 0
กวางม	32	34, 0	รวม	187
แม่กวาง	12	29	ตะวันตก	34, 2542
รวม		4148	วังรางกรณ	11, 671
			รวม	3213

ออกเฉียงเหนือ		ตะวันออก	
ลำปาว	19, 258	บางพระ	1.1, 10
ลำตะคอง	5, 14.12, 2	หนองปลาไหล	11, 16.84
ลำพระเพลิง	8, 8.6, 8	คลองสีบัว	8, 23
น้ำจูน	41, 197, 0	คลองท่าด่าน	0, 0.5
อุบลรัตน์	14, 252	รวม	51
สิรินธร	22, 255		
จุฬารัตน์	6, 8		
ห้วยหลวง	21, 20		
ลำนางรอง	28, 32.55		
มูลบน	20, 27, 0		
น้ำพุง	57, 89		
ลำแซะ	24, 65, 0		
รวม	1227		

ใต้	
แก่งกระจาน	26, 170, 31
ปราณบุรี	9, 35, 140
รัชชประภา	47, 2033
บางยาง	47, 539
รวม	2777

รวมปริมาณน้ำทั้งประเทศ 11603 ล้านลบม

พัฒนาโดย นายสมนึก จิระศิริโสภณ
กองงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร
ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน
มิถุนายน 2548

บทที่ 4 แนวทางการแก้ไขปัญหากัญแห้ง

1. การแก้ไขปัญหากัญแห้ง ปี 2547/48

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รายงานสรุปสถานการณ์กัญแห้งและการแก้ไขปัญหาคัญแห้ง ปี 2547 ต่อเนื่องปี 2548 และการแก้ไขปัญหากัญแห้งที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินการ สรุปได้ ดังนี้

1. สถานการณ์ความแห้งแล้ง ตั้งแต่ปลายเดือนกันยายน 2547 เกิดภาวะการผันทางธรรมชาติฝนทิ้งช่วงเร็วกว่าปกติ ส่งผลให้เกิดความแห้งแล้งในภาคต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อการบริโภคและอุปโภค โดยเฉพาะความเสียหายในภาคเกษตร ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานในเดือนมีนาคม 2548 ว่าสภาวะภัยแล้งทำให้ผลผลิตการเกษตรลดลงร้อยละ 16.6 จากระยะเดียวกันของปี 2547 โดยผลผลิตพืชได้รับผลกระทบจากภาวะภัยแล้งมาก ได้แก่ อ้อยโรงงาน ข้าว มันสำปะหลัง และ ไม้ผล

1.1 สถานการณ์น้ำ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ (30 อ่าง) ปี 2547/48 เมื่อเทียบกับปี 2546/47 ในระยะเดียวกัน ในช่วงฤดูแล้งปีนี้ (ต.ค.47-ก.พ.48) ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่มีน้อยกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อน โดยในช่วงระยะเวลาดังกล่าวฝนตกน้อย ส่งผลให้มีปริมาณน้ำฝนไหลลงอ่าง 5,597 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งน้อยกว่าปีก่อน 2,780 ล้าน ลบ.ม. สถานการณ์ที่เกิดขึ้นนี้หลายหน่วยงานประเมินในขณะนั้นว่า ความแห้งแล้งปีนี้จะรุนแรงกว่าปีที่ผ่านมามาก

1.2 ความเสียหาย ในการสำรวจเบื้องต้นตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2547 ถึงวันที่ 1 มีนาคม 2548 พื้นที่การเกษตรประสบภัยแล้ง ประมาณ 26 ล้านไร่ หรือร้อยละ 20 ของพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศ (131 ล้านไร่) เกษตรกรได้รับความเดือดร้อนจากภัยแล้ง 1.4 ล้านราย พื้นที่เกือบทั้งหมดเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน

2. ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคัญแห้ง

2.1 ลดจำนวนพื้นที่เดือดร้อน ตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมเป็นต้นมา ได้มีการปรับปรุงการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษกัญแห้ง ตามพระราชกระแสรับสั่ง โดยเพิ่มฐานปฏิบัติการฝนหลวงจาก 8 ฐานหลักเป็น 9 ฐานหลัก และฐานเติมสารฝนหลวง 12 ฐาน เพิ่มเที่ยวบินเพื่อปฏิบัติการฝนหลวงทั้งกลางวันและกลางคืน โดยได้รับการสนับสนุนเครื่องบินเพิ่มเติมจากเหล่าทัพ จำนวน

13 ลำ จัดตั้งเครือข่ายระบบสารสนเทศ ในระบบ ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line) และใช้ DNS (Domain Name Server) ของบริษัท ทศท คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้กับทุกฐาน เเร่งรัดและปรับปรุงวิธีการจัดซื้อสารฝนหลวงและจัดหาเครื่องมือตรวจสอบสารฝนหลวงแบบเคลื่อนที่ (Portable Testing Kit) ประจําฐานปฏิบัติการฝนหลวงทุกฐาน เพื่อตรวจสอบคุณภาพสารฝนหลวงก่อนนำขึ้นเครื่องบินประจําวัน ตั้งแต่เดือนมีนาคมเป็นต้นมาขึ้นบินแล้ว รวม 2,541 เที่ยวบิน มีฝนตกเกือบทุกจังหวัดทำให้พื้นที่ประสบภัยแล้งโดยเฉพาะพื้นที่สีแดง ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีแนวโน้มขาดน้ำอุปโภคและบริโภค จากที่สำรวจครั้งแรก 13,747 หมู่บ้าน ลดลงเหลือ 1,093 หมู่บ้านหรือลดลงร้อยละ 92.05 ในขณะนี้ การปฏิบัติการฝนหลวงยังคงดำเนินการต่อเนื่อง เพื่อให้ความช่วยเหลือจังหวัดที่ยังประสบความเดือดร้อนเรื่องน้ำ เช่น จังหวัดนครราชสีมา นครสวรรค์ ศรีสะเกษ ชุมพร สุราษฎร์ธานี ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

2.2 เพิ่มปริมาณน้ำฝน ผลจากการปฏิบัติการฝนหลวงในช่วงกลางเดือนมีนาคมถึงเมษายนปีนี้ ทำให้ปริมาณน้ำฝนไหลลงอ่างฯ สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนเล็กน้อย ส่งผลให้อ่างเก็บน้ำเขื่อนที่สำคัญ เช่น เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนอุบลรัตน์ เขื่อนสิรินธร เขื่อนแม่จัด เขื่อนก๊วลม เขื่อนแม่กวง เขื่อนน้ำพุง และเขื่อนน้ำอูน มีปริมาณน้ำสูงกว่าปีก่อน

2.3 ลดความเสียหายสวนผลไม้ การระดมเครื่องสูบน้ำ จำนวน 742 เครื่อง และรถบรรทุกน้ำของกรมชลประทาน จำนวน 295 คัน รวมทั้งฝนที่ได้รับจากปฏิบัติการฝนหลวง ส่งผลให้พืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม้ผล-ไม้ยืนต้น รอดพ้นจากภาวะแห้งตาย และขณะเดียวกันยังให้ผลผลิตที่ดี ดังเห็นได้จากปริมาณผลไม้ที่ออกสู่ตลาดในปีนี้มีจำนวนมาก สภาพการณ์นี้ดีกว่าที่คาดการณ์ความเสียหายในเบื้องต้น

2.4 การปลูกพืชฤดูแล้ง เนื่องจากภัยแล้งต่อเนื่อง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ออกประกาศเดือนเกษตรกรให้ลดการปลูกข้าวนาปรังในเขตชลประทานและนอกเขตชลประทาน แต่ปรากฏว่า ณ วันที่ 29 เมษายน 2548 มีพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังแล้ว 9.46 ล้านไร่ สูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ 1.94 ล้านไร่ (เป้าหมาย 7.52 ล้านไร่) และสูงกว่าปีก่อน ทั้ง ๆ ที่ปีนี้แล้งกว่า

การบริหารจัดการน้ำและปฏิบัติการฝนหลวงเพื่อแก้ไขภัยแล้ง ส่งผลให้มีการผลิตโดยรวมเพิ่มขึ้น ข้าวนาปรังส่วนที่เพิ่มขึ้นจากเป้าหมาย จำนวน 1.94 ล้านไร่ คิดเป็นข้าวเปลือกประมาณ 1.25 ล้านตัน ราคาที่เกษตรกรขายได้ตันละ 6,482 บาท เป็นรายได้ที่เพิ่มขึ้นประมาณ 8,103 ล้านบาท นอกจากนี้ มีรายงานว่าราคาผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉลี่ยในตลาดโลกเพิ่มขึ้นร้อยละ 12-55 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ระบุว่า ราคาสินค้าเกษตรโดยรวมของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 18.9 เมื่อเทียบกับปีก่อน ซึ่งเห็นได้จากราคาที่เพิ่มขึ้นของ

อ้อยโรงงาน และมันสำปะหลังในปีนี้ ดังนั้น ภัยแล้งครั้งนี้จะไม่ส่งผลกระทบต่อ GDP ในส่วนที่อยู่ในภาคเกษตร

3. แผนการดำเนินงานระยะต่อไป เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เริ่มเข้าสู่ภาวะปกติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังมีภารกิจที่ต้องเฝ้าระวังเดือนภัยล่วงหน้า และติดตามสถานการณ์ภัยอื่น ที่จะมีผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรและความเดือดร้อนของเกษตรกร ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้วางแผนเตรียมการในระยะต่อไป ดังนี้

1. ตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยด้านการเกษตร โดยปรับปรุงโครงสร้างศูนย์ปฏิบัติแก้ไขปัญหาภัยแล้งปัจจุบันให้เป็นองค์กรถาวร เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยธรรมชาติ ภัยทางเศรษฐกิจ สร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้าทางการเกษตร และติดตามสถานการณ์ ซึ่งในขณะนี้อยู่กระจัดกระจายหลายหน่วยงานให้รวมอยู่ที่เดียวกัน โดยสร้างระบบข้อมูลพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ตลอด 24 ชั่วโมง

2. แผนปฏิบัติการฝนหลวง โดยปฏิบัติงานสนองต่อพระบรมราโชบายในการวางแผนปฏิบัติงานตลอดปี ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ โดยทำให้ฝนตกทั้งในฤดูฝนและนอกฤดูยาวนานขึ้น เพื่อสนับสนุนการปลูกพืชในพื้นที่นอกเขตชลประทานที่มีอยู่จำนวน 108 ล้านไร่ สำนักฝนหลวงและการบินเกษตรจำเป็นต้องวางแผนเพื่อรองรับบทบาทการทำงานที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เช่น เพิ่มสถานที่เก็บสารเคมี พัฒนาศักยภาพรวมทั้งการวิจัยและพัฒนา ซึ่งจะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

3. แผนพัฒนาลุ่มน้ำ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้จัดทำแผนแม่บทพัฒนา 25 ลุ่มน้ำแบบบูรณาการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ไขปัญหาภัยแล้ง อุทกภัย ปัญหาสภาพสิ่งแวดล้อมในแต่ละลุ่มน้ำที่มีสภาพแนวโน้มเสื่อมโทรมลง และคุณภาพน้ำเสียมากขึ้น ตลอดจนเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน เพื่อให้เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำอย่างเป็นระบบทั่วถึงและถาวร ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้แก่เกษตรกร โดยจะนำเสนอแผนปรับปรุงการบริหารจัดการน้ำเฉพาะลุ่มแม่น้ำปิง และเขตลุ่มน้ำมูลเป็นโครงการนำร่อง

4. แผนพัฒนาพื้นที่เขตชลประทาน ปรับปรุงแผนการบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้วยการจัดระบบการจัดสรรน้ำ การระบาย และการส่งน้ำ เพื่อให้เกษตรกรจะมีงานทำตลอดปี ปลูกพืชเศรษฐกิจที่มีคุณภาพและแข่งขันได้ สร้างอาชีพที่ยั่งยืน และใช้ทรัพยากรน้ำอย่างรู้คุณค่า ขณะเดียวกันดำเนินการปรับแผนให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าหรือหน่วยเคลื่อนที่เร็วในเรื่องอุปโภคบริโภคเพื่อบรรเทาผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

2. แนวทางการแก้ปัญหาภัยแล้งเชิงบูรณาการ

ตามมติคณะรัฐมนตรี ชุด พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร (วันที่ 17 พฤษภาคม 2548) ได้พิจารณาแนวทางการแก้ปัญหาภัยแล้งเชิงบูรณาการในระยะยาวและระยะเร่งด่วน ในปี 2548-2549 ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายพินิจ จารุสมบัติ) เสนอ แล้วมีมติดังนี้

1. เห็นชอบในหลักการการจัดให้มีระบบประปาหมู่บ้านให้แก่หมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ที่สะอาดให้ครบ 14,580 หมู่บ้าน ภายในปี 2551 โดยให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องพิจารณาบรรจุโครงการและงบประมาณไว้ในแผนปฏิบัติการภายใต้แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551

2. สำหรับการขอสนับสนุนเงินกู้ เพื่อการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหากลุ่มน้ำให้แก่เกษตรกรชาวไร่อ้อยทำการขุดบ่อหรือสระน้ำโรงงาน และเจาะบ่อบาดาลน้ำลึกเพื่อการเพาะปลูกอ้อย จำนวน 46 โรงงาน ของกระทรวงอุตสาหกรรม วงเงิน 3,000 ล้านบาท ในระยะเวลา 3 ปี และข้อเสนอโครงการช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบเนื่องจากภาวะภัยแล้งของกระทรวงมหาดไทย วงเงินงบประมาณ 177.78 ล้านบาท ที่ประชุมมอบหมายให้กระทรวงการคลังและสำนักงานประมาณ รับผิดชอบพิจารณาในรายละเอียดและนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

3. ในส่วนของการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ ซึ่งจะแก้ไขปัญหากลุ่มน้ำที่ยั่งยืน ที่ประชุมมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเจ้าภาพหลักตามแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551 ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารจัดการน้ำ 2 ลุ่มน้ำตัวอย่างแบบบูรณาการ โดยพิจารณารวมข้อเสนอการขอของบกลางเพื่อแก้ไขปัญหากลุ่มน้ำ วงเงิน 1,238.38 ล้านบาท ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เข้าไว้ด้วย และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ 7 มิถุนายน 2548 ทั้งนี้ สภาวะภัยแล้งที่เกิดขึ้นในปี 2547/2548 ในแต่ละปีพื้นที่ที่ประสบภัยแล้งส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนและน้ำในลำน้ำธรรมชาติเป็นหลัก แต่ในปี 2547/2548 ภัยแล้งมีความรุนแรงมากกว่าปีที่ผ่าน ๆ มา พื้นที่ที่อาศัยน้ำจากอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ ก็ได้รับผลกระทบที่รุนแรงเช่นเดียวกันด้วย กล่าวคือ

1. สถานการณ์ปริมาณน้ำกักเก็บ เพื่อให้ประโยชน์ในช่วงต้นปี 2548 มีจำนวนลดลงอย่างมาก โดยปริมาณน้ำที่เหลือใช้งานได้จริงในเขื่อน/อ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 30 แห่ง ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2548 มีจำนวน 20,078 ล้าน ลบ.ม. หรือร้อยละ 45 ของความจุใช้งานได้ และลดลงเหลือเพียง 12,032 ล้าน ลบ.ม. หรือร้อยละ 27 ของความจุใช้งานได้ ณ วันที่ 13 พฤษภาคม 2548 โดยอ่างเก็บน้ำที่อยู่ในภาวะวิกฤต ได้แก่ อ่างเก็บน้ำกระเสียว จังหวัดสุพรรณบุรี อ่างเก็บน้ำจุฬารัตน์ จังหวัดชัยภูมิ อ่างเก็บน้ำลำตะคอง และ อ่าง

เก็บน้ำลำพระเพลิง จังหวัดนครราชสีมา อ่างเก็บน้ำทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี อ่างเก็บน้ำคลองสิียด จังหวัดฉะเชิงเทรา และอ่างเก็บน้ำปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีปริมาณน้ำใช้การได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของความจุกักเก็บน้ำที่ใช้ได้ โดยเฉพาะอ่างกระเสียวไม่มีปริมาณน้ำเหลือให้ใช้เลย

2. ในช่วงที่เกิดภัยแล้งรุนแรงที่สุด (วันที่ 21 มีนาคม 2548) มีหมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งมากถึง 44,519 หมู่บ้าน ใน 71 จังหวัด (ร้อยละ 60 ของจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด) โดยเป็นหมู่บ้านในภาคตะวันออกเฉียงเหนือถึง 25,745 หมู่บ้าน หรือมากกว่าครึ่งหนึ่งของหมู่บ้านประสบภัยแล้งทั่วประเทศ พื้นที่เกษตรกรรมได้รับความเสียหายไปแล้ว 11.8 ล้านไร่ คิดเป็นมูลค่ากว่า 5,900 ล้านบาท โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเสียหายมากที่สุดรวม 3.4 ล้านไร่ คิดเป็นมูลค่า 2,435 ล้านบาท และสถานการณ์ภัยแล้งได้บรรเทาลง โดยในวันที่ 9 พฤษภาคม 2548 หมู่บ้านที่ประสบปัญหาภัยแล้งเหลือเป็น 23,871 หมู่บ้าน ใน 63 จังหวัด (ร้อยละ 32 ของหมู่บ้านทั่วประเทศ)
3. ความเสี่ยงต่อภัยแล้งและการขาดแคลนน้ำในอนาคต คาดว่าจะมีมากขึ้น เนื่องจากความต้องการใช้น้ำเพิ่มขึ้นจากการเพิ่มของประชากร และกิจกรรมการผลิตทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะการทำนาปรัง ซึ่งมีการใช้น้ำจากแหล่งกักเก็บน้ำในแต่ละฤดูกาลมากถึงไร่ละ 2,000 ลบ.ม. ขณะที่การก่อสร้างแหล่งกักเก็บน้ำเพิ่มเติมโดยเฉพาะขนาดใหญ่ มีข้อจำกัดจากลักษณะภูมิประเทศและการต่อต้าน รวมทั้งแหล่งน้ำที่มีอยู่แล้วทั้งที่สร้างขึ้นและตามธรรมชาติยังมีความจุที่ลดลงจากการตื้นเขินและขาดการบำรุงรักษา

ปัญหาภัยแล้งมีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น เนื่องจากเกิดจากเหตุการณ์ธรรมชาติที่ผันทิวช่วง การแก้ไขปัญหาคำเป็นต้องดำเนินการอย่างยั่งยืนซึ่งต้องใช้ระยะเวลาเดียวกัน ในระยะเร่งด่วนจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาก็ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะหน้า และเตรียมความพร้อมไว้เพื่อบรรเทาปัญหาและลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด โดยมีวิธีการคือ

1. การแก้ปัญหาก็ภัยแล้งอย่างยั่งยืน

เป็นการบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการในระบบลุ่มน้ำ 25 ลุ่มน้ำหลักของประเทศ เพื่อประสานการพัฒนาทรัพยากรน้ำ ดิน ป่าต้นน้ำ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มี น้ำใช้ประโยชน์อย่างเพียงพอ พร้อมไปกับการป้องกันอุทกภัยและมลพิษทางน้ำ โดยมีหลักการดำเนินการดังนี้

(1) การเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุน โดยพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อกักเก็บน้ำในช่วงฤดูฝนไว้ใช้ในชวงฤดูแล้งให้ได้มากที่สุด พื้นที่พื้นที่ป่าต้นน้ำให้อุดมสมบูรณ์ เพื่อสร้างความมั่นคงของ

น้ำต้นทุนตามธรรมชาติ เพิ่มความชุ่มชื้น และชะลอการไหลหลากของน้ำในฤดูฝนป้องกันและลดการชะล้างพังทลายของดิน เพื่อรักษาหน้าดินและป้องกันการตื้นเขินของลำน้ำและแหล่งน้ำต่าง ๆ รวมทั้งก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติมในพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงโดยไม่กระทบต่อระบบนิเวศ

(2) พัฒนาโครงข่ายส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำและภัยแล้งซ้ำซากโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำอุปโภคบริโภค พื้นที่การผลิตที่สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงและมีตลาดรองรับลดความสูญเสียในกระบวนการส่งน้ำ ขุดสระน้ำในไร่นาของเกษตรกร ขุดเจาะน้ำบาดาลและบำรุงรักษา บ่อบาดาลที่มีอยู่

(3) เสริมสร้างให้คนในพื้นที่ลุ่มน้ำเกิดความตระหนักในคุณค่าน้ำ โดยพิจารณาเก็บค่าน้ำเสียรวมไว้ในต้นทุนค่าน้ำดี จัดทำแผนการใช้ที่ดินในการพัฒนาพื้นที่ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของปริมาณน้ำที่มีอยู่ สนับสนุนการใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีเพื่อควบคุมคุณภาพสินค้าและการบำรุงรักษาน้ำในแหล่งน้ำให้มีคุณภาพดี การปรับเปลี่ยนการปลูกพืช โดยคัดเลือกชนิดและพันธุ์ที่เหมาะสมกับสภาพดินและน้ำ การใช้เทคโนโลยีประหยัดน้ำในกิจกรรมการผลิตที่มีการใช้น้ำจำนวนมาก สร้างสิ่งจูงใจให้เกิดค่านิยมในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด รวมทั้งพัฒนาระบบข้อมูลการเตือนภัยแล้ง น้ำท่วม และน้ำเสียรวมทั้งไฟฟ้า ตลอดจนมาตรการและแนวทางปฏิบัติในกรณีฉุกเฉิน เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาความรุนแรงและความเสียหายของภัยที่จะเกิดขึ้น

2. การแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระยะเร่งด่วน

จำเป็นต้องจัดการบริหารความเสี่ยงเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎรและเตรียมความพร้อมรองรับปัญหาภัยแล้งไม่ให้เกิดผลกระทบที่รุนแรง ในระหว่างที่ต้องใช้เวลาในการบริหารจัดการลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ โดยมีแนวทางที่ต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคที่สะอาดให้หมดไปในระยะเวลา 4 ปี ตามแนวนโยบายของรัฐบาลและแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2548-2551

(2) จัดทำฝันทึ่มตั้งแต่ก่อนเข้าสู่ช่วงฝนแล้ง และทำการปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีอยู่และแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยเฉพาะการขุดลอกอ่างเก็บน้ำ ทำนบ/ฝาย ลำน้ำ หนองบึง และพื้นที่ชุ่มน้ำต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความจุเตรียมพร้อมสำหรับรองรับปริมาณน้ำฝน

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารจัดการภาชนะเก็บกักน้ำ เช่น ถังเก็บน้ำ โถง ในหมู่บ้านที่พบว่าประสบภัยแล้งซ้ำซาก และในหมู่บ้านที่ไม่สามารถจัดสร้างระบบประปาได้ เนื่องจากไม่มีแหล่งน้ำผิวดินและน้ำบาดาล

(4) เผื่อระวางพื้นที่ป่าธรรมชาติและสวนป่าเพื่อป้องกันการเกิดไฟฟ้า รวมทั้งจัดทำแนวกันไฟและการชิงเผาล่วงหน้าบริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดไฟฟ้าในกรณีที่เป็น

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหากล้งเชิงบูรณาการ คณะรัฐมนตรีรับทราบแนวทางการแก้ไขปัญหากล้งเชิงบูรณาการตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ สรุปได้ดังนี้

1. **กรมทางหลวง (ทล.)** ดำเนินการ โดยได้จัดทำโครงการ “กรมทางหลวงรวมใจด้านกล้ง” โดยให้ทุกสำนักทางหลวง แขวงการทาง และสำนักงานบำรุงทาง ที่อยู่ในพื้นที่ทุกจังหวัดจัดเตรียมรถบรรทุกน้ำพร้อมถังยางมะตอยสำหรับบรรทุกน้ำเพื่อประสานกับทุกหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย

2. **กรมทางหลวงชนบท (ทช.)** ดำเนินการ ดังนี้

1) **กรมทางหลวงชนบท** มีรถบรรทุกน้ำที่ใช้ในภารกิจการบำรุงรักษาทางหลวงชนบทประจำอยู่ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศที่สำนักทางหลวงชนบท 12 แห่ง และสำนักทางหลวงชนบทจังหวัด 75 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 320 คัน สามารถบรรทุกน้ำไปแจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัยแล้งในเขตที่รับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง

2) **กรมทางหลวงชนบท** ได้สั่งการให้สำนักทางหลวงชนบท ทั้ง 12 แห่ง และสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัด ทั้ง 75 จังหวัด จัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งเพื่อประสานข้อมูลพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือกับจังหวัด และให้การสนับสนุนรถบรรทุกน้ำเพื่อนำไปแจกจ่ายให้ผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยจังหวัดเป็นผู้จัดหาแหล่งน้ำให้ ซึ่งได้ประสานให้ทุกจังหวัดทราบแล้ว

3) **ผลการสนับสนุนรถบรรทุกน้ำ** เพื่อนำไปแจกจ่ายให้ผู้ประสบภัยแล้งในพื้นที่ที่ต้องการความช่วยเหลือ ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2547 ถึงเดือนเมษายน 2548 กรมทางหลวงชนบทได้ให้ความช่วยเหลือแล้ว จำนวน 39 จังหวัด ปริมาณน้ำ 22.16 ล้านลิตร

3. **กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี (ขน.)** มีโครงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) งานขุดลอกร่องน้ำ
- 2) งานก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งพัง
- 3) งานก่อสร้างเขื่อนยกระดับเพื่อการเดินเรือในแม่น้ำเจ้าพระยาและน่าน

3. การปฏิบัติการฝนหลวง

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณ ต่อพสกนิกรชาวไทยอย่างล้นพ้น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษขึ้นที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อแก้ไขวิกฤติภัยแล้งที่มีความรุนแรงในขอบเขตกว้างขวางทั่วประเทศอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงบัญชาการปฏิบัติการฝนหลวง ด้วยพระองค์เอง ซึ่งจะมีการอบรมทบทวนทักษะให้เจ้าหน้าที่นักบิน และผู้ปฏิบัติการทั่ว

ประเทศ 140 คน ในระหว่างวันที่ 20-21 มีนาคม แล้วเริ่มปฏิบัติการฝนหลวง ในขอบเขตทั่วประเทศ ในวันที่ 22 มีนาคม เพื่อให้เกิดผลพร้อมๆ กัน

ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้น้อมรับกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวงขึ้นที่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเป็นศูนย์กลางการทำฝนหลวงพร้อมกันทั่วประเทศในวันที่ 22 มีนาคม 2548

"ฝนหลวง" เป็นเทคนิคหรือวิชาการที่เกี่ยวกับการดัดแปลงสภาพอากาศโดยเน้นการทำฝนเพื่อเพิ่มปริมาณฝนตก (Rain enhancement) หรือให้ฝนตกกระจายอย่างสม่ำเสมอ (Rain redistribution) เพื่อบรรเทาภาวะแห้งแล้งที่เกิดจากฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง ซึ่งการทำฝนหลวงที่ใช้อยู่ในประเทศไทยมี 3 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่หนึ่ง : ก่อเมฆ

แปรสภาพอากาศเพื่อเร่งหรือเสริมการเกิดเมฆ โดยโปรยผงเกลือโซเดียมคลอไรด์ (NaCl) ที่มีคุณสมบัติในการดูดความชื้นได้ดีเข้าไปในเมฆที่ระดับความสูง 7,000 ฟุต ในท้องฟ้าโปร่งใสที่มีความชื้นสัมพัทธ์ไม่น้อยกว่า 60% ทำให้กระบวนการดูดซับความชื้นในอากาศกลายเป็นเม็ดน้ำเกิดเร็วขึ้นกว่าธรรมชาติ และเกิดกลุ่มเมฆจำนวนมาก ซึ่งเมฆเหล่านี้จะพัฒนาเป็นเมฆก้อนใหญ่ในเวลาต่อมา

ขั้นตอนที่สอง : เลี้ยงให้อ้วน

เร่งหรือเสริมการเพิ่มขนาดของเมฆ และขนาดของเม็ดน้ำในก้อนเมฆ จะปฏิบัติการเมื่อเมฆที่ก่อตัวจากขั้นตอนที่ 1 หรือเมฆเดิมที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ก่อยอดสูงถึงระดับ 10,000 ฟุต จากนั้นโปรยผงแคลเซียมคลอไรด์ (CaCl₂) ที่มีคุณสมบัติดูดความชื้นได้ดี เข้าไปในกลุ่มเมฆที่ระดับ 8,000 ฟุต ผงแคลเซียมคลอไรด์จะดูดซับความชื้นและเม็ดน้ำขนาดเล็กในก้อนเมฆให้กลายเป็นเม็ดน้ำขนาดใหญ่

ขณะเดียวกันจะเกิดปฏิกิริยาคายความร้อน ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของสารแคลเซียมคลอไรด์เมื่อละลายน้ำ ความร้อนที่เกิดขึ้นจะเพิ่มอัตราเร็วของกระแสอากาศไหลขึ้นในก้อนเมฆ ทั้งขนาดเม็ดน้ำที่โตขึ้นและความเร็วของกระแสอากาศไหลขึ้นที่เพิ่มขึ้น จะเป็นปัจจัยเร่งกระบวนการชนกันและรวมตัวกันของเม็ดน้ำ ทำให้เม็ดน้ำขนาดใหญ่จำนวนมากเกิดขึ้นและยอดเมฆพัฒนาตัวสูงขึ้น

ในขั้นตอนนี้เมฆจะมีขนาดใหญ่ขึ้น และก่อยอดสูงขึ้นไปได้มากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับการทรงตัวของบรรยากาศในแต่ละวัน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ บางวันเมฆจะไม่สามารถก่อยอดสูงเกินระดับอุณหภูมิจุดเยือกแข็ง (0 องศาเซลเซียส) หรือประมาณ 18,000 ฟุต เรียกว่า เมฆอุ่น (Warm Cloud) บางวันเมฆจะสามารถก่อยอดขึ้นไปสูงกว่าระดับอุณหภูมิจุดเยือกแข็ง เช่น ถึง

ระดับ 20,000 ฟุต เรียกว่า เมฆเย็น (Cold Cloud) ภายในยอดเมฆจะประกอบด้วยเม็ดน้ำเย็นจัด (Super cooled droplet) ที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า -8 องศาเซลเซียส

ขั้นตอนที่สาม : โจมตี

เร่งให้เมฆเกิดเป็นฝนทำได้ 3 วิธี ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของเมฆ และชนิดของเครื่องบินที่มีอยู่

วิธีที่ 1 "โจมตีเมฆอุ่น แบบแซนด์วิช"

ถ้าเป็นเมฆอุ่น เมื่อเมฆแก่ตัว ยอดเมฆจะอยู่ที่ระดับ 10,000 ฟุต หรือสูงกว่าเล็กน้อยและเคลื่อนตัวเข้าสู่พื้นที่เป้าหมาย จะทำการโจมตีโดยวิธีแซนด์วิช คือใช้เครื่องบิน 2 เครื่อง เครื่องหนึ่งโปรยผงโซเดียมคลอไรด์ทับยอดเมฆ หรือไหลเมฆที่ระดับ 9,000 ฟุต หรือไม่เกิน 10,000 ฟุต อีกเครื่องหนึ่งโปรยผงยูเรีย (Urea) ที่ฐานเมฆ ทำมุมเยื้องกัน 45 องศา เมฆจะเริ่มตกเป็นฝนลงสู่พื้นดิน

วิธีที่ 2 "โจมตีเมฆเย็น แบบธรรมดา"

หากเป็นเมฆเย็นและมีเครื่องบินเมฆเย็นเพียงเครื่องเดียว เมื่อเมฆเย็นพัฒนายอดสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ระดับ 20,000 ฟุต จะทำการโจมตีโดยการยิงพลุสารเคมีซิลเวอร์ไอโอไดด์ (AgI) เข้าสู่ยอดเมฆ ที่ระดับความสูงประมาณ 21,500 ฟุต มีอุณหภูมิระหว่าง -8 ถึง 12 องศาเซลเซียส มีกระแสอากาศไหลขึ้นสูงกว่า 1,000 ฟุตต่อนาที และมีปริมาณน้ำเย็นจัดไม่ต่ำกว่า 1 กรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นเงื่อนไขเหมาะสมอนุภาคของสารซิลเวอร์ไอโอไดด์ จะทำหน้าที่เป็นแกนเยือกแข็ง (Ice Nuclei) และเมื่อสัมผัสกับเม็ดน้ำเย็นจัดในก้อนเมฆ จะทำให้เม็ดน้ำเหล่านั้นกลายเป็นน้ำแข็งและคายความร้อนแฝงออกมา ซึ่งความร้อนดังกล่าวจะเป็นพลังงานผลักดันให้ยอดเมฆเจริญสูงขึ้นไปอีก และมีการชักนำอากาศขึ้นเข้าสู่ฐานเมฆเพิ่มขึ้น

ขณะเดียวกันเม็ดน้ำที่กลายเป็นน้ำแข็ง จะมีความดันไอที่ผิวต่ำกว่าเม็ดน้ำเย็นจัด ทำให้น้ำระเหยจากเม็ดน้ำไปเกาะที่เม็ดน้ำแข็ง และเม็ดน้ำแข็งจะเจริญเติบโตได้เร็วเป็นก้อนน้ำแข็งที่มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น และจะร่วงหล่นลงสู่เบื้องล่าง ซึ่งจะละลายเป็นเม็ดน้ำฝน เมื่อผ่านชั้นอุณหภูมิเยือกแข็งลงมาถึงฐานเมฆ และเกิดเป็นฝนตกลงสู่พื้นดิน

วิธีที่ 3 "โจมตีเมฆเย็น แบบซูเปอร์แซนด์วิช"

ถ้าเป็นเมฆเย็นและมีเครื่องบินครบทั้งชนิดเมฆอุ่นและเมฆเย็น เมื่อเมฆเย็นพัฒนายอดสูงขึ้นไปเรื่อยๆ ระดับ 20,000 ฟุต จะทำการโจมตีโดยการผสมผสานวิธีที่ 1 และ 2 ในเวลาเดียวกัน คือเครื่องบินเมฆเย็นจะยิงพลุสารเคมี ซิลเวอร์ไอโอไดด์ (AgI) เข้าสู่ยอดเมฆ ที่ระดับความสูงประมาณ 21,500 ฟุต ส่วนเครื่องบินเมฆอุ่น 1 เครื่อง จะโปรยสารเคมีโซเดียมคลอไรด์ที่ระดับไหลเมฆ (ประมาณ 9,000-10,000 ฟุต) และเครื่องบินเมฆอุ่นอีก 1 เครื่อง จะโปรยสารเคมีผงยูเรียที่ระดับขีดฐานเมฆ ทำมุมเยื้องกัน 45 องศา วิธีการนี้จะทำให้ประสิทธิภาพในการเพิ่มปริมาณน้ำฝนสูงยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่สี่ : เพิ่มฝน

การโจมตีเมฆทั้ง 3 วิธี อาจจะทำให้ฝนใกล้จะตกหรือเริ่มตกแล้ว แต่ขั้นตอนที่ 4 นี้ จะเป็นตัวเร่งการตกของฝนและเพิ่มปริมาณน้ำโดยการโปรยเกล็ดน้ำแข็งแห้ง (Dry ice) ที่ระดับได้ฐานเมฆประมาณ 1,000 ฟุต เกล็ดน้ำแข็งแห้งซึ่งมีอุณหภูมิต่ำ -78 องศาเซลเซียส จะปรับอุณหภูมิของบรรยากาศระหว่างฐานเมฆกับพื้นดินให้เย็นลง ทำให้ฐานเมฆยิ่งลดระดับต่ำลง ฝนจะตกในทันทีหรือที่ตกอยู่แล้วจะมีอัตราการตกของฝนสูงขึ้น รวมทั้งลดอัตราการระเหยของเม็ดฝนขณะร่วงหล่นลงสู่พื้นดิน และทำให้ฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานานขึ้นและหนาแน่นยิ่งขึ้น

เทคนิคการโจมตีชนิดนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้าฯ ให้เรียกว่า "ซูเปอร์แซนด์วิช" เป็นเทคนิคที่ทรงคิดค้นขึ้นมาปฏิบัติการในไทยเป็นประเทศแรก ยังไม่มีประเทศใดในโลกเคยปฏิบัติมาก่อน

ผลการปฏิบัติการฝนหลวงในวันแรก (22 มี.ค. 2548)

สำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการฝนหลวง 9 ศูนย์ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ นครสวรรค์ ขอนแก่น นครราชสีมา ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา ระยอง พิษณุโลก สุราษฎร์ธานี ขึ้นปฏิบัติการทั้งหมด 62 เที่ยวบิน ดังนี้

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.เชียงใหม่ 5 เที่ยวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง พะเยา แม่ฮ่องสอน ตาก สังเกตไม่พบกลุ่มฝนบริเวณพื้นที่ปฏิบัติการ

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.นครสวรรค์ 8 เที่ยวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.นครสวรรค์ อุทัยธานี ลพบุรี ชัยนาท สระบุรี มีฝนตกเล็กน้อย-ปานกลาง บริเวณ อ.ท่าหลวง สระโบสถ์ โคกสำโรง จ.ลพบุรี

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.ขอนแก่น 6 เที่ยวบิน พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.กาฬสินธุ์ มหาสารคาม อุดรธานี สกลนคร มีฝนตกเล็กน้อย-ปานกลาง บริเวณ อ.เมือง จ.ยโสธร กิ่ง อ.หนองฮี จ.ร้อยเอ็ด กิ่งอ.คำสูง กระนวน จ.ขอนแก่น

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.นครราชสีมา 8 เที่ยวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ พื้นที่ลุ่มรับน้ำลำตะคอง ลุ่มรับน้ำลำพระเพลิง มีฝนตกเล็กน้อย-ปานกลาง บริเวณ อ.จักราช หนองบุญมาก เฉลิมพระเกียรติ ขามทะเลสอ โนนไทย จ.นครราชสีมา

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.ประจวบคีรีขันธ์ 10 เที่ยวบิน พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่ลุ่มรับน้ำเพชรบุรี ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลประจวบคีรีขันธ์ จ.กาญจนบุรี จ.ราชบุรี ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่กลอง มีฝนตกเล็กน้อย-ปานกลาง บริเวณ อ.สวนผึ้ง จ.ราชบุรี แก่งกระจาน หนองหญ้าปล้อง พะเนินทุ่ง

แก่งกระจาน แม่มะเร็ว บ่อปะหัน ห้วยผาก ลุ่มรับน้ำเขื่อนแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี แพร่ตะค้อ ห้วยโคก ลุ่มรับน้ำเขื่อนปราณบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.สงขลา 2 เทียวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.สตูล ตอนล่าง จ.ตรัง มีฝนตกเล็กน้อย บริเวณ อ.ควนโดน จ.สตูล

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.ระยอง 14 เทียวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.จันทบุรี ระยอง ตราด ชลบุรี มีฝนตกเล็กน้อย-หนัก บริเวณ อ.เมือง เขาสมิง บ่อไร่ จ.ตราด ท่าใหม่ นายาย อาม โป่งน้ำร้อน สอยดาว กิ่ง อ.เขาชีชมภู กิ่ง อ.แก่งหางแมว จ.จันทบุรี วังจันทร์ แกลง เขาชะเมา จ.ระยอง บ้านบึง หนองใหญ่ จ.ชลบุรี

-ศูนย์ปฏิบัติการพิษณุโลก 7 เทียวบิน พื้นที่เป้าหมาย ได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ.อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ สุโขทัย มีฝนตกเล็กน้อย บริเวณ อ.เขาค้อ หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์

-ศูนย์ปฏิบัติการ จ.สุราษฎร์ธานี 2 เทียวบิน พื้นที่เป้าหมายได้แก่ พื้นที่การเกษตร จ. นครศรีธรรมราช พังงา สังเกตไม่พบกลุ่มฝนบริเวณพื้นที่ปฏิบัติการ

นายสามารถ โชคคณาพิทักษ์ อธิบดีกรมชลประทาน ได้รายงานผลการปฏิบัติการฝนหลวงในวันแรก (วันที่ 22 มี.ค. 48) ว่ามีปริมาณน้ำที่ได้จากปฏิบัติการฝนหลวงรวมกับปริมาณน้ำฝนที่ตกตามธรรมชาติมีทั้งสิ้น 14.8 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งผลให้พื้นที่ที่มีแนวโน้มจะขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคไม่เกิน 10 วัน(สีแดง) ลดลงจาก 14,000 หมู่บ้าน เหลือ 7,271 หมู่บ้าน โดยเขื่อนภูมิพลมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างมากที่สุดถึง 4.7 ล้านลูกบาศก์เมตร ส่วนอ่างเก็บน้ำอีก 18 แห่งมีปริมาณน้ำไหลลงอ่างเพิ่มเติมมากขึ้น ส่วนการบริหารจัดการน้ำที่เก็บกักได้ในเบื้องต้น กรมชลประทานจะพิจารณาแจกจ่ายน้ำแต่ละพื้นที่โดยแยกตามระดับความรุนแรงของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง (หนังสือพิมพ์ IQ บิสิเนส วันที่ 23 มี.ค. 48)

นายเนวิน ชิดชอบรมช.เกษตรและสหกรณ์ ได้รายงานผลการทำฝนหลวงในวันแรกเมื่อวันที่ 22 มี.ค. 48 พบว่ามีฝนตกในพื้นที่ประมาณ 10 จังหวัด จุดที่ฝนตกหนักที่สุดคือบริเวณจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กับเพชรบุรี ในเขตลุ่มน้ำปราณบุรี แก่งกระจาน วัดได้ 46 มิลลิเมตร ถือว่าเป็นปริมาณฝนที่ตกหนักมาก คือตกในช่วงเวลา 15.00 น.-18.00 น. ซึ่งจะทำให้ปัญหาเรื่องน้ำในเขื่อนแก่งกระจานและลุ่มน้ำปราณบุรี ไม่มีปัญหาแล้ว นอกจากนั้นก็มีปริมาณฝนตกทั่วไปที่จังหวัดเชียงใหม่ แพร่ น่าน อุบลฯ นครศรีธรรมราช ลพบุรี (หนังสือพิมพ์ข่าวสด วันที่ 24 มี.ค. 2548)

ผลการปฏิบัติการฝนหลวง ณ ปัจจุบัน (วันที่ 31 พฤษภาคม 2548)

ผลการปฏิบัติการฝนหลวงวันที่ 31 พฤษภาคม 2548 ได้ขึ้นปฏิบัติการ 6 ฐาน รวม 29 เทียวบิน (จากจำนวน 10 ฐาน) มีฝนตกในพื้นที่แหล่งแล้งของจังหวัดต่างๆ รวม 32 จังหวัด 96

อำเภอ ดังนี้

ภาคเหนือ มีฝนตก 8 จังหวัด 16 อำเภอ ได้แก่ อ.นครไทย เมือง จ.พิษณุโลก อ.พรานกระต่าย ขาดูวรลักษบุรี ปางศิลาทอง คลองลาน จ.กำแพงเพชร อ.น้ำปาด เมือง จ.อุตรดิตถ์ อ.โพทะเล จ.พิจิตร อ.บ้านด่านลานหอย ศรีสำโรง เมือง จ.สุโขทัย อ.เขาค้อ เมือง จ.เพชรบูรณ์ อ.เมือง จ.น่าน อ.เมือง จ.แพร่

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีฝนตก 9 จังหวัด รวม 47 อำเภอ ได้แก่ อ.คอนสาร หนองบัวแดง เกษตรสมบูรณ์ แก้งคร้อ ภูเขียว บ้านแท่น เมือง บ้านเขว้า คอนสวรรค์ จ.ชัยภูมิ อ.ภูผาม่าน สีชมพู ชุมแพ เมือง ท่าพระ จ.ขอนแก่น อ.เมือง จ.อุดรธานี อ.เมือง สถานีเกษตรฯ จ.ร้อยเอ็ด อ.หนองบุญมาก ครบุรี เลิงสาง ปักธงชัย สูงเนิน สีคิ้ว ปากช่อง โชคชัย วังน้ำเขียว จักราช ชุมพวง เมือง ขามทะเลสอ เขื่อนลำนาดอง ลุ่มรับน้ำลำพระเพลิง จ.นครราชสีมา อ.โนนสุวรรณ ประโคนชัย ละหานทราย นาโพธิ์ พุทไธสง ชำนิ พลับพลาชัย นางรอง จ.บุรีรัมย์ อ.ปราสาท กาบเชิง เมือง ท่าตูม กิ่ง อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์ อ.เลิงนกทา มหาชนะชัย ค้อวัง จ.ยโสธร อ.บุญทริก เมือง สถานีเกษตรฯ จ.อุบลราชธานี

ภาคตะวันออก มีฝนตก 6 จังหวัด รวม 15 อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง ท่าตะเกียบ ลุ่มรับน้ำอ่างเก็บน้ำคลองสิียด จ.ฉะเชิงเทรา อ.เมือง อรัญประเทศ เขาฉกรรจ์ โคกสูง ตาพระยา จ.สระแก้ว อ.บ่อทอง เมือง จ.ชลบุรี อ.วังจันทร์ เมือง จ.ระยอง อ.เมือง กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี อ.ห้วยโป่ง พลับ จ.จันทบุรี

ภาคตะวันตก มีฝนตก 3 จังหวัด รวม 10 อำเภอ ได้แก่ อ.ปากท่อ สวนผึ้ง เมือง จ.ราชบุรี อ.หนองหญ้าปล้อง เมือง แม่มะเร็ว เขาพะเนินทุ่ง จ.เพชรบุรี อ.เมือง บ้านป่าหมาก บ้านฟ้าประทาน จ.ประจวบคีรีขันธ์

ภาคใต้ มีฝนตก 6 จังหวัด รวม 8 อำเภอ ได้แก่ อ.สวี จ.ชุมพร อ.เมือง เกาะสมุย พระแสง จ.สุราษฎร์ธานี อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช อ.เมือง จ.ตรัง อ.เมือง จ.สตูล

และผลการ X-ray พื้นที่ขาดแคลนน้ำทั่วประเทศ ตั้งแต่วันที่ 21 มีนาคม 2548 มีจำนวน 32,307 หมู่บ้าน ปรากฏว่า ณ วันที่ 30 พฤษภาคม 2548 พื้นที่ที่มีแนวโน้มขาดแคลนน้ำ ลดลง 32,247 หมู่บ้าน คงเหลือ 60 หมู่บ้าน แบ่งเป็น

พื้นที่สีแดง (พื้นที่ที่มีแนวโน้มขาดน้ำอุปโภคบริโภค) มีจำนวน 13,747 หมู่บ้าน ลดลง 13,718 หมู่บ้าน คงเหลือ 29 หมู่บ้าน

พื้นที่สีเหลือง (พื้นที่ที่มีแนวโน้มขาดแคลนน้ำด้านปศุสัตว์และการเกษตร) มีจำนวน 16,974 หมู่บ้าน ลดลง 16,945 หมู่บ้าน คงเหลือ 29 หมู่บ้าน

พื้นที่สีเขียว (พื้นที่ที่มีแนวโน้มขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร) มีจำนวน 1,586 หมู่บ้าน ลดลง 1,584 หมู่บ้าน คงเหลือ 2 หมู่บ้าน

4. อนุมัติงบกลางปี ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพื่อจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ชุด พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร) วันที่ 31 พฤษภาคม 2548 คณะรัฐมนตรีรับทราบหลักการเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 จำนวน 4,600 ล้านบาท ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2548 ตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอสรุปได้ดังนี้

1. การจัดสรรเงินอุดหนุนดังกล่าวเป็นการจัดสรรในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไป โดยกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

2. จัดสรรเป็นรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เพื่อให้คงสัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อรายได้ของรัฐบาล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 คิดเป็นร้อยละ 23.50

3. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้จ่ายเงินเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หากมีเงินเหลือจ่ายปลายปี ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปใช้เพื่อดำเนินการตามมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งในปีต่อไป โดยไม่ต้องส่งคืนเป็นรายได้แผ่นดิน

4. เงินอุดหนุนจำนวน 4,600,000,000 บาท จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้

4.1 ร้อยละ 10 จำนวน 460,000,000 บาท จัดสรรให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดและกรุงเทพมหานครตามสัดส่วนจำนวนประชากรในเขตจังหวัดและกรุงเทพมหานคร

4.2 ร้อยละ 90 จำนวน 4,140,000,000 บาท จัดสรรให้แก่กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

4.2.1 ส่วนที่ 1 จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งกรณีเร่งด่วน จำนวน 1,345,190,000 บาท

(1) จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหมู่บ้านประสบปัญหาภัยแล้งตามข้อมูลของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 44,519 หมู่บ้าน ๆ ละ 10,000 บาท

เป็นเงิน 445,190,000 บาท เพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นการเร่งด่วน เฉพาะหน้า เช่น จัดหาภาชนะบรรจุน้ำ ค่าเช่าหรือค่าน้ำมันเชื้อเพลิงยานพาหนะสำหรับการแจกจ่ายน้ำ เป็นต้น

(2) จัดสรรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหมู่บ้านประสบปัญหาภัยแล้ง โดยกระจายไปตามหมู่บ้านที่ไม่มีภาชนะกักเก็บน้ำหรือมีแต่ไม่เพียงพอ ตามข้อมูลของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จำนวน 900,000,000 บาท เพื่อจัดหาภาชนะกลางรองรับน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคตามราคามาตรฐานครุภัณฑ์

4.2.2 ส่วนที่ 2 จัดสรรเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระยะยาว ซึ่งเป็นส่วนที่เหลือจากการจัดสรรส่วนที่ 1 จำนวน 2,794,810,000 บาท ให้จัดสรรให้แก่กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยร้อยละ 50 ให้จัดสรรตามสัดส่วนจำนวนประชากร ทั้งนี้ สำหรับกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลนคร และเทศบาลเมือง ให้คำนวณโดยใช้จำนวนประชากรในอัตราร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด ส่วนอีกร้อยละ 50 ให้จัดสรรตามสัดส่วนรายได้โดยวิธีผกผัน

5. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการจัดสรรตามข้อ 4.1 และข้อ 4.2.2 ส่วนที่ 2 นำเงินไปใช้จ่ายเพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง เช่น ขุดลอกแหล่งน้ำ ขุดสระ ขุดเจาะบ่อนบาดาล ระบบประปา ก่อสร้างเขื่อน ฝ่าย พังกั้นน้ำ การบำรุงรักษาคลองส่งน้ำ การซ่อมแซมเป่าล้างบ่อน้ำบาดาล การจัดหาภาชนะกักเก็บน้ำ จัดหาครุภัณฑ์ในการแจกจ่ายน้ำ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

ปัญหาภัยแล้งในประเทศไทยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี สถานการณ์ภัยแล้งในปีนี้ (2548) นับว่าเป็นวิกฤติการณ์ที่รุนแรงที่สุดในรอบหลายปีที่ผ่านมา เนื่องจากสร้างความเสียหายให้แก่พี่น้องเกษตรกรไทยจำนวนมหาศาล และต้องใช้งบประมาณแผ่นดินในการแก้ไขปัญหามาก สาเหตุสำคัญที่นำมาสู่วิกฤติการณ์ในคราวนี้ พอประเมินได้หลักๆ 2 ประการ คือ 1.ฝนทิ้งช่วงนานเกินไป ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อนสำคัญหลายแห่งลดลงในระดับที่น่าตกใจ และ 2.เกิดจากการวางระบบผันน้ำเข้าคลองชลประทานในพื้นที่เกษตรในบางพื้นที่เกิดความผิดพลาด เนื่องจากขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐ และชาวบ้านในท้องถิ่นไม่เข้าใจกัน จึงกระทบถึงพื้นที่หลายจุดไม่มีน้ำเพียงพอสำหรับหล่อเลี้ยงพืชผล

จากปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น หน่วยของรัฐหลายหน่วยงานต่างพยายามหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะกรมชลประทาน ที่ถือเป็นแกนหลักในเรื่องการจัดสรรน้ำสำหรับการเพาะปลูกและการเกษตรกรรม ได้พยายามหาทางออกในเรื่องนี้อย่างสุดกำลัง

ล่าสุด พลตรี ดำรงค์ศักดิ์ วิเศษกรใหญ่ที่ปรึกษาด้านควบคุมงานก่อสร้าง 10 วช. กรมชลประทาน นำคณะเจ้าหน้าที่กรมชลประทาน พร้อมด้วยสื่อมวลชนไทย เดินทางไปศึกษางานด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำ ที่สาธารณรัฐประชาชนจีน เพื่อดูเขื่อนสำคัญของจีน 3 แห่ง คือ เขื่อนตูเจียงเอี้ยน มณฑลเสฉวน เขื่อนซานเสียดำป่า หรือ เขื่อนทรี กอร์จ (Three Gorges) และ เขื่อนโจวป่า มณฑลเหอเป่ย์ สำหรับนำไปเป็นต้นแบบในการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับเมืองไทย เพื่อป้องกันภัยแล้ง และพยายามกระตุ้นให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในระบบชลประทานท้องถิ่นด้วย

สำหรับเขื่อนตูเจียงเอี้ยนนั้น ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำหิมินเจียงตอนบน สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยจีนซีฮองเต้ เป็นเวลากว่า 2,300 ปีมาแล้ว นับเป็นระบบชลประทานที่เก่าแก่ที่สุดในโลกที่ยังคงใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพในปัจจุบัน แม้ว่าเขื่อนแห่งนี้จะมีอายุมาก แต่ก็ได้รับการบูรณะจากวิศวกรผู้มีความเชี่ยวชาญสูงอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถใช้งานได้ดี และมีคลองชลประทานที่เป็นเครือข่ายกว่า 1 หมื่นสาย หล่อเลี้ยงพื้นที่ทำกินของเกษตรกรใน 37 อำเภอ รวมกว่า 1 ล้านไร่ ซึ่งปลูกพืชหลักอย่าง ข้าวเจ้า ข้าวโพด และพืชน้ำมัน นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์ในการบริโภค และช่วยป้องกันอุทกภัยด้วย

ในกรณีของเขื่อนซานเสียดำป่า ซึ่งจะกลายเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในโลก เมื่อสร้างเสร็จในปี 2552 นั้น จุดประสงค์หลักของเขื่อนแห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อป้องกันอุทกภัย ซึ่งในอดีตเคยสร้างความเสียหายให้ชาวจีนมหาศาล อย่างในปี 2497 แม่น้ำแยงซีแกงท่วมหนักทำให้คนตายกว่า 3.3 แสน

คน ส่วนความเสียหายเศรษฐกิจสูงถึง 9 หมื่นล้านหยวน (ประมาณ 4.5 แสนล้านบาท) ทั้งนี้ รัฐบาลจีนได้ประกาศก่อสร้างเขื่อนซานเสียด้าป่าอย่างเป็นทางการในปี 2537 แต่ก่อนที่จะสร้างเขื่อนดังกล่าว รัฐบาลจีนได้มีโครงการสร้างเขื่อนโจป่าขึ้นมาก่อน โดยใช้เจ้าหน้าที่ของจีนเป็นผู้ก่อสร้างและออกแบบ เพื่อเป็นการเตรียมการและสังสมประสบการณ์ ก่อนเริ่มงานก่อสร้างเขื่อนยักษ์ และเมื่อเขื่อนโจป่าสร้างเสร็จแล้วสร้างโรงไฟฟ้าจำหน่ายไปให้ประชาชน เพื่อนำเงินมาสมทบในการสร้างเขื่อนซานเสียด้าป่าอีกทางหนึ่ง

สำหรับเขื่อนซานเสียด้าป่านั้น ความยาวสันเขื่อน 2,310 เมตร ระดับสันเขื่อน +185 เมตร ความสูงตัวเขื่อน 175 เมตร ความยาวสันระบายน้ำล้น 483 เมตร อาคารระบายน้ำล้น ระบายได้สูงสุด 1.16 แสนลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ท่อระบายน้ำล้น ขนาด 7x9 เมตร จำนวน 23 ท่อ มีพื้นที่รับน้ำกว่า 1 ล้านตารางกิโลเมตร หากเขื่อนนี้สำเร็จตามเป้าที่วางไว้ จะช่วยให้รัฐบาลจีนประหยัดงบประมาณในการป้องกันน้ำท่วมได้ถึงปีละ 200 ล้านหยวน (ประมาณ 1,000 ล้านบาท) รวมทั้งสามารถผลิตไฟฟ้าได้ถึง 900 ล้านกิโลวัตต์

ผลจากการศึกษาพบว่า ในเมืองไทยเราต้องการใช้น้ำปีละกว่า 2 แสนล้าน ลูกบาศก์เมตร ซึ่งหากวัดปริมาณจากฝนที่ตกลงมาในแต่ละปีนับว่าเพียงพอ แต่ปัญหาอยู่ที่เราสามารถกักเก็บน้ำได้เพียง 7 หมื่นล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี เท่านั้น นี่คือโจทย์สำคัญที่กรมชลประทานจะต้องทำการบ้านเพื่อแก้ปัญหาตรงจุดนี้ เพราะหากปล่อยทิ้งไว้อย่างนี้ เชื่อว่าในอนาคตเราก็ต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนน้ำตลอดไป (หนังสือพิมพ์ คม ชัด ลึก วันที่ 26 พฤษภาคม 2548)

นอกจากนี้ใจความสำคัญของมติ ค.ร.ม. เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2548 เกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งเชิงบูรณาการ ในมติดังกล่าวระบุแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำแล้งอย่างยั่งยืน คือจะต้องมีการจัดการน้ำใน 25 ลุ่มน้ำหลักของทั้งประเทศ การดำเนินงานคือ เพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนด้วยการปรับปรุงแหล่งน้ำ และก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม และพัฒนาโครงข่ายส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึงเพื่อแก้ปัญหาน้ำแล้ง "ชลประทานระบบท่อ" หรือโครงข่ายส่งน้ำ หรือ Water Grid คำนี้ผุดขึ้นมาในช่วงปี 2546-2547 ก่อนจะหมดยุครัฐบาลทักษิณ 1 ทั้งนี้โครงการชลประทานระบบท่อถูกชูว่าเป็นแผนการจัดการน้ำแบบบูรณาการ กล่าวคือจะสามารถแก้ปัญหาน้ำแล้งในระยะยาวได้ และหากจะทำโครงการชลประทานระบบท่อจะต้องทำโครงการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กเพื่อกักเก็บน้ำ และผันน้ำจากลุ่มน้ำของประเทศเพื่อนบ้านมายังประเทศไทยไปพร้อม ๆ กันด้วย

ชลประทานระบบท่อ เรียกได้ว่าเป็นการจัดการน้ำด้วยเทคโนโลยีใหม่ โดยนักวิชาการฝ่ายที่สนับสนุนชลประทานระบบท่อยืนยันว่าจะช่วยแก้ปัญหาน้ำขาดหลายอย่าง เช่นแต่เดิมไม่สามารถส่งน้ำไปยังพื้นที่สูงได้ ก็จะสามารถส่งไปได้โดยผ่านระบบท่อ โดยใช้พลังงานไฟฟ้าในการสูบน้ำขึ้นมาใช้ เป็นต้น

แผนการจัดการน้ำแบบบูรณาการ เสนอโดยคณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติเมื่อปี 2546 ที่มีนายสุวิทย์ คุณกิตติ เป็นประธาน ครั้งนั้นระบุว่า จะดำเนินการเพื่อให้มีน้ำใช้ครอบคลุมพื้นที่ชลประทานจำนวน 103 ล้านไร่ให้เสร็จสิ้นภายในปี 2551 โดยจะต้องพัฒนาชลประทานระบบท่อหรือเครือข่ายส่งน้ำ และมีข้อเสนอให้พัฒนาโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการผันน้ำเชียงคาน-ฝายชนบท-ชี-มูล โครงการผันน้ำจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น จากลาว ผันน้ำเซบั้งมายังลุ่มน้ำชีตอนล่าง ผันน้ำจากประเทศกัมพูชา น้ำสตริงนัมมายังระยอง ผันน้ำจากประเทศพม่า น้ำสาละวินมายังเขื่อนภูมิพล เป็นต้น การดำเนินโครงการทั้งหมดจะต้องใช้งบประมาณทั้งสิ้นประมาณ 2 แสนล้านบาท (หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน วันที่ 25 พฤษภาคม 2548) แต่อย่างไรก็ตามก็

มีกระแสคัดค้านจากภาคประชาชน เนื่องจากถ้ามีการทำโครงการชลประทานระบบท่อจะทำให้ชาวบ้านต้องมีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำเพิ่มขึ้นด้วย เพราะโครงการจะบวกทั้งค่าติดตั้งมีเตอร์วัดน้ำเข้าไปด้วย ตกไร่ละ 10,000 กว่าบาทต่อไร่ นอกจากนี้ฝายภาคประชาชนยังมีประเด็นความล้มเหลวของโครงการขนาดใหญ่ เช่น โครงการโขง-ชี-มูล ว่าโครงการดังกล่าวไม่ได้ช่วยทำให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่อย่างใด มีหน้าซ้ำยังเป็นการทำลายวิถีชีวิตของชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้โครงการโขง-ชี-มูล มีเป้าหมายในการผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้เพื่อขยายพื้นที่ชลประทานในภาคอีสาน แบ่งโครงการออกเป็น 3 ระยะ ระยะเวลาดำเนินการยาวนานถึง 42 ปี (2532-2576) หลังการประชุม ค.ร.ม.สัญจรเมื่อปี 2532 มีการอนุมัติงบประมาณพื้นที่งวดแรก 1,800 ล้านบาท เพื่อดำเนินโครงการก่อนที่จะศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสียด้วยซ้ำ มูลนิธิฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติได้ทำการศึกษาผลกระทบของโครงการโขง-ชี-มูล พบว่าโครงการดังกล่าวสร้างปัญหาอย่างมาก เช่น เมื่อสร้างเขื่อนทำให้เกิดการแพร่กระจายของดินเค็มเนื่องจากดำเนินการบนพื้นที่ดินเค็ม ทำให้เกษตรกรไม่สามารถใช้น้ำทำการเกษตรได้ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและระบบนิเวศในท้องถิ่น และยังไม่มีความคุ้มค่าในการจัดการน้ำ โดยคำนวณต้นทุนการพัฒนาแหล่งน้ำในโครงการโขง-ชี-มูลเฉพาะพื้นที่ราชสีห์จะอยู่ที่ 170,000 บาทต่อไร่ ขณะที่ต้นทุนที่ชาวบ้านจัดการน้ำกันเองโดยการขุดคลอง และสูบน้ำไปใช้จะอยู่ที่แปลงละ 1,000 บาทต่อไร่เท่านั้นเอง (หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ วันที่ 24 พฤษภาคม 2548)

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น คงจะทำให้รัฐบาลต้องหันมาพิจารณาทุกแง่ทุกมุมถึงข้อดีและข้อเสียของโครงการชลประทานระบบท่อว่าจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ถ้าดำเนินการแล้วเกษตรกรจะได้รับผลดีมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมหรือไม่ ก็คงจะต้องมีการศึกษาระดมความคิดจากนักวิชาการ จากประชาชน จากหน่วยงานต่าง ๆ ต่อไป และอาจจะต้องมีการทำประชาพิจารณ์ต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรและประเทศชาติ คุ้มค่ากับการลงทุนก็ต้องเป็นกำลังใจและจับตาดูกันต่อไปว่ารัฐบาลจะดำเนินการอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งเชิงบูรณาการอย่างยั่งยืน ไม่ให้เกิดปัญหาภัยแล้งซ้ำซากอีกต่อไป

สำหรับการดำเนินการของสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร นับว่าเป็นพระมหากรุณา เป็นล้นพ้นแก่พสกนิกรชาวไทย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระเมตตาต่อพสกนิกรที่ ประสบปัญหาภัยแล้ง โดยทรงตั้งศูนย์ฝนหลวงต้านภัยแล้งที่วังไกลกังวล และทรงบัญชาการด้วย พระองค์เอง เพียงไม่กี่วัน การทำฝนหลวงก็ประสบผลสำเร็จอย่างงดงาม สามารถแก้ไข วิกฤติพื้นที่ ภัยแล้งได้กว่า 50 เปอร์เซ็นต์ และยังช่วยทำให้มีน้ำฝนไหลเข้าอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศ ซึ่งโครงการ ฝนหลวงยังคงดำเนินต่อไปจนกว่าจะเข้าสู่ฤดูฝน ซึ่งให้เห็นว่าการทำฝนหลวงสามารถบรรเทา ความเดือดร้อนของประชาชนจากภาวะภัยแล้งได้เป็นอย่างดี

คุณหญิงสุดาวรัตน์ เกษราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เปิดเผยว่า เพื่อสนองพระบรมราโชบายในการแก้ไขปัญหากลุ่มน้ำแล้งต่อเนื่อง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กระทรวงเกษตรฯ จึงได้มอบหมายให้ สำนักฝนหลวงฯ และกรมชลประทาน ร่วมกันจัดทำแผน ปฏิบัติการฝนหลวงสำหรับฤดูฝนที่กำลังจะมาถึงต่อทันที เพื่อเติมปริมาณน้ำสำรองในเขื่อนและ ฝายเก็บน้ำทั่วประเทศ ให้เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภคสำหรับปีต่อไป โดยเบื้องต้นได้แบ่งพื้นที่เป้าหมายในการปฏิบัติการเป็น 7 กลุ่มตามลักษณะของกลุ่มน้ำ ดังนี้กลุ่ม น้ำในภาคเหนือ กลุ่มน้ำในภาคกลาง กลุ่มน้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่ม น้ำในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง กลุ่มน้ำในภาคตะวันออก กลุ่มน้ำในภาคใต้ ตอนบน และกลุ่มน้ำในภาคใต้ตอนล่าง นอกจากนี้กระทรวงเกษตรฯ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ฝนหลวงต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพื่อป้องกันสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นในปีต่อไป แต่ด้วยข้อ จำกัดของเครื่องบินที่ใช้ในปฏิบัติการฝนหลวง กระทรวงเกษตรฯ ต้องหารือกับผู้บัญชาการเหล่าทัพ เพื่อขอความร่วมมือในการอนุเคราะห์ขอใช้เครื่องบินเพื่อใช้ในปฏิบัติการฝนหลวงต่อไป ซึ่งคาดว่าจะ ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนเร็ว ๆ นี้ (หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ วันที่ 17 พฤษภาคม 2548)

นายบรรพต หงษ์ทอง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เผยว่า กระทรวงเกษตรฯ ได้เร่งรัด และปรับปรุงการปฏิบัติการฝนหลวงพิเศษภัยแล้ง ตามพระกระแสรับสั่ง โดยเพิ่มฐานหลัก สำหรับปฏิบัติการฝนหลวง ฐานสำหรับเติมสารฝนหลวง รวมทั้งเพิ่มเที่ยวบินเพื่อการปฏิบัติการทั้ง กลางวันและกลางคืน ส่งผลให้มีฝนตกเกือบทุกจังหวัดและสามารถลดพื้นที่ประสบภัยแล้งโดย เฉพาะพื้นที่สีแดง ทั้งนี้ปฏิบัติการฝนหลวงไม่เพียงช่วยลดพื้นที่ประสบภัยแล้งเท่านั้น แต่ยังเป็น การเพิ่มปริมาณน้ำฝนในอ่างเก็บน้ำ และเขื่อนต่างๆ ซึ่งผลจากการปฏิบัติการฝนหลวงตั้งแต่ช่วง กลางเดือนมีนาคมถึงเมษายนที่ผ่านมา พบว่าปริมาณน้ำฝนไหลลงเขื่อนสำคัญต่าง ๆ สูงกว่าช่วง เดียวกันของปีที่ผ่านมา อาทิเขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิติ์ เขื่อนอุบลรัตน์ และเขื่อนน้ำอูน เป็นต้น นอก จากนี้ยังช่วยลดความเสียหายของสวนผลไม้ของเกษตรกร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม้ผล-ไม้ยืนต้น ขณะเดียวกันยังช่วยให้ปริมาณผลไม้ของเกษตรกรที่ออกสู่ตลาดในปีนี้มีจำนวนมาก ผิดจากที่ได้ คาดการณ์ความเสียหายไว้ในเบื้องต้น (หนังสือพิมพ์ แนวหน้า วันที่ 23 พฤษภาคม 2548)

จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติการฝนหลวงสามารถแก้วิกฤตปัญหาภัยแล้งได้เป็นอย่างดี ดังนั้นกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพื่อป้องกันสถานการณ์ภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นในปีต่อไป และถ้าจะให้ปัญหาภัยแล้งในปีต่อ ๆ ไปทุเลาลงหรือไม่เกิดขึ้นเลย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์น่าจะจัดทำแผนปฏิบัติการฝนหลวงต่อเนื่องตลอดทั้งปีทุกปีไป เพื่อเป็นการช่วยทำให้มีน้ำฝนไหลเข้าอ่างเก็บน้ำ ลุ่มน้ำ เขื่อน ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งน้ำที่กักเก็บไว้นี้ก็จะเป็นไปใช้สำหรับการอุปโภค-บริโภค และทำการเกษตรต่อไป นอกจากนี้การเพิ่มหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงจาก 6 ฐานบินเป็น 10 ฐานบินตั้งแต่เดือนเมษายนเป็นต้นมาสามารถลดปริมาณหมู่บ้านที่อยู่ในชายขาดแคลนน้ำได้มาก ดังนั้นถ้ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีศักยภาพในการเพิ่มหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงจากเดิมให้ได้มากที่สุด ปัญหาภัยแล้งในแต่ละท้องถิ่นหรือ อำเภอ ของจังหวัดต่าง ๆ ก็คงจะได้รับการแก้ไขอย่างฉับไวขึ้น แต่อย่างไรก็ตามขณะนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ยังขาดแคลนเครื่องบินที่จะออกปฏิบัติการฝนหลวงอยู่ ซึ่งถ้ามีงบประมาณพร้อมเมื่อไหร่ประเทศไทยคงจะมีหน่วยปฏิบัติการฝนหลวงในทุกจังหวัดแน่นอน และเมื่อนั้นปัญหาภัยแล้งในประเทศไทยอาจจะหมดไปไม่มีแล้งซ้ำซากให้เห็นอีกก็ได้ ก็ได้แต่หวังว่า คุณหญิงสุดาวรัตน์ เกษราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และรัฐบาลชุด พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร จะสามารถช่วยทำให้ปัญหาภัยแล้ง แล้งซ้ำซาก ของประเทศไทยหมดสิ้นไปจากแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง

1. กรมชลประทาน. 2547. สถานการณ์น้ำในเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
2. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2546. สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้งของประเทศไทยตั้งแต่ พ.ศ.2532-2546. กระทรวงมหาดไทย.
3. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2546. สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้ง 2547 (ระหว่างวันที่ 1 พ.ย.2546 - 30 มิ.ย. 2547). กระทรวงมหาดไทย.
4. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2548. สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้ง(จนถึงวันที่ 21 มีนาคม 2548). กระทรวงมหาดไทย.
5. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2548. สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้ง 2548 (เรียงตามลำดับพื้นที่การเกษตรที่ได้รับความเสียหาย) . กระทรวงมหาดไทย.
6. กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. 2548. สรุปสถานการณ์ความแห้งแล้ง(ข้อมูล ณ วันที่ 20 พฤษภาคม 2548). กระทรวงมหาดไทย.
7. กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547. รายงานความเสียหายเบื้องต้นด้านพืช ภัยแล้ง ปี 2547. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
8. กรมส่งเสริมการเกษตร. 2547. นโยบายและมาตรการส่งเสริมการปลูกพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
9. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 2548. สรุปแผนการดำเนินการในช่วงฤดูแล้งปี 2548. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
10. กลุ่มงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร. 2548. สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ข้อมูล วันที่ 21 มีนาคม 2548. ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน.
11. กลุ่มงานสารสนเทศเพื่อการบริหาร. 2548. สภาพน้ำในอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ข้อมูล วันที่ 20 พฤษภาคม 2548. ศูนย์สารสนเทศ, กรมชลประทาน.
12. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. 2547. สถานการณ์น้ำในเขื่อนและแผนการระบายน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต.
13. ข่าวกรมประชาสัมพันธ์ วันที่ 21 มีนาคม 2548
14. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 17 พฤษภาคม 2548
15. มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 31 พฤษภาคม 2548
16. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2547. สถานการณ์และแนวโน้มด้านการตลาดพืชฤดูแล้ง ปี 2547/48. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
17. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 21 มีนาคม 2548

18. หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 24 มีนาคม 2548
19. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ฉบับวันที่ 21 มีนาคม 2548
20. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ฉบับวันที่ 26 พฤษภาคม 2548
21. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 21 มีนาคม 2548
22. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 26 มีนาคม 2548
23. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 17 พฤษภาคม 2548
24. หนังสือพิมพ์แนวหน้า ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2548
25. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 14 มีนาคม 2548
26. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันที่ 25 พฤษภาคม 2548
27. หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 24 พฤษภาคม 2548
28. หนังสือพิมพ์ IQ บิสิเนส ฉบับวันที่ 23 มีนาคม 2548
29. หนังสือราชการกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0616/ว906 เรื่อง มาตรการเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ในช่วงเดือนมีนาคม-มิถุนายน 2548.
30. <http://www.disaster.go.th>
31. <http://www.moac.go.th>
32. <http://www.rid.go.th>
33. <http://www.royalrainmaking.thaigov.net>
34. <http://www.tmd.go.th>

ภาคผนวก

ปริมาณน้ำฝนตามปีวัดฝนของ อุตุฯ
ปี ค.ศ. 2004 (2547)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun		Jul		Aug		Sep		Oct		Nov		Dec	
	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)
ภาคเหนือ																								
MAE HONG SOH	0	0	0	0	0.5	1	45.4	5	242.7	21	133.6	21	224.3	25	132	24	367.4	18	117.1	10	3	0	0	
MAE SRIRUJ	1.1	1	0	0	0.7	1	13.8	3	303.2	23	225.4	27	171.1	28	97.6	27	223.2	24	56.4	7	20.8	2	0	
CHANG RAI	0.9	1	0	0	13.7	3	144.7	18	248.9	23	170.5	21	328.3	21	380.2	22	334.3	19	67	10	36.8	8	0	
CHANG RAI (Agron)	16.2	1	0	0	8.3	2	107.8	15	239.1	25	216.2	20	325.1	24	226.8	22	373.4	24	23.7	7	25.1	7	0	
PHAYAO	7.9	3	1.9	1	0	0	108	11	255.3	19	116.8	17	95.6	22	116.5	19	319.6	20	25.3	4	34.6	7	0	
CHANG MAI	2.8	1	4.9	1	0	0	0.5	9	249	23	178.8	21	218.1	25	115.7	18	371.4	18	38.8	8	28.9	5	0	
MAE JO (Agron)	17.1	1	0	0	0	0	50.9	9	159.7	21	135.6	20	247.9	23	155.7	22	326.7	19	12.6	4	54.7	6	0	
IAH	7.2	1	0	0	0.1	2	126.2	9	109.8	18	284.7	17	296	22	114.8	20	191.7	19	4.9	4	3.2	4	0	
HAN (Agron)	2.1	2	0	0	0	0	177.7	12	140.5	20	214.1	19	296	25	204.3	23	269.4	21	12	4	19.7	7	0	
THA WANG PHAIHyd	29.5	4	0	0	1	1	150.9	19	281.1	19	205.2	20	286.6	26	150.2	27	458	22	12.8	6	40.3	8	0	
THUNG CHIAHCHHyd	55.4	2	0	0	0	0	157.4	15	312.8	19	232.5	18	408	23	422.2	28	393.9	23	35.2	7	51.6	4	0	
LAMPHAI	0.9	1	4.5	1	0	0	13	6	276.5	18	84.1	21	184.3	21	56.3	14	302.6	16	46.2	6	38.4	5	0	
LAMPANG	0.1	1	0.4	1	0	0	70.3	10	83.8	17	158.8	18	98.4	20	77	19	142.8	22	57	9	51.1	3	0	
LAMPANG (Agron)	4.4	2	0	0	13	2	73.9	8	254.3	20	193.7	19	190.3	20	141.4	19	257.1	20	61.4	7	30.9	2	0	
THOEN	0	0	0	0	0	0	62	9	373.8	16	145.5	17	139.9	20	66	14	266.6	19	68.4	5	10.1	4	0	
PHRAE	0	0	0	0	0	0	54.9	6	247.6	16	294.1	21	183.5	23	52.5	22	293.1	22	1.1	3	37.7	5	0	
UTTARADIT	0	0	42.1	1	0.1	1	28.8	6	249.4	15	465.1	19	258.1	21	196.8	19	362.6	21	12.9	5	6.9	4	0	
SI-SARONG (Agron)	0.1	2	13.9	3	0	0	46.7	6	166.6	15	144.2	19	157.6	18	125.2	17	176.8	16	32.3	5	2	1	0	
SUPHOTHAI	3.6	3	7.8	3	0	0	155.5	8	225.9	18	193.6	19	226.8	18	76.4	15	153.6	18	88.9	5	6.2	3	0	
BHURIBOL DAI	0	0	0	0	0	0	9.4	5	286.7	21	181.7	21	52.4	20	34.2	13	107.6	16	40.6	7	7.5	2	0	
TAK	0.8	1	0.4	3	12	1	28.2	3	252.5	18	124.8	23	42.4	15	35.4	18	386	16	2.4	2	3.4	3	0	
MAE SOT	11.6	1	4.5	1	0	0	39.6	4	319.7	22	631.8	25	185	28	365.9	29	189.9	21	6.2	1	0	0	0	
UMPHANGHydromet	3.1	1	2.1	2	0.2	2	80.9	7	389.6	28	279.2	23	137.7	26	213.4	28	113.7	21	9.7	2	1.3	1	0	
DOI MUSE (Agron)	1.3	1	2.2	3	0	0	23.3	6	405.3	26	337.3	24	142.3	30	177	29	146.5	22	26.6	6	20.5	3	0	
PHITSANULOK	4.3	5	22	3	13.3	4	35.4	5	220.1	16	261.3	21	234.8	22	332.8	18	285.9	23	40.8	5	0	0	0	
LOM SakHydromet	19.6	3	53.6	3	6.2	2	66.4	11	179.2	17	206	20	198.3	18	90.1	17	121.9	16	0	0	5.3	2	0	
PHETCHABUN	38	3	49.7	4	37	5	18.8	8	146.6	18	217.1	22	167.9	19	100.9	22	148.5	20	0.5	2	2.9	3	0	
WICHIAN BURHydro	35.5	2	16.8	2	1.2	1	77.1	10	112.4	16	301.5	18	158.9	16	236.4	18	244	17	1.9	1	0.2	2	0	
KHAMPHAIENG PHET	0	0	23.9	3	57.8	3	138.8	5	242.7	19	91.8	16	147.7	22	160.6	16	294.6	14	12.2	3	0	0	0	
PHICHI (Agron)	58.9	5	78.9	4	0	0	65.7	5	184.6	18	248.8	20	93.2	27	311.4	22	242.4	23	0.8	4	0.1	1	0	

ปริมาณน้ำฝนตามวันเดือนของ อุทก

ปี พ.ศ. 2004 (2547)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun		Jul		Aug		Sep		Oct		Nov		Dec	
	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ																								
NAKONG KHAI	0.6	1	72.2	5	0.2	2	129.1	11	305.1	21	270	15	415.8	26	239.6	24	155.7	15	0	0	12.8	2	0	0
LOEI	0.2	3	94.5	4	7.3	3	83.5	15	176.1	19	196.7	17	231.9	23	176.6	16	260	22	0	0	0.6	2	0	0
LOEI(Agronmet)	1.1	3	95.2	3	5.7	2	94.1	13	203.6	19	241.1	16	251.4	25	196.1	17	231.3	18	0.5	1	0.4	1	0	0
UBON THANI	1.7	2	64.9	5	38.2	3	93.8	13	250.4	22	229.7	21	524.8	26	133.6	22	166.3	17	2	1	1	3	0	0
NAKHON PHANOM	9.5	3	88.3	10	37.6	5	142.9	12	176.1	19	229.4	22	307.4	26	764.6	30	452.3	16	3.9	1	0.5	2	0	0
NAKHON PHANOM(A)	7.1	4	107.8	9	14.8	3	149.2	7	122.8	19	154.3	21	249	25	467.3	29	442.7	15	6.4	2	0	0	0	0
SAKON NAKHON	4.3	5	92	9	45	6	136.9	12	313.6	21	188.4	15	261.2	23	366.7	26	297.5	17	0	0	0	0	0	0
SAKON NAKHON(Agr)	0.9	3	96.5	7	22.2	3	65.5	9	223.3	20	131.9	13	304.2	21	251.2	25	265.7	14	1	2	0	0	0	0
MUKDAHAN	7.7	3	64.6	7	90.3	6	45.8	8	341.4	16	87	12	384.5	24	313.1	25	183.7	18	0.4	2	1.1	1	0	0
KHON NAEN	5.2	3	74.8	6	0.5	2	39.8	6	191.8	16	135.1	14	270.7	21	228	18	114.1	12	1	1	0.8	1	0	0
THA PRACHIN(Agronmet)	7.6	3	87.5	9	4.7	1	168.1	7	225.4	19	133.5	17	287.1	24	184.6	18	173.3	12	3.1	1	0.8	3	0	0
KOSUM PHISAI(Hydr)	18	3	58.5	5	0	0	212.6	11	197.4	17	167.4	12	274.3	21	209.3	20	91.8	10	12.6	2	4.1	2	0	0
NALAPASAI	12.1	5	91.1	8	5.7	4	181.1	9	298.4	17	218.1	12	550.4	24	297	21	72.5	12	9	1	3.4	1	0	0
ROI ET	12.9	5	153.9	7	8.4	5	40.3	9	235.8	18	218.3	15	563.6	23	223.4	17	52.5	13	0	0	0.3	1	0	0
ROI ET(Agronmet)	18.1	6	115.7	7	11.4	5	111.1	9	206.7	17	243.3	15	539.5	26	239.7	19	55.4	14	0	0	1.3	2	0	0
CHAIYAPHUM	30.7	4	10.9	4	30.8	3	71.2	8	219.8	23	211.9	18	114.4	18	58	16	173.3	18	0	0	2.6	1	0	0
UBON RATCHATHAN	7.6	3	18.8	6	2.6	4	94.1	13	123	14	460.7	22	326.5	22	190.7	20	261.5	18	1.1	1	0	0	0	0
UBON RATCHATHAN(A)	8.7	1	19.6	5	23.1	5	69.9	13	143.7	18	381	22	315.9	22	244	22	273.4	16	3.3	2	0.5	2	0	0
SI SAKET(Agronmet)	33.2	3	5.4	3	10.1	2	87.1	6	175.5	19	276.7	20	291.8	15	228	18	182.2	18	4.1	2	0	0	0	0
THA TUNHI(Hydronmet)	96.8	4	12	5	41.1	6	78.1	6	277.4	15	221.3	20	271.1	19	201.3	19	126.5	16	0	0	0	0	0	0
SURIN	44.3	4	5	5	15.7	4	65.7	9	186.9	13	392.6	21	364.6	22	310.4	20	147.8	21	1	3	0.8	1	0	0
SURIN(Agronmet)	0	0	8.5	5	18.5	4	97.3	10	186.5	12	385	21	313.5	23	263.6	22	158.8	20	1.3	2	1	1	32.8	1
NAKHON RATCHASI	24.3	4	34.1	6	1.2	2	56.6	10	206.6	15	151.4	18	160.2	21	104.6	19	202.8	19	0	0	11.4	3	0	0
PANCHOKE(Agronmet)	1.5	3	63.5	3	35.2	3	88.4	10	83.5	20	179	19	106.7	18	67.9	21	319.3	17	20.3	3	1.2	2	0	0
CHOK CHAI(Hydrone)	0.6	3	-8	6	0	0	35.4	12	163.9	17	221.5	21	209	24	161	16	210.3	20	2	3	20.5	2	0	0
BURI RAM	50.7	3	18.5	7	6.2	3	67.4	7	156.2	14	294	18	366.7	20	274.8	20	118	17	1.9	1	0	0	0	0
NAENG RONG	22.6	2	18.6	5	2.4	1	66.7	8	190.4	15	243.1	16	206	23	208.4	18	304.1	20	1.1	1	0	0	0	0
ภาคใต้ตะวันตก																								
RANONG	8.8	4	18.4	6	37.3	9	46.5	6	567.1	27	821.7	26	696.5	25	847.8	29	359.4	24	225.6	20	28.3	11	0	0
TAKUA PA	33.5	6	56.7	4	135.3	12	119.4	16	313.7	20	618.1	26	456.1	24	489.3	27	314.5	24	660.4	21	187.6	17	3.9	3

	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec												
PHUKET	21.3	1	2.7	4	10.1	7	51.8	13	195.1	15	338.6	19	350.7	24	266.4	22	173.9	20	387.8	21	127.1	13	68.8	9
PHUKET AIRPORT	11.8	5	20.8	4	12.8	8	43.9	6	171.4	17	271.8	23	267.2	23	263.3	21	391.2	21	464.4	21	81.1	21	26.9	11
KO LAMTA	0	0	14.5	1	8.7	2	62.4	8	291.3	15	250.2	20	490.2	22	208.7	18	198.8	18	321.3	17	51.3	11	16.4	5
TRANG	0	0	36.1	5	75.1	8	57.8	16	97.9	14	403.5	22	395.5	21	87.9	19	273.8	20	160.2	22	57.9	13	53.7	7
SATUJI	1.7	3	23.6	6	43.6	8	237.7	15	209.1	14	213.1	18	166.5	20	224.3	20	279.2	27	365.3	26	112.6	12	18.4	6

ปริมาณน้ำฝนตามจังหวัดของ อุทก

ปี ค.ศ. 2004 (2547)

สถานีวัดน้ำ	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun		Jul		Aug		Sep		Oct		Nov		Dec	
	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	วันฝนตก (วัน)
ภาคกลาง																								
BAKHONG SAVANH	0.1	1	72.2	4	0	0	12.5	5	46.9	19	146.8	20	227.8	22	120.2	17	302.3	21	0	0	0.1	1	0	0
TAKEFA (Agromet)	0	0	17.4	2	3.5	1	19.1	2	67.2	14	82.6	17	165.3	18	130.9	15	161	13	46.5	3	19.8	1	0	0
CHAI NAT (Agromet)	3.2	1	47.8	2	0.3	1	28.8	4	41	10	62.6	10	170.7	17	93.1	14	165.6	17	25.6	3	0	0	0	0
AYUTHAYA (Agromet)	15.1	2	30.9	2	0.4	2	29.2	7	52.5	11	69	18	127.2	15	176.4	16	217.5	18	8.3	3	0	0	0	0
BUA CHUM (Hydro-met)	1.2	2	84.9	3	0.1	1	112.3	9	161.1	19	207.8	17	209.6	21	129.8	16	175.2	17	0.2	1	0.4	1	0	0
LOP BURI	37.2	2	38.6	3	12	1	60.6	4	68.9	16	129.6	16	173.8	16	133.3	16	276.4	17	42.3	3	0.4	2	0	0
SUPHABURI	8.9	2	5.9	3	0	0	31.4	3	43.9	13	72.7	13	131.2	16	105.5	17	206.8	16	18.9	4	21.6	3	0	0
UTHONG (Agromet)	15.1	3	2.2	2	0	0	52.2	3	127.2	16	77.8	20	79.9	17	105.6	24	184.6	20	36.7	4	32.1	4	0	0
THONG PHA PHUM	4.6	1	11.7	2	5.6	1	0.6	3	213.1	23	375.1	24	151.3	24	285	27	150.8	19	11.6	4	0	0	0	0
KANCHANABURI	25.5	4	37.7	3	9.5	2	88.6	7	232.9	16	79.3	16	69.3	14	96	17	214.4	21	28.8	4	0.1	2	0	0
RATCHABURI (Agromet)	5.6	3	10.9	2	10.9	1	0	0	219.5	21	57.7	18	60.8	15	67.9	25	343.7	27	173.8	13	4	2	0	0
KAMPHEANG SAENH	21	3	44.9	2	0	0	1	2	172	15	33.1	9	82.7	12	78	17	184.9	21	94.6	8	28	1	0	0
FATHUM THAM (Agro)	2.7	2	49.9	2	28.1	2	23.4	6	182.5	15	83.7	13	72.7	16	80.4	16	105.4	18	60.7	7	0.2	1	0	0
BAJKOK AIRPORT	24.8	4	38.3	3	1	1	49.1	5	109.4	22	191.4	20	168.7	20	174.9	19	211	21	70.2	8	19.6	3	0	0
SIRIKIT CENTER	46.4	3	56.4	3	3.5	3	91.1	2	94.9	18	162.7	20	182.7	22	200	17	213.8	18	50.1	6	5	1	0	0
BANGKOK PORT	54.2	4	81.8	4	0.6	2	57.1	3	101.2	20	195.3	18	184.2	24	230.3	21	238.2	21	49.4	7	0	0	0	0
BANG MAI (Agromet)	74.3	5	118.5	5	0	0	57.9	2	93.3	21	179.7	19	179.7	20	163.3	22	342.6	21	51.9	6	0.4	3	0	0
BANGKOK PILOT	19.8	3	116.2	3	0.4	2	0.5	2	115.1	12	54.2	12	170	13	74.2	11	280.6	20	19.8	6	2	2	0	0
ภาคตะวันออก																								
PRACHIN BURI	13.5	2	50.5	3	5.4	3	13.9	5	142.7	16	283.2	19	335.6	20	312.3	23	211.3	21	106	3	0	0	0	0
N-SHI BURI (Hydro-met)	14.2	3	30.9	3	6.4	4	29.7	6	93.2	11	158.1	20	258.2	17	275.4	19	398.8	18	116.6	5	0	0	0	0
SA-KAEON (Hydro-met)	2.8	2	126	6	21.2	6	79.5	9	67.3	18	224.8	21	170.8	20	213	26	154.2	19	67.4	6	0	0	0	0
ARANYAPRATHET	9.4	2	101.6	6	4.8	7	127.3	10	31.6	12	282.4	22	173.4	18	184.4	20	189.6	15	80.3	7	9.6	2	0	0
CHACHOENSAOIA	15.8	6	27.9	5	91.4	8	102.1	11	91.9	15	179.1	17	122.5	20	165.7	17	183	18	81.7	4	0	0	0	0
CHON BURI	33.1	5	52.6	3	16.9	5	8.5	7	159.8	16	95.5	17	329.7	17	150.2	18	176.8	18	42.6	6	0.1	1	0	0

ชื่อบริษัท	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun		Jul		Aug		Sep		Oct		Nov		Dec	
	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)
LAELI CHABANG	58.8	4	49.3	4	18	2	18.4	2	136.9	11	93.2	10	63.5	12	111.7	11	213.6	17	70.4	9	18.6	2	0	0
KO SICHANG	4.2	3	62.9	5	25.8	5	94.1	3	150.4	17	101.2	14	97.3	12	88.2	18	192.9	18	68.4	6	7.2	1	0	0
PATTAYA	68.4	4	38.4	5	29.7	5	16.8	4	214.6	13	114.7	10	105.6	14	62.6	12	242	19	56.9	9	18.6	1	0	0
SAITAHIP	31.5	4	25.5	4	4.5	4	103.3	5	142.7	17	98.1	18	32.8	16	50.8	17	256.9	25	159.9	11	61.9	3	0	0
RAYONG	15.7	4	9.6	5	5.3	7	14.1	6	197.1	17	223.2	18	115.8	13	46.4	15	382.1	26	134.5	14	11.4	2	0	0
HUAI PRONG/Agrom	37.3	6	76.8	6	7.4	4	84	5	155.4	16	153.8	18	76	13	76.5	12	438.4	23	246.7	12	11.5	2	0	0
CHAMTHABURI	157.6	5	17.8	5	44.6	6	73.7	9	34.7	22	480.3	21	904.3	27	496.3	24	233.2	24	137.6	11	27.2	1	0	0
PLUE/Agromet	45.2	7	29.6	10	38.7	5	125.3	14	384.9	23	615.6	22	886.2	29	487.5	24	252.4	24	220.7	14	26.1	3	0	0
PHUONG YAI	98.7	13	65.7	9	104.3	7	57.9	11	522.7	23	732.6	24	946.2	26	1107.7	28	285.4	25	364.9	16	17.4	6	0	0

ปริมาณจำหน่ายตามบริษัทของ อุตฯ

ปี ค.ศ. 2004 (2547)

ชื่อบริษัท	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun		Jul		Aug		Sep		Oct		Nov		Dec	
	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)	ปริมาณจำหน่าย (ตัน)	จำนวน (ตัน)
ภาคใต้และตะวันออก																								
บริษัท อุตสาหกรรม	81.5	5	1.2	1	10.9	3	0.2	1	127.6	16	88.7	15	78.2	15	68	21	280.9	21	333.3	12	3.9	3	0	0
INDONG PULB/Agromet	117.8	4	13.4	2	5.2	4	4.7	3	205.8	19	92.5	23	59	11	34.8	18	94.3	18	120.4	12	20.2	4	0	0
บริษัท อุตสาหกรรม	65.2	3	3.6	2	0.8	1	2.7	1	172.2	18	129.1	13	22.2	12	53.8	15	68.8	19	167.2	12	2.1	2	0	0
บริษัท อุตสาหกรรม	71.9	5	24.5	2	2.9	4	1	2	190.7	18	131.9	20	11.2	10	107.6	20	167.4	17	141.5	14	266.6	6	0	0
CHUMPHON	44	10	81.8	6	65.2	5	26.7	5	227.1	24	133.1	21	104.1	17	253.5	28	201.6	20	121.8	19	295.5	20	2	3
SAIYEE/Agromet	49.5	9	164	7	38.7	7	34.5	5	228.1	22	165.8	23	111.5	19	300.6	21	159.6	14	268.4	18	284.4	20	10.2	4
SURAT THANI	3.7	3	0.7	4	123.7	7	28.4	2	176.3	14	159	18	132.2	20	88.4	22	152.5	16	121.1	16	97	17	39.3	8
SURAT THANI/Agrom	22.6	12	4.6	4	24.8	8	73.6	10	37.9	14	93.9	16	151.5	19	123.2	12	194.8	15	268.4	22	238.9	21	65	9
KO SAKULI	66.5	15	30.4	6	1.5	3	27	5	70.5	13	120	13	139	11	120.2	18	241.2	17	292.9	16	243.3	23	27.3	6
PRASANGH/Agromet	16.9	9	10.9	9	100.9	9	115.4	14	252.1	17	137.4	23	209.3	24	211.1	27	221.1	23	178.7	26	149.2	23	52.9	9
CHAYANGHY/Agromet	7.9	5	12.3	7	96.7	8	56.8	7	107.5	19	99.2	17	330.7	20	177.5	25	111	15	102.3	20	83.2	16	33	5
THAKHON SI THAJIMA	61.3	14	177.2	8	35.9	6	36.3	4	116.7	10	82.5	10	102.3	15	82.1	14	177.2	15	258.9	26	416.6	25	283.8	17
THAKHON SI THAJIMZ	45.5	9	81.4	5	68.9	8	40.1	7	86.3	6	58.1	8	215	19	100.3	9	245.1	17	360.1	24	267.5	20	206.5	18
FATLALU/Agromet	1.6	3	66.3	6	55.7	6	45.4	5	123.5	10	84	15	52.9	10	6.6	5	298.4	16	255.8	20	493.7	20	213.5	20
SONGKHLA	15.1	14	20.5	9	14.6	7	33.5	10	105.8	11	58.2	19	82.5	17	82.5	16	326.1	20	200.8	27	417.4	25	207.1	18
HET YAI	30.1	9	113.4	2	121.3	12	107.1	11	223	15	201.4	22	58.6	14	80.3	13	162.3	22	261.7	27	119.3	18	96.2	11
KURB KONG/Agromet	60.8	15	18.5	3	59.6	7	95.1	10	336.8	13	150	17	87.4	14	79.2	15	233.7	21	262.7	24	226.2	19	152	11
SA DAOH/Agromet	5	1	16.8	2	58.5	16	124.5	11	213.4	15	107.8	17	63.1	12	62.8	11	167.5	16	190.7	23	80.8	12	82	8
PATTANI	4.9	9	15.5	2	13.1	8	62.7	8	170	13	118.7	9	57.7	11	138.6	15	183.6	23	218.2	22	148.7	21	127.6	12
YALA/Agromet	19	6	11.7	4	29.3	11	47.2	11	211.6	13	71.7	17	308.6	18	125.4	14	340.4	23	374.2	26	115	20	195.4	17
NARATHI/Agromet	68.6	13	59.8	9	81	3	5.8	5	68.2	6	124.8	9	200.1	18	137.6	18	498.3	24	377	24	332.6	24	248.4	17

ปริมาณน้ำผ่านสถานีวัดฝนของ อุตุฯ

ปี พ.ศ.2006 (2548)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar (1-23 มีค 48)		Apr		May		Jun	
	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)	ปริมาณน้ำ ฝน(มม.)	วันฝนตก (วัน)
ภาคเหนือ												
MAE HONG SON	0	0	0	0	10	4	-	-	-	-	-	-
MAE SARIANG	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
CHIANG RAI	0	0	0	0	40	3	-	-	-	-	-	-
CHIANG RAI (Agromet)	0	0	0	0	49.3	4	-	-	-	-	-	-
PHAYAO	2.1	1	0.1	1	69.7	4	-	-	-	-	-	-
CHIANG MAI	0	0	0	0	24.7	4	-	-	-	-	-	-
MAE JO (Agromet)	0	0	0	0	19.2	2	-	-	-	-	-	-
NAN	1.5	2	5.5	1	10.9	3	-	-	-	-	-	-
NAN(Agromet)	0	0	5.3	1	12	5	-	-	-	-	-	-
THA WANG PHA(Hydro)	0	0	0.8	2	7.4	3	-	-	-	-	-	-
THUNG CHANG(Hydro)	2.1	2	2.9	1	51.6	5	-	-	-	-	-	-
LAMPHUN	0	0	0	0	22.1	5	-	-	-	-	-	-
LAMPANG	16	2	15	3	4.6	3	-	-	-	-	-	-
LAMPANG (Agromet)	18.4	3	0	0	8.7	2	-	-	-	-	-	-
THOEN	0	0	0	0	9.9	5	-	-	-	-	-	-
PHRAE	21.4	2	0	0	27.1	2	-	-	-	-	-	-
UTTARADIT	33.1	3	0	0	2	1	-	-	-	-	-	-
SI SAMRONG (Agromet)	8.4	2	0	0	3.4	1	-	-	-	-	-	-
SUKHOTHAI	13.1	2	0.2	1	5.6	1	-	-	-	-	-	-
BHUMIBOL DAM	0	0	0	0	3.2	2	-	-	-	-	-	-
TAI	0	0	5.8	1	0.2	1	-	-	-	-	-	-
MAE SOT	0	0	0	0	48	1	-	-	-	-	-	-
UMPHANG(Hydro)	0.1	1	3.3	2	41.2	5	-	-	-	-	-	-
DOI MUSER(Agromet)	0	0	0	0	3.3	3	-	-	-	-	-	-
PHITSANULOK	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
LDM SAK(Hydro)	7.7	1	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
PHETCHABUN	0	0	0	0	18.4	4	-	-	-	-	-	-
WICHIAN BURI(Hydro)	0	0	0	0	16.7	2	-	-	-	-	-	-
KHAMPHAENG PHET	0	0	13.8	5	4.3	2	-	-	-	-	-	-
PHICIT(Agromet)	0	0	1.9	2	0.2	1	-	-	-	-	-	-

ปริมาณน้ำฝนสถานีวัดฝนของ อุตุฯ

ปี ค.ศ.2005 (2548)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun	
	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ												
NONG KHAI	0	0	0	0	0	0	*	-	-	-	-	-
LOEI	0	0	0	0	2.9	2	-	-	-	-	*	-
LOEI(Agromet)	0	0	0	0	0.5	2	-	*	-	-	-	-
UDON THANI	0.6	2	15.7	2	0	0	-	-	-	-	-	*
NAKHON PHANOM	0	0	0	0	12	2	*	-	-	-	-	-
NAKHON PHANOM(A	0	0	0	0	4.3	4	-	-	-	-	*	-
SAKON NAKHON	0.5	1	0	0	14	3	-	-	-	-	-	-
SAKON NAKHON(Agr	0.1	1	0	0	12.8	4	-	-	-	-	-	-
MUKDAHAN	0	0	0	0	21.8	3	-	-	-	-	-	-
KHON KAEN	0.1	1	0	0	5.8	2	-	-	-	-	-	-
THA PRA(Agromet)	0	0	0	0	0.5	1	*	-	-	-	-	*
KOSUM PHISAI(Hydro	0	0	0	0	0	0	*	-	-	-	-	-
KAMALASAI	0	0	0	0	0.4	1	-	-	-	-	-	-
ROI ET	0	0	0	0	8	2	-	*	-	-	*	-
ROI ET(Agromet)	0	0	0	0	14.6	1	*	-	-	-	-	-
CHAIYAPHUM	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
UBON RATCHATHANI	0	0	0	0	6.7	3	-	*	-	-	-	-
UBON RATCHATHANI	0	0	0	0	0.2	2	-	-	-	-	-	-
SI SAKET(Agromet)	0	0	0	0	0	0	*	-	-	-	-	-
THA TUM(Hydromet)	0	0	0	0	1.8	1	-	-	-	-	-	-
SURIN	0	0	0	0	31.5	3	-	-	-	-	-	-
SURIN(Agromet)	0	0	0	0	0	0	-	*	-	-	-	-
NAKHON RATCHASIM	0	0	5.7	2	6.1	4	*	-	-	-	-	-
PAKCHONG(Agromet)	18.5	2	3.4	2	51	7	-	-	-	-	-	-
CHOK CHAI(Hydromet)	0	0	0.8	1	14.9	6	-	-	-	-	-	-
BURI RAM	0	0	0	0	0	0	-	*	-	-	-	-
NANG RONG	0	0	0	0	0	0	*	-	-	-	-	*
ภาคใต้ฝั่งตะวันตก												
RANONG	0	0	0	0	11.3	1	-	-	-	-	-	-
TAKUA PA	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	*
PHUKET	1.2	2	3.8	2	65.1	2	-	-	-	-	-	-
PHUKET AIRPORT	0.5	1	0	0	2.9	2	-	-	-	-	-	-
KO LANTA	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
TRANG	2.7	1	10.8	1	9.3	1	-	-	-	-	-	*
SATUN	0.2	2	61.4	4	146	3	*	-	*	-	*	-

ปริมาณน้ำฝนสถานีวัดฝนของ อุตุฯ
ปี ค.ศ.2006 (2548)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun	
	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)
ภาคกลาง												
NAKHON SAWAN	0.3	2	0.3	1	0.1	2	-	-	-	-	-	-
TAKFA(Agromet)	0	0	0	0	14.5	3	-	-	-	-	-	-
CHAI NAT(Agromet)	1.9	2	0	0	10.4	3	-	-	-	-	-	-
AYUTHAYA(Agromet)	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
BUA CHUM(Hydromet)	0.4	2	0	0	20.7	3	-	-	-	-	-	-
LOP BURI	0	0	0	0	0	0	-	-	-	-	-	-
SUPHAN BURI	8.5	2	0	0	11.7	1	-	-	-	-	-	-
UTHONG(Agromet)	13.4	2	0	0	8.3	3	-	-	-	-	-	-
THONG PHA PHUM	0	0	0	0	13.8	4	-	-	-	-	-	-
KANCHANABURI	0.6	1	0	0	0.8	2	-	-	-	-	-	-
RATCHA BURI(Agromet)	8.5	3	0	0	6.3	3	-	-	-	-	-	-
KAMPHEANG SAENIA	7.1	3	12.2	1	9.4	3	-	-	-	-	-	-
PATHUM THANI(Agromet)	3.6	3	0	0	8.9	2	-	-	-	-	-	-
BANGKOK AIRPORT	29.5	3	0	0	26.3	3	-	-	-	-	-	-
SIRIKIT CENTER	2.7	2	1.4	1	9.3	3	-	-	-	-	-	-
BANGKOK PORT	4.4	4	0.1	1	10.8	4	-	-	-	-	-	-
BANG NA(Agromet)	9.3	6	5.9	1	9.4	4	-	-	-	-	-	-
BANGKOK PILOT	7.9	5	0	0	71.3	3	-	-	-	-	-	-
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ												
PRACHIN BURI	0	0	7.1	1	1.8	2	-	-	-	-	-	-
KABIN BURI(Hydromet)	0	0	0	0	2	1	-	-	-	-	-	-
SA KAEO(Hydromet)	6.6	3	13.2	1	5.1	4	-	-	-	-	-	-
ARANYAPRATHET	15.9	1	19.4	2	4.6	2	-	-	-	-	-	-
CHACHOENGSAO(Agromet)	0.4	1	0	0	7	2	-	-	-	-	-	-
CHON BURI	50	5	0	0	38.9	5	-	-	-	-	-	-
LAEM CHABANG	41	5	0.3	1	8.8	3	-	-	-	-	-	-
KO SICHANG	87.8	4	0	0	8.9	4	-	-	-	-	-	-
PATTAYA	67	3	1.4	1	10.2	2	-	-	-	-	-	-
SATTAHIP	45.4	6	0	0	64.8	6	-	-	-	-	-	-
RAYONG	50.6	6	0	0	83.2	7	-	-	-	-	-	-
HUAI FRONG(Agromet)	46.5	5	0	0	82.4	7	-	-	-	-	-	-
CHANTHABURI	23.4	1	0.6	3	16.5	5	-	-	-	-	-	-
PLUEI(Agromet)	0	0	0.2	2	86.5	5	-	-	-	-	-	-
KHLONG YAI	10.5	9	28.4	8	42.5	7	-	-	-	-	-	-

ปริมาณน้ำฝนสถานีวัดฝนของ อุตุฯ
ปี ค.ศ.2005 (2548)

สถานีวัดฝน	Jan		Feb		Mar		Apr		May		Jun	
	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน(มม.)	วันฝนตก(วัน)
ภาคใต้ฝั่งตะวันออก												
อ.เมือง จ.เพชรบุรี	3.3	3	0	0	43.7	2	-	-	-	-	-	-
NONG PLUB(Agromet)	5.5	4	0	0	57.4	4	-	-	-	-	-	-
อ.หัวหิน จ.หัวหิน	4.9	2	0	0	37.2	3	-	-	-	-	-	-
อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์	28.2	9	0	0	43.8	3	-	-	-	-	-	-
CHUMPHON	68.1	9	0	0	15.4	2	-	-	-	-	-	-
SAWEE(Agromet)	17	7	0	0	37.2	3	-	-	-	-	-	-
SURAT THANI	33.3	4	0	0	20.3	2	-	-	-	-	-	-
SURAT THANI(Agromet)	14.3	5	0	0	43.8	3	-	-	-	-	-	-
KO SAMUI	80.3	4	4.6	2	55.2	2	-	-	-	-	-	-
PRASANG(Hydromet)	16.5	4	3.8	3	7.8	2	-	-	-	-	-	-
CHAWANG(Hydromet)	12.1	4	0	0	44.6	3	-	-	-	-	-	-
NAKHON SI THAMMA	85.7	9	0	0	96.4	6	-	-	-	-	-	-
NAKHON SI THAMMA	39	5	0	0	66.3	3	-	-	-	-	-	-
PATTALUNG(Agromet)	52.2	8	0	0	4.8	1	-	-	-	-	-	-
SONGKHLA	13.3	12	27	2	12	5	-	-	-	-	-	-
HAT YAI	10	6	0	0	2.1	4	-	-	-	-	-	-
KORHONG(Agromet)	3.7	6	1.8	1	9.3	3	-	-	-	-	-	-
SA DAO(Hydromet)	0	0	8.9	2	0.4	1	-	-	-	-	-	-
PATTANI	22.1	7	0	0	1	2	-	-	-	-	-	-
YALA(Agromet)	30.9	6	6.4	2	8.8	4	-	-	-	-	-	-
NARATHWAT	110.5	12	5.3	4	9.6	3	-	-	-	-	-	-

ภัยแล้ง

ปีที่พิมพ์	สิงหาคม ๒๕๕๘
จำนวนหน้า	๙๑ หน้า
จำนวนพิมพ์	๒๐๐ เล่ม
จัดทำโดย	สวีณา พลพีชน์
พิมพ์ข้อมูล	ดาวรัตน์ สมจิตร
ฝ่ายศิลปกรรม	อาริยา สุขโต
พิมพ์ที่	สำนักงานการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนพญาไท ๑๕๐๐

ส 02423 ฉ.2

สพ 12 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
สำนักวิชาการ. กลุ่มงานบริการ
3.5 วิชาการ 2.
363.34 ข้อมูลพื้นฐาน Basic Information
2548 : ภัยแล้ง.

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร